

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie

DAGMAR ŠEVČÍKOVÁ

**VÝZNAM PSYCHOTERAPEUTICKÉHO VÝCVIKU
MOVISA PRO PRÁCI SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA**

**IMPORTANCE OF PSYCHOTHERAPEUTIC TRAINING
MOVISA IN SOCIAL WORKER PROFESSION**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Veselský, Ph.D.

Olomouc 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci na téma Význam psychoterapeutického výcviku Movisa pro práci sociálního pracovníka vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne 4. 12. 2015

.....
Dagmar Ševčíková

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce Mgr. Pavlu Veselskému, Ph.D. za cenná doporučení a odborné vedení mé bakalářské práce. Poděkování patří také všem účastníkům, za jejich vstřícnost při poskytování rozhovorů a mým blízkým za podporu a laskavé povzbuzení.

OBSAH

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1 Sociální práce	9
1.1 Podstata sociální práce	9
1.2 Vztah v sociální práci.....	10
1.2.1 Sociální pracovník jako člověk.....	10
1.2.2 Sociální pracovník jako odborník.....	11
1.3 Paradigmata v sociální práci	12
1.4 Propojení sociální práce s psychoterapeutickými přístupy	13
1.4.1 Psychoanalýza	13
1.4.2 Kongnitivně-behaviorální přístup.....	14
1.4.3 Humanistický přístup.....	14
1.4.4 Systemický přístup	14
1.5 Shrnutí	15
2 Model růstu - Transformační systemická terapie podle Virginie Satirové... 16	
2.1 Virginia Satirová	16
2.2 Terapeutická přesvědčení.....	17
2.3 Základní terapeutické prvky.....	18
2.4 Meta-cíle	18
2.5 Shrnutí	20
3 Psychoterapeutický výcvik Movisa.....	21
3.1 Odborná garance	21
3.2 Koncepce.....	21
3.3 Frekventanti.....	22
3.4 Cíle	22
3.5 Dovednosti a osobní růst.....	23
3.6 Techniky a nástroje	24
3.7 Shrnutí	24

PRAKTICKÁ ČÁST.....	25
1 Metodologie.....	26
1.1 Teoreticko-kritická analýza stavu poznání.....	26
1.2 Cíl výzkumu.....	27
1.3 Výběr výzkumného souboru.....	27
1.4 Získávání a zpracování dat.....	27
1.5 Obsahová analýza.....	29
2 Realizace výzkumu.....	30
2.1 Výzkumné otázky.....	30
2.2 Výsledky výzkumného šetření a jeho interpretace.....	31
2.3 Diskuze.....	49
2.3 Etika výzkumu.....	50
ZÁVĚR.....	52
Seznam použité literatury.....	54
Seznam příloh.....	58

ÚVOD

„Když jsem sám se sebou spokojen a mám se rád, je velká naděje, že budu schopen čelit životu z pozice důstojnosti, poctivosti, pevnosti, lásky a reality.“

Virginia Satirová

Vztahové umění je dovednost. Pro mnohé samozřejmost, ale dost možná je to pro někoho meta, které zatím neví, jak dosáhnout.

Předpokládá se, že sociální pracovník je vybaven dovednostmi a schopnostmi potřebnými k jednání s lidmi a které také v praxi uplatňuje. Co potřebuje, jsou odborné znalosti, proto se jim věnuje v rámci vzdělávání větší pozornost (viz kapitola 1).

K výběru bakalářské práce na téma **Význam psychoterapeutického výcviku Movisa pro práci sociálního pracovníka** mě vedly profesní i osobní důvody. S mnohými sociálními pracovníky jsem v kontaktu, setkáváme se na multidisciplinárních jednáních, na společných supervizích a odtud vím, že často řeší pro sebe možnosti, jak lépe uchopit svou práci, jak si být v tom, co dělají, jistější. Mají vědomosti, ale ty jim nestačí. K většímu porozumění klientů hledají jiné metody a přístupy. A protože jsem sama čerstvým absolventem čtyřletého psychoterapeutického výcviku Movisa IV, výcviku v přístupu Modulu růstu podle Virginie Satirové a vidím pozitivní dopady pro svou profesi, tak vnímám, že si výcvik v Modelu růstu zaslouží jistou propagaci. Pozitivní přístup Satirové říká, že změna je možná v každém věku, vyžaduje to jen čas, trpělivost a odvalu (Satirová 2006).

Výcvik Movisa učí vztahové dovednosti a je přístupný pomáhajícím pracovníkům v Čechách a na Moravě již od roku 2002.

To, že jsem byla ve výcviku, mi pomáhalo při rozhovorech, které jsem prováděla v rámci praktické části bakalářské práce. Zнала jsem výcvikové prostředí, jazyk a terminologii.

Jelikož považuji za důležité zjištění, **jakým přínosem je s odstupem času výcvik Movisa pro sociální pracovníky, pro jejich praxi, konkrétně, které terapeutické nástroje si sociální pracovníci osvojili, které dovednosti získali a jakým způsobem jim výcvik pomohl rozvinout jejich vztahové umění**, realizovala jsem výzkum ve výcvicích Movisa, které předcházely tomu mému. Zároveň jsem si

chtěla zachovat nezúčastněný postoj, který je pro výzkum důležitý, proto jsem oslovila jen sociální pracovníky výcvikových běhů Movisa I – III.

Nutno ještě dodat, že podobný výzkum dosud provedený nebyl, proto jsem mohla vycházet jen ze získaných rozhovorů. Výsledky výzkumu mohou posloužit sociálním pracovníkům rozhodujícím se pro další sebevzdělávání a Institutu vzdělávání Virginie Satirové jako zpětná vazba.

TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část bakalářské práce přináší pohled na sociální práci z hlediska jejího základu, kterým je poskytování pomoci vycházející ze vzájemného vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem. Obsahem první kapitoly jsou východiska sociální práce, o která se bakalářská práce opírá, aby vyjádřila význam vztahu v sociální práci. Kapitola zároveň ukazuje na úzkou provázanost s psychoterapeutickými směry a využívání jejich poznatků při realizaci sociální práce. V následující kapitole je podrobně představen konkrétní směr – Model růstu. Třetí kapitola představuje možnosti sebevzdělávání sociálního pracovníka. Tato kapitola pojednává o psychoterapeutickém výcviku Movisa.

1 Sociální práce

Sociální práce je široké téma, proto pokládám za nezbytné vysvětlení úhlu pohledu na samotnou její podstatu, kterou je umění jednat s lidmi. Toto uchopení jsem zvolila s ohledem na zaměření bakalářské práce. První kapitola pak pojednává o důležitosti vztahu v sociální práci, jehož spolutvůrcem je sociální pracovník. Význam vztahu odvozují ze základních paradigmat, zejména paradigmatu terapeutického a opírám se o poznatky důležitých psychoterapeutických směrů.

1.1 Podstata sociální práce

Podle Mezinárodní federace sociálních pracovníků se: „*Sociální práce ve svých různých formách zaměřuje na rozmanité, komplexní vztahy mezi lidmi a jejich prostředím. Jejím úkolem je umožnit všem lidem plně rozvinout své možnosti, obohatit jejich životy a předcházet selhání. Odborná sociální práce je zaměřena na zvládání obtíží a navození změny. Sociální práce je vzájemně propojený systém hodnot, teorie a praxe.*“ (IFSW in Zajacová 2014, s. 9).

Z definice vyplývá, že záměrem sociální práce je zlepšení kvality života všech lidí. A aby lidé byli schopni v nepříznivých situacích využívat svůj potenciál, potřebují k tomu pomoc ve formě důvěry v jejich schopnosti a vstřícné nastavení ze strany pracovníka. Podle Úlehly: „*Možná to bude poprvé, co klient zažije, že se o něj někdo opravdu zajímá. To samo je hojivé, a proto stojí za pokus to klientovi nabídnout.*“ (Úlehla 1996, s. 58).

Lidé od počátku své existence žijí ve společenství, ve vztazích, ve kterých se odehrává veškerý život. Proto, ať budeme na sociální práci nahlížet jako na aplikovanou vědu nebo metodu činnosti, vždy budeme jednat s lidmi. Jak úspěšně dokážeme vycházet s lidmi, záleží od toho, jaké s nimi máme vztahy. A právě ovládat **vztahové umění patří k základům sociální práce.** „*Z praxe nápomocných profesí, především humanisticky orientované psychoterapie je známo, že úspěšný socioterapeutický nebo nápomocný vztah předpokládá empatii, vřelost a opravdovost ze strany profesionálního pracovníka. Bez schopnosti vhlédnout do situace klienta, bez vstřícného zájmu a respektu vůči němu a bez jednoznačné komunikace je pracovní vztah ke klientům značně problematický, nemotivuje ke spolupráci a může zůstat v podstatě nefunkční.*“ (Řezníček 1994, s. 23)

1.2 Vztah v sociální práci

Úhelným kamenem sociální práce je vztah mezi sociálním pracovníkem a klientem (Kopřiva 2006).

Je to zároveň vztah člověka s člověkem. Můžeme hovořit o postavení dvou lidí, kteří jsou si ve své lidské podstatě rovni. Sociální pracovník pomoc nabízí, zároveň zasahuje při výkonu své profese do života klientů a disponuje v čase poskytování pomoci většími znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují být na této straně pomáhajícího. Přesto nemá žádný důvod k nadřazenosti.

„Satirová věřila, že neschopnost vnímat a přijmout stejnou hodnotu všech lidských bytostí je největší překážkou osobního, meziosobního a mezinárodního míru.“ (Satirová, Banmen, Greberová, Gomoriová 2005, s. 16).

Vytvářet dobré vztahy patří k umění sociální práce. V sociální práci dochází k setkání s lidmi se složitými životními příběhy a pohnutými osudy. Tito lidé v tíživé sociální situaci potřebují cítit bezpečí, přijetí, důvěru a pocit, že nejsou na obtíž. Navázat vztah s člověkem - klientem, mít ho rád takový jaký je, zajímat se o něj a vidět v něm i pozitiva, je záležitost emoční inteligence, a ta v sobě zahrnuje určitou schopnost vlídnosti, ochoty, lásky, klidu, vyrovnanosti, porozumění a empatie. **Tyto dovednosti jsou tolik potřebné pro vztah, ale problém je, že se většinou na školách nevyučují** (srov. Elichová, Pajmová 2014, s. 101-109, Kopřiva 2006, s. 15).

1.2.1 Sociální pracovník jako člověk

Sociální pracovník je především člověk, který do sociální práce přináší své lidství. Měl by mít ctnosti dobrého člověka a měl by být zralou, citově vyrovnanou osobností. V každodenní profesionální práci se odrážejí a práci ovlivňují pracovníkovy postoje, jeho přístup k životu, morálka, charakter (srov. Úlehla 1996, s. 131-134, Goleman 1997, s. 270-271, Bednář 2012, s. 28-29).

Příklad: hodnocení sociální pracovnice, které vyplynulo ze společné supervize pracovníků Rodinné poradny v Ostravě z října roku 2012.

„Olga se snaží druhým ukázat jak mocná je důvěra v člověka. Klienty i kolegy vnímá jako individuální celistvé osobnosti, ke kterým si umí najít cestu, umí s nimi navázat vzácný vztah důvěry a podle potřeb nabídnout svou pomoc. Snaží se o

otevřenou komunikaci a posiluje druhé, aby plně využívali svého potenciálu. Je člověkem velmi citlivým a vnímavým, s kolegy i klienty hovoří tak, že ctí jejich důstojnost. Stále se zamýšlí nad vylepšováním svých přístupů ke klientům. Dbá o svou odbornost, studuje literaturu, upozorňuje na zajímavosti, které mohou posloužit kvalitnější práci a sama zároveň vyvíjí aktivitu na „vyladování“ standardů sociální práce. Absolvovala mnoho seminářů a terapeutických výcviků. Je zároveň psychoterapeutkou díky dlouholetému výcviku v přístupu zaměřeném na člověka. Je vzorem, je učitelem a zároveň kolegou. Olga je především člověk, který svou práci vykonává poctivě, který má odvalu podívat se do svého nitra a přes svou vlastní sebezkušenost tak dokáže lépe porozumět druhým. Olga pomáhá tak, že pomoc nebolí.“

(viz Příloha č. 1 – Výňatek supervizního zápisu)

1.2.2 Sociální pracovník jako odborník

Odborné znalosti sociálního pracovníka jsou rovněž nepostradatelnou výbavou při provádění sociální práce. Odpovídají současným požadavkům na vzdělání, které vycházejí z direktivy Rady Evropy 89/48, kde je požadováno, aby vzdělávání v sociální práci bylo nejméně 3leté a pomaturitní (Havrdová 1999, s. 149). Sociální pracovník má umožněno studium sociální práce v České republice na vyšších odborných školách a vysokých školách. Kvalitu získávání odborností určuje Minimální standard vzdělávání v sociální práci (Chytil, Musil, 2008). Potřeba odbornosti sociálního pracovníka je rovněž podpořena v § 110 zákona č. 108/2006 Sb., O sociálních službách (MPSV, 2007).

Jestliže se tedy ztotožňujeme s odborníky, kteří tvrdí, že se sociální práce odvíjí od vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem, tak odborné znalosti samy o sobě nestačí (srov. Kopriva 2006, Úlehla 1996). Je potřeba znát i praktické dovednosti a způsob jejich uplatnění, tak jako i své schopnosti a možnosti jejich rozvíjení. Nejdůležitějším prostředkem k navázání vztahu s klientem jsou považovány komunikační dovednosti. V rámci komunikace pak můžeme hovořit ještě o dovednosti empatie, naslouchání či umění kongruence (Matoušek 2003, s. 53-54).

Během studia se budoucí sociální pracovníci seznamují s důsledky fungování či nefungování komunikace, mají možnosti v rámci praxe nahlédnout do mnoha zařízení a ověřit si rovněž praktické kompetence (Havrdová 1999, s. 45-46). Zároveň v průběhu vzdělávání studenti na školách absolvují psychosociální výcviky a poznávají různé

terapeutické přístupy, metody a techniky zaměřené na vytváření lepších vztahů s klienty.

Po ukončení studia by sociální pracovník: „*měl zvládat procedurální rozhodnutí a měl by být odhodlaný pomáhat a vcítit se do potřeb toho, komu pomáhá*“ ... „*měl by umět zvolit vhodný přístup k intervenci a naplánovat její postup.*“ (Musil 2007, s. 7 – 11). Zároveň s odkazem na Etický kodex sociálních pracovníků (Společnost sociálních pracovníků České republiky, 2006) a kompetenci odborně růst (Havrdová 1999, s. 45-46), se předpokládá, že se sociální pracovník v rámci svého dalšího sebevzdělávání, které se má stát celoživotní záležitostí, snaží sám o zvyšování své odbornosti (Elichová, Sýkorová 2015, s. 79-93). Profesionálové doporučují jako jednu z možností absolvování sebezkušenostních psychoterapeutických výcviků (srov. Kopřiva 2006, s. 131-132, Bednář 2006, s. 45).

1.3 Paradigmata v sociální práci

V průběhu 20. století se postupně vyvinula tři základní paradigmatu přístupu sociální práce. Podle Navrátila (2001, s. 14-17) se paradigmatu rozlišují podle toho, které faktory sociálního fungování jejich představitelé považují za důležité:

a) Terapeutické paradigma

Sociální práce jako terapeutická pomoc se snaží o duševní zdraví a pohodu člověka, snaží se o jeho osobní a sociální rozvoj. Od sociálního pracovníka se očekává dobrá komunikace a vztahové umění. Předpokládají se u něj psychologické znalosti a terapeutický výcvik.

b) Reformní paradigma

Sociální práce jako reforma společenského prostředí, se snaží o zapojení klientů do tvorby změn ve společnosti a budování bezelitní společnosti na všech rovinách (společenské třídy, gender, věkové skupiny atp.). U tohoto typu sociální práce se má sociální pracovník opírat o sociologii, politologii a filozofii.

c) **Poradenské paradigma**

Sociálně právní pomoc - typ práce zaměřující se na individuální potřeby klientů, poskytování informací a poradenství. Podporuje se osobní a komunitní růst. Od sociálního pracovníka se očekávají znalosti psychologie, sociologie a práva (Navrátil 2000a in Navrátil 2001, s. 14-17).

Přestože se přístupy odlišují v zaměření na oblasti poskytování sociální práce, všechny v různé míře operují ve vztazích a využívají komunikaci. **Potvrzuje se tak opět, že vztah a komunikace jsou základem sociální práce.** Proto se jeví i jako stěžejní nahlížení na sociální práci optikou terapeutické pomoci.

Potvrzení nalezneme i u Muhlpackra, citují: „*Sociální práce je přímé, záměrné a terapeutické působení na klienta – člověka, který je sociálně, zdravotně či jinak handicapován.*“ (Muhlpackr 2006, s. 5).

1.4 Propojení sociální práce s psychoterapeutickými přístupy

Ve shodě s již zmíněným terapeutickým paradigmatem je logické propojení současné sociální práce s poznatky mnoha psychoterapeutických směrů. Níže stručně seznamuji s přínosem základních směrů, které zásadně ovlivnily vývoj sociální práce.

1.4.1 Psychoanalýza

Psychoanalýza **vyzvedla důležitost vztahu v sociální práci.** Psychoanalytická terapie ukázala možnosti, kterými se pomáhající pracovník může lépe přiblížit ke klientovi. **Poukázala na význam terapeutického vztahu mezi pomáhajícím a klientem.** Terapeutický vztah znamenal změnu ve vedení rozhovorů, kdy se přecházelo od direktivních postojů k naslouchání a projevu zájmu. Pomáhající profese čerpaly zkušenosti z těchto terapií a začaly se více zabírat intrapsychickou oblastí člověka (srov. Navrátil 2001, s. 35-42, Matoušek 2012, s. 200-201).

1.4.2 Kongnitivně-behaviorální přístup

Kongnitivně-behaviorální terapie: „...*spojuje ovlivňování myšlení s ovlivňováním chování. Společným rysem těchto přístupů je orientace na vědomou činnost, na přítomnost a na využívání racionální logické argumentace.*“ (Kratochvíl 2006, s. 66).

Kongnitivně-behaviorální přístup zprostředkovává klientovi informace, že má schopnosti a odpovědnost k vyřešení situace bez ohledu na dobu vzniku svých problémů. Tento směr, ač se orientuje na budoucnost klienta, pracuje s jeho přítomnými potížemi. Cíle terapie se podrobně plánují a vyhodnocují, sledují se jakési měřitelné změny v projevech chování klienta (Navrátil 2001, s. 99-106). Tento přístup je v sociální práci dosti uplatňovaný.

1.4.3 Humanistický přístup

Hlavní představitel tohoto přístupu, Carl Rogers, kladl **důraz na vztah mezi klientem a terapeutem**, na podmínky vzniku terapeutického vztahu, to **jak vztah vnímá terapeut a jak sám klient**. Pojmy jako *opravdovost, kongruence, bezpodmínečná vazba, empatie, nehodnotící a nedirektivní přístup a aktivní naslouchání* jsou stavebními kameny tohoto psychologického směru, který sám Rogers nazval **přístup zaměřený na člověka**. Podle Rogerse se lidská osobnost neustále vyvíjí a v příznivých podmínkách se může každý člověk vyvíjet dobře a může sociálně fungovat. Zároveň člověk potřebuje zažít svobodu, odpoutat se od svazujících věcí, aby mohl jít dál (srov. Navrátil 2001, s. 50-52, Drapela 1998, s. 123-131).

„Také navrhl novou teorii osobnosti, jejímž středem je pojem „já“ (self), zdůrazňující jednotu a jedinečnost každého člověka.“ (Drapela 1998, s. 123).

O přispění své práce na ostatní profese se sám Rogers vyjádřil, že nejvíce zřejmě ovlivnil poradenství a ošetrovatelství. Co považuje za největší přínos je, to: *„... že jsme zpřístupnili psychoterapii lidem a medicínský, autoritativní model jsme nahradili modelem osobní odpovědnosti a růstu.“* (Rogers in Baldwin 2013, s. 51).

1.4.4 Systemický přístup

Posledním zmiňovaným směrem je systemický přístup. Ten se formoval v průběhu 20. století. V sedmdesátých letech se termín začal používat ve spojitosti s rodinnou terapií. V systemickém přístupu dochází ke změně základní teze rodinné

terapie: „*system vytváří problém v opak: problém vytváří systém*” (Kratochvíl 2006, s. 258). Mezi členy rodiny existují důležité vztahy, vazby, pravidla a změna u jednoho člena má dopad na ostatní v rodině. Terapeut v systemické terapii **navazuje vztahy** a pracuje s pojmem **zakázka**, využívá možnost hovořit **i s dalšími členy rodiny**. Výhoda systemické terapie je v její krátkodobosti, čímž se odbourává případná závislost klienta na terapeutovi (srov. Macek in Matoušek, 2012, s. 222-224, Prochaska 1999, s. 286-317).

„*Systemický přístup je v současnosti jedním z hlavních trendů v humanitních vědách, zejména psychoterapii, psychologii, sociální práci, pedagogice, sociologii apod.*” (Macek in Matoušek, 2012, s. 222).

Výklady systemiků na svět, rodinu, rodinnou terapii můžeme najít v rozsáhlých monografiích. Pro účely této bakalářské práce je vhodné zmínit např. publikace *Knihu o rodině* nebo *Model růstu* od Virginie Satirové, významné představitelky rodinné terapie (srov. Kratochvíl 2006, s. 259-262), která je v bakalářské práci dále zmiňována v souvislosti s terapeutickým přístupem, který je shodně nazýván *Model růstu*.

1.5 Shrnutí

Vytvářet vztahy, jednat s lidmi a účinně jim přitom pomáhat patří k umění sociální práce. Potvrzují to i jiné příbuzné obory. Na školách se dosti učí o tom, že je sociální práce postavena na vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem. Ale pro praxi potřebuje sociální pracovník vědět, jak se vztah dělá. Ukazuje se, že vzdělání tvoří jen část potřebné výbavy sociálního pracovníka k výkonu jeho profese. Doplnění chybějících praktických dovedností zůstává na jeho vlastní iniciativě.

2 Model růstu - Transformační systemická terapie podle Virginia Satirové

V nadcházející kapitole se již věnuji konkrétnímu systemickému přístupu, který je zároveň hluboce humanistický. Jde o terapeutický přístup, který je spojován se jménem Virginia Satirová a nese název Model růstu. V poslední době se užívá rovněž označení Transformační systemická terapie podle Satirové (dále jen TSTS).

Přístup klade důraz na jedinečnost každého člověka a vychází z přesvědčení, že jedinec je součástí systému a zároveň má potenciál k osobnímu rozvoji a ke změně k lepšímu. To vše se zacílením na vylepšení vztahu k sobě, k druhým, ke světu (Satir, Baldwin 2012, s. 111-112).

2.1 Virginia Satirová

Připomeňme alespoň krátce tuto významnou osobnost. Virginia Satirová (1916 – 1988) je považována za jednu ze zakladatelek rodinné terapie a za významnou představitelku americké humanistické psychologie. Na universitě vystudovala sociální práci a posléze přes individuální práci s klienty začala terapeuticky pracovat s celými rodinami (Banmen 2009, s. 19-21). Satirová tvrdila, že dobré vztahy mezi lidmi jsou odrazem vysoké sebeúcty. Byla přesvědčena, že stav svého sebehodnocení může člověk kdykoliv zlepšit, ale musí vědět jak (Satirová 2006, s. 39-48). Sama toto umění ovládala a pomáhala jedincům i rodinám různého etnika na mnoha místech světa nalézat jejich hodnotu a zároveň této dovednosti učila další odborníky. To, jakým způsobem pracovala s klientem, neovlivňovalo jen jeho, ale také ostatní, kteří procesu byli přítomni (Hambálek, 2009).

Podle Kratochvíla Satirová: „*Využívá pohledu do očí, doteků a dalších neverbálních prostředků, zejména nastavování do soch a sousoší. Podtrhuje projevení potřeby lásky i vyjádření lásky, vřelosti a zájmu o druhého.*“ (Kratochvíl 2006, s. 256-257).

2.2 Terapeutická přesvědčení

Kolegové Virginie Satirové, například John a Kathlyn Banmenovi, propracovali koncepci Transformační systemické terapie – Modelu růstu 21. století. Vycházel přitom z jejich terapeutických přesvědčení.

- Všechny lidské bytosti jsou ***krásným a schopným projevem života***.
- ***Lidské procesy jsou univerzální*** – všechny lidské bytosti získávají sebezkušenost skrze děláni, myšlení, pocity, očekávání, touhy a duševní spojení, to platí bez ohledu na různá prostředí, kultury a okolnosti.
- ***Lidé jsou v podstatě dobří*** - ve svém jádru jsou přirozeně pozitivní. Potřebují v sobě najít tento poklad a napojit se na vlastní sebehodnotu.
- Každý člověk má takové ***vnitřní zdroje***, které potřebuje k vypořádání se s jakoukoliv životní situací a docílit díky ní růstu.
- Minulost nezměníme, pouze ***můžeme měnit dopady minulosti na nás***. Terapie se zaměřuje na rozřešení dopadů minulosti tak, aby došlo k osvobození od minulých zranění, obav, vzteku a negativních zpráv.
- ***Emoce jsou výhradně vlastnictvím toho, kdo je prožívá***. Lze je tedy zvládat a měnit, je to možnost naší svobodné volby.
- ***Lidé vždy dělají to nejlepší, co znají***, i na úkor bolesti.
- Při jakékoliv terapeutické změně je kladen důraz na ***celistvist, růst a vývoj***, jsou přirozenými lidskými procesy, než jen reaktivní přežití.
- ***Naděje je podstatným prvkem pro nastolení změny***. Když terapeut zažívá pozitivní podstatu klientova skutečného já, tak se naděje stává hmatatelným aspektem terapeutického procesu a vede ke změně (Satirová 2005, s. 23).

2.3 Základní terapeutické prvky

Banmen formuloval základní terapeutické prvky Transformační systemické terapie podle Satirové. TSTS musí být:

- **Zážitková** – klient prožívá dopad minulých událostí v přítomnosti a souběžně svoji pozitivní životní energii v současnosti (tělová paměť).
- **Pozitivně zaměřená** - zaměřená na zdraví a možnosti, oceňování zdrojů a zaměřená na očekávání růstu spíše než na patologizaci či řešení problémů.
- **Zaměřená na změnu** - těžištěm transformace je změna, jsou kladeny procesové otázky, což je spojeno se změnou.
- **Osobnost terapeuta** – aby se klient mohl spojit se svoji vlastní spirituální životní energií, je nutné, aby byl terapeut kongruentní.
- **Systemická** - terapie musí působit jak v intrapsychickém, tak v interaktivním systému, v nichž klient prožívá svůj život (Banmen in Radosová, 2014).

2.4 Meta-cíle

Při každé práci s klientem terapeut v Modelu růstu pracuje na čtyřech cílech psychoterapie, tzv. meta-cílech (Lum in Banmen 2009, s. 203-218). Tyto cíle se týkají jak klientů, tak také terapeutů:

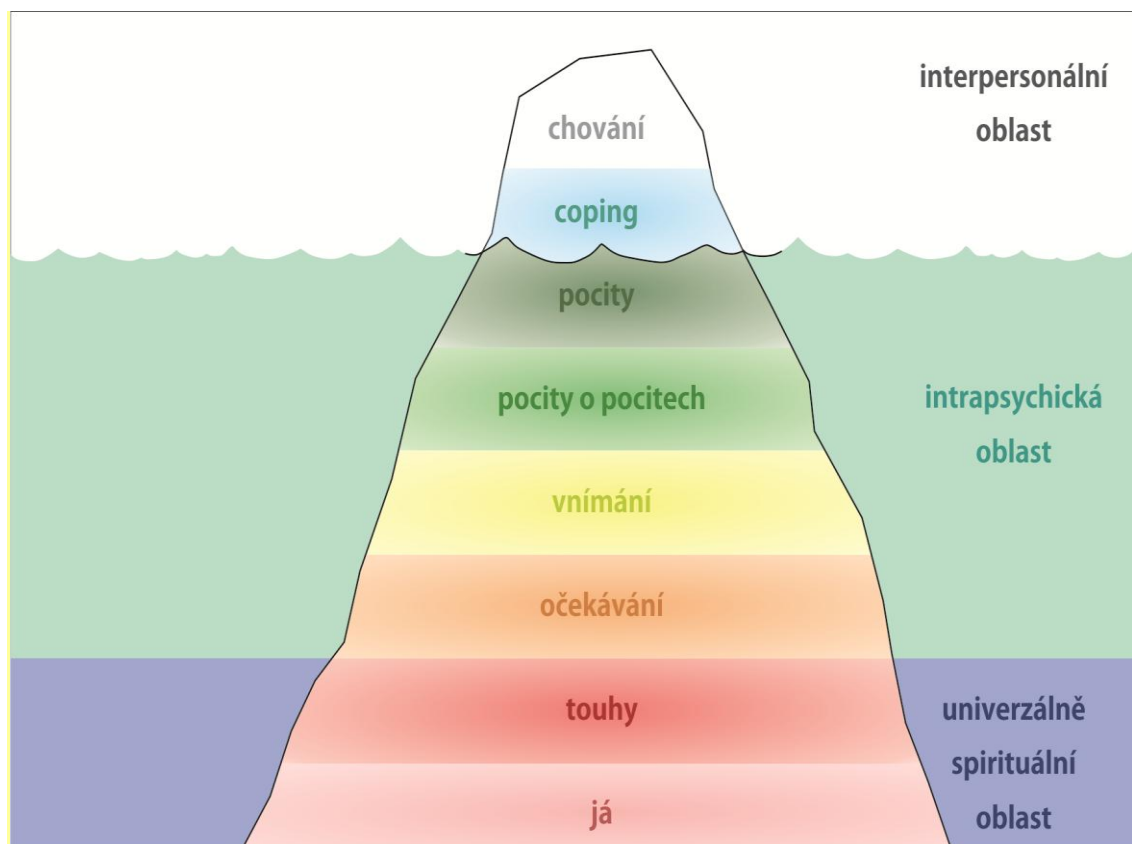
- **Sebeúcta** – každý člověk má svá slabá místa a nedořešená témata. Je potřeba pracovat na vztahu k sobě, mít rád sám sebe, přijímat se, naslouchat své intuici, znát své zdroje a umět je používat.
- **Vlastní rozhodování** – klienti jsou podporováni ke svobodě vlastního rozhodování, která jim má přinést zdraví, štěstí, lásku a pokoj. Rozhodování souvisí s uvědomováním si, že jejich hodnota nezávisí na hodnocení druhých lidí, ale od vlastního vnímání sebe sama.
- **Odpovědné rozhodování** – je potřeba, aby byl terapeut všímavý, citlivý a sdílel svá pozorování s klientem. Jelikož je za proces zodpovědný terapeut, je zároveň

nutné, aby reflektoval, co se děje uvnitř něj samotného. Na základě pozorování se rozhoduje o použití určité metody a techniky.

- **Kongruence** – kongruence je stav spojení a harmonizace jednotlivých dimenzí člověka. Jsou to dimenze interpersonální, intrapsychická a univerzálně-spirituální. Je to stav bytí, stav vysoké sebeúcty. Je to jakási opravdovost, upřímnost k sobě samému, což znamená, že kongruentním může být člověk také tehdy, jestliže si uvědomuje, že danou situací nezvládá, vnímá své omezení nebo překážky a dokáže o nich otevřeně hovořit. Kongruentní člověk je svobodný, bez vnitřního zmatku, vnímavý ke všem svým emocem. Zároveň rozumí situacím, ve kterých se emoce objevují (srov. Satir, Balwin 2012, s. 122-123, Lee in Banmen 2009, s. 101-115, Rogers in Nykl 2012, s. 37-38).

Pomocí ledovce – nejznámější metafory Modelu růstu, můžeme znázornit propojení všech dimenzí člověka (viz Obrázek č. 1 ledovec):

Obrázek č. 1

(Banmem 2009, s. 103).

2.5 Shrnutí

Model růstu, Transformační systemická terapie podle Satirové, je přístup založený na schopnosti člověka ke změně a možnosti růstu s cílem dosažení vnitřní svobody. Je postaven na rovnocenném lidském vztahu terapeuta a klienta opírající se o kongruenci. Je pozitivním přístupem a může být zdrojem inspirace pro všechny, kteří se snaží přispívat k životu v pokoji a míru (Banmem, Lewis 2009, s. 63-64).

3 Psychoterapeutický výcvik Movisa

V předchozích kapitolách jsem hovořila o důležitosti vztahu v sociální práci, o potřebných dovednostech, kterými by měl sociální pracovník disponovat, aby ovládal umění sociální práce. Zmínila jsme rovněž psychoterapeutické směry, které ovlivnily sociální práci. V poslední kapitole teoretické části se zaměřím na konkrétní psychoterapeutický výcvik v TSTS, výcvik v Modelu růstu, který je sociálním pracovníkům k dispozici a prostřednictvím kterého se mohou stát terapeuty a naučí se umění jednat s lidmi.

3.1 Odborná garance

Od roku 2002 je v České republice v praxi psychoterapeutický výcvik Movisa jako ucelený čtyřletý výcvikový program akreditovaný ministerstvem zdravotnictví. Výcvik je zaměřen na profesionální i osobní růst a je garantován Institutem Virginie Satirové v České republice (= IVS ČR – občanské sdružení založené v roce 1997). Institut vznikl za přispění MUDr. Petra Boše, který Satirovou osobně pozval do Čech již v roce 1979 a PhDr. Olgy Holubové, aktivní účastnice výcviků Satirové a průkopnice jejího přístupu v České republice (Radosová, 2009).

3.2 Koncepce

Psychoterapeutický výcvik Movisa (**Model Virginie Satirové**) zprostředkovává pomáhajícím pracovníkům učení v Modelu růstu.

Výcvik Movisa je koncipován na čtyři roky v rozsahu 710 výukových hodin. Skládá se ze 120 hodin teorie, 400 hodin praktických sebezkušenosti a 100 hodin společné skupinové supervize. Účastníci si po celou dobu výcviku osvojují teoretická východiska, ve kterých se zároveň prakticky procvičují a tím si je upevňují. Totéž platí obráceně. Zážitek následně ukotvují v teoretickém rámci. Procesy s nácviky dovedností se odehrávají v triádách klient – terapeut - pozorovatel, ve velkých a malých skupinách, kde si účastníci zároveň osvojují jednotlivé terapeutické nástroje. V mezičase mezi výcvikovými setkáními účastníci výcviku plní domácí přípravy a získané zkušenosti aplikují ve své praxi. U lektorů výcviku absolvují 20 hodin individuálních

sebezkušenostních setkání a 20 hodin individuální supervize. Na výukových videozáznamech mohou účastníci pozorovat své terapeutické pokroky (Česká psychoterapeutická společnost, [b. r.]).

3.3 Frekventanti

Výcvik mohou absolvovat profesionálové z praxe, ale také studenti starší 23 let. Požaduje se vysokoškolské vzdělání nebo úplné středoškolské vzdělání humanitního směru. Výcvik je určen pro odborníky ze zdravotnictví, sociální oblasti nebo pro pomáhající profese, kde se pracuje formou individuální nebo skupinové terapie nebo péče. Frekventanti nemohou mít závažnou poruchu osobnosti a nesmí jevit známky akutního psychického onemocnění (Česká psychoterapeutická společnost [b. r.] – tamtéž).

3.4 Cíle

Účastníci výcviku jsou motivováni k odvaze podstupovat rizika a přinášet osobní témata. Ti pak v různých pozicích (klient – terapeut – pozorovatel) nehrají role, ale mají přímý prožitek, cenné informace, reflexi. Získávají praktický um. Výstupem výcviku je potom propojení dovedností a osobních kompetencí (Lum 2009, s. 214).

- *Podpora a facilitace osobnostního růstu účastníků: zvyšování sebeúcty, nácvik kongruentní komunikace, zvyšování zodpovědnosti za sebe a své životní volby.*
- *Vybavení účastníků potřebnými znalostmi a dovednostmi pro práci s jednotlivci, rodinami a skupinami lidí v TSTS.*
- *Zprostředkování a ověření znalosti o psychoterapeutických přístupech jiných škol.*
- *Předání dostatečných teoretických znalostí v TSTS. Vedle osobnostního růstu a získání terapeutických kompetencí účastníků je také cílem výcviku naučit je vnímat TSTS v kontextu psychoterapie (výňatek Smlouvy o psychoterapeutickém výcviku Movisa IV – Příloha č. 2)*

3.5 Dovednosti a osobní růst

Výcvik je náročný časově i finančně. Výměnou za to nabízí frekventantům práci na vzájemně propojené celistvosti, která je potřebná pro terapeutický vztah. Ten, jako kterýkoli jiný vždy může znamenat ohrožení. Terapeut si toho musí být vědom a zároveň musí být schopen zajistit klientům bezpečí. ... „*terapeut vytváří prostor pro klientovy hodnoty, chápe je prostřednictvím svých vlastních hodnot. Terapeuti by měli být cíleně trénováni, aby byli schopni užívat svůj potenciální vliv na hodnotový systém klienta uvážlivě*“ (Aponte, Winterová in Baldwinová, 2013, s. 149). Proto je výcvik založen na mimořádném sebepoznání a disciplíně. Za klíčovou terapeutickou kompetenci je považována kongruence, neboť díky ní je člověk schopen autentické komunikace a je schopen zacházet s ambivalencí v rámci systému (Lum in Banmen 2009, s. 203-217).

Ve výcviku je potřebná aktivita frekventantů. Tou se mimo jiné rozumí plné soustředění se na probíhající procesy v triádách, v malých či velkých skupinách, ale často jde o uvědomovanou ochotu pouštět své obranné mechanismy a otevřít se svému poznávání, tolik výživnému pro následnou práci s klienty. Je to přiznání si vlastního omezení, nevědomosti a nedokonalosti (srov. Rogers in Baldwin 2013, s. 42-51, Satir, Baldwin 2012, s. 122-123).

Přístup, který se ve výcviku Movisa učí, je zaměřen na změnu růstu s cílem posílení sebeúcty a vytvoření lepšího vztahu k sobě, který je zásadní pro vytváření funkčních vztahů s klienty. Během výcviku si frekventanti osvojují další dovednosti, které přispívají k jejich jistotě v provádění práce s klienty, k jejich vztahovému umění. **Jsou to:** schopnost koncentrace, schopnost sebereflexe, schopnost spoléhat na intuici a vnímat realitu, schopnost podstupovat rizika spojená se sdílením pocitů, schopnost chovat úctu i k těm, jejichž chování nelze považovat za přijatelné a je proto potřeba naučit se odhlédnout od chování a vidět za ním lidskou bytost (Satir, Baldwin 2012, s. 119-125).

Ve výcviku si účastníci ověřují, že každý člověk má svůj „ledovec“ a funguje na základě propojování všech jeho dimenzí. Zároveň jsou posilováni v učení, jakým způsobem vynořovat vlastní zdroje každého člověka pro zvládnání jeho situace. Vše se ve výcviku děje přes vlastní (frekventantovu) sebezkušenost. K tomu se využívají různé nástroje a techniky, které mohou použít podle vlastního uvážení, podle toho, jak dalece se s technikami ztotožní. Výsledkem je pak zajímavá kreativní práce. Toto jedinečné

uchopování dává každému pracovníkovi v pomáhající profesi jeho vlastní styl práce. Každý pracovník ví, s jakou klientelou pracuje, co je vhodné využít ve své praxi, v podmínkách, kde vykonává sociální práci apod. (Satir, Baldwin 2012, s. 119-125).

3.6 Techniky a nástroje

Model růstu uplatňovaný ve výcviku Movisa zdůrazňuje, že technika je potřebná věc, ale nejdůležitějším nástrojem zůstává osobnost terapeuta (Lum in Banmen 2009, s. 203-217). Přesto můžeme hovořit o mnoha pomocných nástrojích, které terapeutovi pomáhají k lepšímu kontaktu s klientem. Jednotlivé instrumenty je pak možné používat částečně nebo je vzájemně kombinovat dohromady. Ve výcviku se využívá technika či nástroj jako specifická aktivita k účinnému zpracování dané situace klienta, či celého systému. Zaměřují se na prožitek, přes který má dojít k pozitivní změně. Používají se k uchopení dané situace a k novému poznání chování a jednání druhých. Společné všem jsou humor, dotek, validování (Satir, Baldwin 2012, s. 127-140).

K nejvíce používaným technikám či nástrojům patří práce s *ledovcem osobnosti*, *copingovými pozicemi*, *rodinnými mapami*, *Večírkem částí*, *Primární triádou* nebo *Rodinnou rekonstrukcí*. Někteří upřednostňují *sochání*, *techniku měření teploty* či *meditaci* (vysvětlení vybraných technik – viz Příloha č. 3).

3.7 Shrnutí

Psychoterapeutický výcvik Movisa již 13 let proškoluje odborníky v přístupu TSTS. Pracuje na jejich osobním rozvoji a seznamuje je s praktickými dovednostmi. Učí je navazovat autentické vztahy s druhými lidmi a ukazuje tak nové způsoby, jak lidem pomoci znovu objevit důvěru v sebe, tolik potřebnou pro převzetí zodpovědnosti za svůj život.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část bakalářské práce obsahuje kvalitativní výzkum prováděný formou polostrukturovaných rozhovorů se sociálními pracovníky, absolventy výcviku Movisa.

Rozhodnutím pro kvalitativní výzkum byla podstata zkoumaného problému, kdy bylo nutné zjistit takové informace, které jsou kvantitativními metodami obtížně zachytitelné. A rovněž neméně podstatným důvodem, byla osobní zkušenost v rámci výuky metod sociálního výzkumu, ve kterém jsem si ověřovala typ výzkumu, který mi osobně lépe vyhovuje.

K lepší formulaci výzkumného problému a výzkumné otázky mi pomohla vlastní účast a orientace ve výcvikovém prostředí (srov. Miovský 2006, s. 121). Zároveň se v průběhu celého výzkumného procesu jako velice přínosná ukázala znalost svých hranic. Na ni navazovala příprava k interview, uplatňování sebereflexe během celého rozhovoru a následné ošetření výcvikovým supervizorem. Sběr dat probíhal v terénu, v přirozeném prostředí účastníků výzkumu. Získaná data jsem následně zpracovala do podoby dokumentu, který byl podroben rozboru dle metody obsahové analýzy a dalších obecně platných metod.

1 Metodologie

Celá kapitola je zaměřena na metodologii praktické části. Podává charakteristiku a zdůvodnění použitých metod při realizaci výzkumu, které předchází teoreticko-kritická analýza stavu poznání a cíle výzkumu.

1.1 Teoreticko-kritická analýza stavu poznání

Jak již bylo zmíněno v úvodu bakalářské práce, důvody pro výběr tématu byly dva, a to profesní i osobní. Dotazy, které vyplývaly ze společných jednání s ostatními sociálními pracovníky, se týkaly vhodného vzdělávání v komunikačních dovednostech s cílem naučit se rozumět svým klientům – jedincům, párům i rodinným systémům a zároveň získat další kvalitní a uplatnitelné vzdělávání i pro sebe v rámci povinného 24 hodinového ročního vzdělávání dle § 110 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Propojení praktických kompetencí *Přispívat k práci organizace a Odborně růst* (Havrdová 1999, s. 45-46) se začínající, ale přesto uplatnitelnou zkušeností z vlastního výcviku, bylo rozhodujícím kritériem pro výběr tématu a zaměření praktického výzkumu.

Výzkum, který by zjišťoval význam výcviku Movisa pro praxi sociálních pracovníků, nebyl dosud proveden. Proběhlo však výzkumné šetření v Movise IV, které bylo zaměřeno na změny a dopady výcviku na jeho frekventanty v jeho průběhu. V Movise IV tak probíhal výzkum s 32 účastníky na počátku výcviku v roce 2011 a na jeho posledním setkání v květnu 2015. S dosavadními výsledky výzkumu se mohla veřejnost seznámit v listopadu 2015 na 30. česko-slovenské psychoterapeutické konferenci v Jeseníku. Realizátoři, pracovníci Ostravské univerzity, PhDr. Hana CISOVSKÁ, Ph.D. a Mgr. Ondřej SEKERA, Ph.D. informovali, že závěry výzkumu budou zveřejněny v připravované monografii.

Jelikož tedy nebylo možné opřít se o výzkumné zprávy z jiných studií, bylo nutné vytvořit vlastní dokument, který byl poté následně analyzován.

Jsem si vědoma tohoto úskalí, nicméně, o to s větším respektem jsem přistupovala k získávaným informacím a následnému jejich zpracovávání.

1.2 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjištění, jaký význam má psychoterapeutický výcvik Movisa pro práci sociálního pracovníka, pro rozvoj jeho vztahového umění. Součástí cíle je identifikování konkrétních terapeutických nástrojů a dovedností, které si sociální pracovníci v rámci výcviku osvojili a které a jakým způsobem uplatňují ve své odborné praxi.

1.3 Výběr výzkumného souboru

Při výběru výzkumného souboru jsem vycházela z účelu zkoumaného problému a došla jsem k závěru, že **záměrná volba výběru přes instituce**, je metoda právě určena: „*pro cílovou skupinu, která nás výzkumně zajímá*“ (Miovský 2006, s. 138).

Metoda záměrného výběru je nejrozšířenější metodou výběru v kvalitativním přístupu. Jde o cílené vyhledávání účastníků podle jejich určitých vlastností a podle toho, jestli také zároveň souhlasí a do výzkumu se zapojí (Miovský 2006, s. 135).

V tomto případě kritériem pro vyhledávání byli účastníci, kteří v době absolvování výcviku splňovali požadavky pro výkon profese sociálního pracovníka a účastnili se výcviku Movisa v České republice. Výběrem přes instituce jsem poté, přes ředitelky realizovaných výcviků, oslovila všechny sociální pracovníky výcvikových běhů Movisa. Jelikož v době výzkumu probíhaly výcviky Movisa IV a V, které ještě nebyly ukončeny, výběr jsem proto dále zúžila a následně se kontaktovala jen se sociálními pracovníky, absolventy ukončených výcviků Movisa I – III v letech 2002 – 2012 v České republice. Tady se dobře **uplatnila metoda totálního výběru**, kterou je možné aplikovat v případě malého počtu prvků základního souboru (Miovský 2006, s. 131).

1.4 Získávání a zpracování dat

K získávání dat byla použita jako hlavní metoda **moderovaný rozhovor**. Podle Hendla: „... *vedení kvalitativního rozhovoru je uměním i vědou zároveň. Vyžaduje dovednost, citlivost, koncentraci, interpersonální porozumění a disciplínu.*“ (Hendl 2008, s. 166). Přesto, že je to metoda nejobtížnější (Miovský 2006, s. 155-174), rozhodla jsme se pro ni, neboť její výhody odpovídaly potřebám výzkumu.

Samotnému **polostrukurovanému rozhovoru**, který je v kvalitativním výzkumu nejčastěji využívanou metodou (Miovský 2006, s. 159), předcházely dva telefonáty s účastníky výzkumu k vyjasnění záměru a přiblížení představy vlastní realizace rozhovoru včetně jeho délky. Při osobním kontaktu jsem pak získala jejich **písemný souhlas s účastí ve výzkumu** (viz Příloha č. 4). Jádro interview tvořily předem připravené otázky, ale zároveň byl dán dotazovaným prostor pro jejich vlastní sdělení či objasnění souvislostí. V průběhu rozhovoru byly kladeny i otázky doplňující, které přirozeně vyplývaly a navazovaly na předchozí odpovědi.

„Možnost kombinace prvků nestrukurovaného i strukurovaného interview činí z metody polostrukurovaného interview téměř ideální výzkumný nástroj pro oblasti aplikace většiny výzkumných plánů v rámci kvalitativního přístupu.“ (Miovský 2006, s. 161).

Interview zároveň nešlo provádět bez **pozorování**, které přirozeně vyplývalo ze situací, avšak samo nebylo záměrem výzkumu. Podle Miovského patří pozorování spolu s rozhovorem mezi nejstarší metody získávání poznatků (Miovský 2006, 142-155) a obě metody jsou spolu vzájemně propojeny.

Rozhovory s účastníky výzkumu probíhaly v jejich přirozeném prostředí, většinou pracovním. V případě jedné účastnice, která byla na mateřské dovolené, se rozhovor uskutečnil v jejím bytě. Pozorování jsem v průběhu rozhovoru nijak nezaznamenávala, cítila jsem atmosféru, která během rozhovoru vznikla, což bylo mnohem podstatnější.

Rozhovory byly nahrávány a účastníci s tímto způsobem **fixace dat** byli předem seznámeni. Výhoda **zvukového záznamu** je v jeho komplexnosti a autenticitě (Miovský 2006, s. 197-198), ale pro další zpracování bylo nutné rozhovory převést pomocí **transkripce do podoby textového materiálu**. U přepsaných rozhovorů byla provedena **redukce prvního řádu, která spočívala ve vymazání jmen, názvů a dalších indicií**, které by mohly vést k identifikaci osob. Vzniklý materiál jsem následně technikou barvení textu připravila k podrobnější obsahové analýze (viz Příloha č. 5).

1.5 Obsahová analýza

Těžila jsem z připraveného dokumentu a uplatňovala tzv. deskriptivní přístup, kdy jsem maximálně využívala textový materiál (Plichtová in Miovský 2006, s. 240-241), a to opět použitím kombinace více metod, které na sebe logicky navazovaly.

Na základě podobnosti jsem informace, výroky, odpovědi seskupovala do skupin. Vzniklo tak postupně několik tematických trsů.

*„Základní princip **metody vytváření trsů** je postaven na srovnávání a agregaci dat a má dimenzi určité hierarchizace, neboť v ní prostřednictvím kategorizace zvolených základních jednotek vytváříme jednotky obecnější.“* (Čermák a Štěpaníková in Miovský 2006, s. 221).

V rámci trsů byl proveden výčet stejných výpovědí a kvantitativní rozlišení nejčastěji vyskytujících se odpovědí. V této **metodě prostého výčtu** jsou kvantitativní údaje jakousi výpovědi kvality (Čermák, Štěpaníková in Miovský 2006, s. 222-223).

Předchozími metodami byly obsahy zpracovány do přehlednějších kategorií a **metodou vyhledávání a vyznačování vztahů** jsem zjišťovala existující souvislosti. Vycházela jsem přitom z principů, na kterých je tato metoda založena, a to na vyhledávání vztahů, na které upozorňovali sami účastníci výzkumu, a dále pak na vyhledávání souvislosti na základě vzájemných vztahů mezi vnějšími a vnitřními znaky (Mioviský 2006, s. 225).

Během analyzování dat se ukázalo jako vhodné použít také **metodu kontrastů a srovnávání**, jelikož bylo potřeba odlišit skupiny odpovědí, které ač měly mnoho společného, vykazovaly určité rozdíly (Čermák a Štěpaníková in Mioviský 2006, s. 223).

2 Realizace výzkumu

Praktický výzkum byl realizován od dubna do srpna roku 2015. Po této fázi se data zpracovávala a analyzovala. Zda a jakým způsobem došlo k zodpovězení výzkumných otázek, přináší tato kapitola.

2.1 Výzkumné otázky

- 1) Co bylo vaší motivací ke vstupu do výcviku Movisa?
- 2) Jaká byla vaše konkrétní očekávání od výcviku a jak dalece byla naplněna?
- 3) Které získané dovednosti a osvojené nástroje považujete za užitečné a využíváte ve své praxi?
- 4) Jaký význam pro vaši práci má absolvování výcviku Movisa?

2.2 Výsledky výzkumného šetření a jeho interpretace

Jednotlivé skupiny – trsy přinášejí výčet odpovědí vztahujících se k daným tematickým celkům. Trsy nesou název: motivace, očekávání, dovednosti a nástroje, intuice, mínusy, kongruence, význam, doporučení. Za každým tematickým celkem následuje interpretace zjištěných výsledků a na konci kapitoly pak jejich souhrn.

MOTIVACE (ad 2.1 – Výzkumná otázka č. 1)

Odpověď účastníka č. 1:

*„Když jsem začal v roce 2000 pracovat v sociálních službách v protidrogové prevenci v komunitě pro drogově závislé, tak tam se tento model používal, ... k výcviku jsem došel nějak přirozeně, vlastně od samého začátku jsem v něm určitým způsobem žil, ... chtěl jsem se **dobře procvičit v používání nástrojů a získat i ten certifikát.**“*

Odpověď účastníka č. 2:

*„**Já chtěla poskytovat kvalitní práci. Další motivací bylo, že výcvik hradí zaměstnavatel... můj šéf terapeutické komunity mi právě doporučil tento výcvik Movisa. Vyloženě mi doporučil Model růstu Virginie Satirové.**“*

Odpověď účastníka č. 3:

*„Byla to náhoda, díky známému člověku. Já měla možnost být u toho, když v modelu pracovala. A to mě oslovilo v tom osobním, ale i profesním životě. Co mě oslovilo nejvíc, byla přirozenost a otevřenost. **Chtěla jsem to umět, takže to bylo mou motivací, pokročit kousek dopředu. Chtěla jsem na sobě pracovat, abych mohla lépe používat sebe.**“*

Odpověď účastníka č. 4:

*„**Chtěla jsem něco jako ucelený koncept, který si pak přizpůsobím sobě, a který jakoby mi pomůže být pevnější v kramflecích. Chtěla jsem být ve své práci jistější, profesionálnější, upřímně jsem si položila otázku, jestli jsem ochotna i změny na sobě a ochoty otevírat zapouzdřené rány... chtěla jsem mít trošku jako kdyby strukturu práce, rozumět tomu, co dělám. Mít praktické dovednosti. Satirová je zaměřena pro-rodinně a v komunitě se o rodinách hodně mluvilo. Vyskytovala jsem se s prostředím, kde všude**“*

kolem mě byla.... chtěla jsem ucelený koncept, Satirovou jsem měla osahanou a nastoupit do Movisy bylo logické přirozené vyústění. A výcvik v Modelu růstu se takto přímo nabízel.

Odpověď účastníka č. 5:

„Já sama jsem už dlouho přemýšlela o výcviku o prohloubení si dovedností, protože škola vás to nenaučí.... Měla jsem dobrou zkušenost s rodinnými mapami, A bylo a je to stále o tom, že mně směr Virginie Satirové sedí lidsky. Takže kombinace funkčnosti, a to, že mi to ladí – co já si myslím o světě, lidech a tak ta filozofie, tak to bylo to hlavní.“

Odpověď účastníka č. 6:

„V podstatě už na VŠ jsem přemýšlela o nějakém praktickém výcviku. Stále jsem si uvědomovala, že se mi dějí v životě věci, kterým moc nerozumím, a trochu mě brzdí v tom, abych mohla jít dál pro Model růstu jsem se rozhodla také díky osobní zkušenosti, kterou jsem udělala, když jsem se zúčastnila rodinné rekonstrukce jedné kolegyně.“

Odpověď účastníka č. 7:

„Chtěla jsem se dál rozvíjet terapeuticky, psychoterapeuticky a nejdřív jsem absolvovala dvouletý výcvik Integra, kde nám představovali různé psychoterapeutické směry a nejen představovali, ale v rámci těch směrů jsme trávili např. 2 dny v logoterapii a mluvili o sobě a takhle jsme si prošli všemi směry a mě nejvíce oslovila Virginia Satirová a logoterapie. Motivací byla pro mě i garantka výcviku, kterou jsem znala z dřívějšíka a její způsob práce a přemýšlení mi vyhovoval.“

Odpověď účastníka č. 8:

„Když jsem pracovala s mladistvými, musela jsem pracovat i s jejich rodiči a s celými rodinami a tady mi výcvik v SURu nestačil. Vedle na ambulanci pracoval Petr Boš. Já se chodila dívat, jak on pracuje s rodinami, získávala jsem zkušenosti, a to bylo jedinečné. On se ve své práci opíral hodně o Satirovou. Všechno to bylo u mě o vývoji. Vlastně jsem hledala odpovídající další vzdělání mé potřebě. Chtěla jsem být dobrou terapeutkou, ale neměla jsem zkušenost, jak správně uchopit individuální a rodinné terapie. Fascinovala mě ta efektivita. Takže jsem byla rozhodnuta zkusit výcvik v tomto.“

Každopádně částečná úhrada je určitá motivace... Podpora zaměstnavatele je důležitá, je to o tom, že mu záleží na kvalitě služby a že seberozvoj má smysl."

Odpověď účastníka č. 9:

*„...v neposlední řadě jsem v tom profesním uvažování dost přemýšlel o návratu k přímé práci a vlastně jsem byl rozhodnut, že pokud půjdu zpátky do přímé péče nebo přímého kontaktu s klienty, tak se nechci vracet k tomu základnímu sociálnímu poradenství – v té orientaci o právech a povinnostech systémových, **ale že bych se daleko více chtěl věnovat té práci v oblasti růstu lidí, nějakých posunů v jejich osobnostech.***

*„...absolvoval jsem třídní sebezkušenostní ochutnávku sochání v Modelu růstu – což je jako psychodrama, a to mě velice zajímalo. Vlastně to byl jeden ze **stylu práce, který mě zajímal – výcvik v psychodramatu, výcvik ve skupinové práci.** No a to mě zaujalo natolik, že jsem si něco více nastudoval o Modelu růstu a pak se přihlásil k dlouhodobému výcviku."*

Motivace účastníků k nastoupení do výcviku je možné považovat za výchozí bod k nastolení změny. Každý z účastníků měl své důvody, kterými inicioval vstup do výcviku Movisa. V šesti případech se účastníci výzkumu vyjádřili, že chtěli poskytovat kvalitní práci a k tomu se potřebovali dále rozvíjet. Ze všech výpovědí je zřejmá potřeba růstu. V rámci rozhovorů zaznělo také jednou v rámci motivace ocenění adresované zaměstnavateli účastníka výzkumu, který pracovníka finančně podporoval a tím přispěl k jeho částečné motivaci ke vstupu do výcviku. Skutečnost, že v mnoha případech zaměstnavatel vycházel vstříc jak finančně, tak s uvolňováním na výcviková setkání, byla pro účastníky výzkumu vnímána pozitivně, ovšem účastníci ji nespojovali se svou motivací. Proto jsem tuto oblast dále nezpracovávala. Silnější motivací účastníků výzkumu byla cesta jejich dalšího rozvoje.

OČEKÁVÁNÍ (ad 2.1 – Výzkumná otázka č. 2)

Odpověď účastníka č. 1:

*„**více si na vše sáhnout.** Výcvik mi opravdu splnil to, na co byl postavený. Potvrdil mi, že změna je možná. Že lidé v sobě mají zdroje ke zvládnutí svých problémů.“*

Odpověď účastníka č. 2:

*„**že se naučím nějaké techniky, praktiky, které pak budu používat.** A to se splnilo. Neměla jsem ponětí, že to bude až tak sebezkušenostní.“*

Odpověď účastníka č. 3:

*„**Očekávala jsem, že díky výcviku budu umět druhým lidem pomáhat objevovat jejich zdroje k tomu, aby mohli žít lepší život. Očekávala jsem, že se naučím používat nástroje, že jim porozumím.** Výcvik má očekávání naplnil daleko lépe než jsem čekala, ale otevřel další dveře otázek.“*

Odpověď účastníka č. 4:

*„**Moje očekávání bylo, že v situacích, ve kterých si nevím rady, díky výcviku dostanu vodítka, jak se svoji nezkušeností, bezradností naložím.** Čehož se mi ve výcviku dostalo. Byla jsem spokojena s tím, co jsem získala díky výcviku,“*

Odpověď účastníka č. 5:

*„**očekávala, že dostanu do těla, že budu muset uhájit si své, ustát nebo naopak neustát nějaké své přesvědčení, postoje.** Ale nic takového nebylo, pořád to bylo příjemné, objevené, všichni byli milí. Takže očekávání, že bude těžké odhalování sebe sama se nenaplnilo v té formě, jakou jsem si představovala, ale naplnilo se v průběhu prvních dvou let, a to daleko lépe, protože samozřejmě šlo o sebezkušenost, ale příjemnějšími prostředky.“*

Odpověď účastníka č. 6:

*„**Očekávání bylo, že naleznu odpověď na otázky, na které mi VŠ odpovědi nedala.** Přišlo mi, že studium sociální práce je hodně zaměřeno na konkrétní věci, jasně dané, ale nepracovalo se s ohledem na okolnosti, na kontext, proč se ten člověk dostal do této situace, proč se mu to děje opakovaně a jak vlastně z toho může vyjít ven. Takže*

čekala jsem odpovědi, očekávala, že pochopím sama sebe. Tušila jsem, že se bude chtít ode mě otevřenost, že to bude duševní masáž. Já do výcviku vstupovala jako nesebevědomá ženská, hledala jsem sama k sobě vztah a očekávala jsem, že ho najdu. Výcvik splnil, předčil má očekávání a posunul mě dál."

Odpověď účastníka č. 7:

„Očekávala jsem nějakou teorii, kterou umocním technikami, naučím se zvládat metody a osvojím si nějaké terapeutické nástroje. Ten výcvik předčil mé očekávání.“

Odpověď účastníka č. 8:

„Do výcviku jsem šla s poměrně velkou praxí a zároveň s jistotou, že práce s rodinou je pro mě přesně to gró, ale očekávala jsem a potřebovala jsem teoretické základy. Výcvik předčil má očekávání."

Odpověď účastníka č. 9:

*„Moje největší očekávání byla **sebezkušenost**. Nějaká touha po **rozšíření dovedností, získání kompetencí**, ale spojených se **sebezkušeností**, u které jsem věřil, že člověk může pracovat s druhým jen do té míry, až kam sám v životě doroste. **Sebezkušenost, osobní růst** – to je to největší očekávání, které jsem měl od výcviku. Abych mohl, ať už formálně nebo neformálně dávat druhým lidem podporu k tomu, aby vyrostli. Určitě u mě byla i představa, kterou jsem ale poměrně brzy opustil, že člověk získá, naučí se i **nějaké techniky**. Podle mě psychoterapeutická práce v tomto modelu není primárně o technikách, ale o lidech. Tak-že očekávání bylo **osobnostní růst, sebezkušenost a jaksi intuitivně jsem také očekával**, že na konci budu vědět víc než dosud umím a že si v podstatě **rozšířím kvalifikaci**. Když se na to dívám dnes s tím odstupem, tak musím říci, že se naplnila zcela."*

Všichni účastníci výzkumu se shodli, že jejich očekávání naplněna byla, v pěti případech výcvik očekávání předčil. Očekávání byla poměrně rozsáhlá od získání teoretických základů a praktických metod použití konkrétních technik pro práci s klienty až po porozumění sobě samému. Což mnozí s tímto očekáváním do výcviku vstupovali, někteří naopak byli mírou sebezkušenosti zaskočeni. Přirozeným očekáváním bylo rovněž rozšíření si kvalifikace.

DOVEDNOSTI, NÁSTROJE (ad 2.1 – Výzkumná otázka č. 3)

Odpověď účastníka č. 1:

„...výcvik mě utvrdil a podpořil v tom, co jsem už jakýmsi způsobem praktikoval. Takže já jsem si ty **všechny nástroje upevnil...** Využívám těch výcvikových dovedností, ty úžasné nástroje. **Rodinnou mapu** – tu poměrně často, je to pro mě velký zdroj informací od klienta a jednak mu tím umožním náhled na jeho rodinu nenásilnou formou. Hodně **pracuji s ledovcem klientů** a já často i klientům znázorňuji, kde, ve které části jeho intrapsychieho systému se pohybujeme a jaký to má vliv na jeho vztahy s druhými lidmi – takže jej propojuji i se systémem interpersonálním. Mám modifikované **kolo vlivů**, které používám na více způsobů. To jsou asi nejčastější nástroje, které používám. No a občas také **sochání**. Ale nejdůležitější pro mou práci jsou **přesvědčení, která zformulovala Satirová, a to jsou ta základní terapeutická přesvědčení, že změna je vždy možná, pak takové ty pravdy a svobody.**”

Odpověď účastníka č. 2:

„**Umím se vcít'ovat do člověka, rozumět souvislostem, výcvik mě naučil pracovat s kontextem** – s podmínkami, opět respekt k jedinečnosti každého člověka a hlavně, já mu umím pomoci rozklíčovat ty dopady z minulosti.

Díky výcviku jsem se stala svobodnější v přístupu ke klientovi. **Dokážu lidem více podpořit, upřímně jim rozumím. Výcvik mi pomohl v tom, že jsem více empatická, rozumím procesům,... používám sochání, které velice dobře funguje. Rodinnou terapii, jako takovou. Vlastně si uvědomuji, že spoustu nástrojů používám jaksi automaticky, aniž bych si uvědomovala a říkala, teď budu dělat to, teď využiji to a to. Pracuji s rodinnými mapami, primární rodinou, využívám kolo vlivů. Dokonce využívám techniku teploměru na poradách. Validuju i v soukromí – oceňuji, přerámovávám. Pracuji se zdroji klientů. Mám však svůj styl a i když využívám a pohybuji se v ledovcích, tak tyto pojmy nepoužívám.**”

Odpověď účastníka č. 3:

„**Krásně umím pracovat s rozdílností** – jinými slovy s jedinečností každého člověka., **bez potřeby hodnotit.** Což je vynikající pro sociální práci, protože jsi přijímající, bezpodmínečně přijímající. Takže **práce na sebeúctě** – to bylo pro mě nové – a vysvětlování – co to znamená. A **práce s rodinou – vlastně v ledovcích a jejich**

propojování. Je to vlastně jakási práce se skupinou. RM, sochání, práce na písku. Ve výcviku jsem se naučila pracovat se zdroji. A to je nejvíc.“

Odpověď účastníka č. 4:

„RM, to už jsem zmínila, stresové pozice, sochání. Hledám zdroje, validuji. Ledovec - ten jaksi automaticky.“

Odpověď účastníka č. 5:

„...s klienty závislími v práci hodně využívám rodinné mapy, ale asi ne tak podrobně, jak jsem se to učili, ale je to pro mě dobrý nástroj pro propojení se s jejich primárními rodinami a zjištění pravidel, která je utvářela. Dlouho pro mě rodinná mapa byla jen o sbírání informací, ale díky výcviku se dostávám rodinnou mapou k těm pravidlům a pak k jejich transformaci a hodně využívám v práci s pozitivními úmysly, cíli. Protože to výborně sedí na tu závislost. Samozřejmě ledovec, ale to už je víceméně zautomatizovaná záležitost, že se propojujeme na určité úrovni a klienta spojují se sebou. Práce se sebezáchovnými pozicemi. Dále sochání, ale to více v soukromé praxi, s více motivovými lidmi. Je to pro ně více zážitkové. Teploměr jsem využívala v komunitním centru na skupině. Využívám ho i v párové terapii. Samozřejmě pracuji se zdroji klientů, potažmo se sebeúctou

s rodinnými pravidly, sebeúctou, přesvědčeními – asi to není nějaká konkrétní technika, ale filozofie Virginie Satirové, která mě prostě sedí.“

Odpověď účastníka č. 6:

„Naučila jsem se uvědomovat si vnitřní procesy, co se se mnou děje skrze ledovec, můžu se podívat na svou mandalu nebo na kolo vlivů. Určitě používám rodinné mapy, je to jako diagnostický nástroj při práci s klienty, kterým zachycují důležitá data, ale i důležité informace, které klient popisuje. Takže pro mě je to výborné, výborné. Je to pomůcka, která mi pomáhá rychle se zorientovat. Pracuji s pravidly, intrapsychickým procesem, interpersonální rovinou, copingovými pozicemi, teploměrem, prostě všechno. Od výcviku ve své práci využívám vše, co jsme se na Movise naučili. Nejdříve jsem nové poznatky aplikovala na své rodině, dětech a dobře to zafungovalo. Vybavuje se mi ještě další dovednost, a to opírat se o své zdroje a čerpat z nich sílu. Dovednosti i nástroje jsou uplatnitelné jak v terapii krátkodobé,

dlouhodobé, tak i v poradenství. **Pracuji s kameny.** V podstatě, to, co jsem se naučila ve výcviku uplatňuji jak v osobním soukromém životě, tak v pracovním životě."

Odpověď účastníka č. 7:

„... co používám hodně je **validace, oceňování.** To bylo pro mě nové, to byla změna. Do té doby jsem neoceňovala. Hodně **využívám dotyků, objetí.** Dodnes **pracuji s tělem, kotvím změny v těle.** To všechno dělám a před výcvikem jsem nedělala. Jo a ještě – nevím, jak se to jmenuje, ale přeměnění, **přeformulování věcí a vidění na pozitivní – přerámování do pozitivního významu. Změna očekávání.** Ještě bych přidala **sebezáchovné pozice, které vlastně stále využívám - resp. pracuji s nimi od dob výcviku.** Mám je někde uvědomělé a staly se zřejmě součástí mé samé."

Odpověď účastníka č. 8:

„**Umím dobře pracovat s rodinami a Virginii Satirovou využívám na 100 %** a myslím si, že už to vůbec neskončí. takže se snažím být hodně vnímavá a poslouchám signály a pak podle toho přistupuji k druhým lidem. **Validování, práce se zdroji, práce v ledovcích, rodinné mapy, sochání.** Ale je pravda, že sochání využívám ze 75 % - tam je změna vždy přes zážitek, přes tělo a je to rychlé. Mám to ráda, je to hodně prožitková forma. Z těch druhých, pro mě menších, využívám **teploměr, meditace.**"

Odpověď účastníka č. 9:

„V době výcviku i po výcviku jsem se stále věnoval té pastorační činnosti v oblasti **práce s jednotlivcem a s rodinou** na dobrovolné bázi, takže jsem mohl růst terapeuticky. Možná **kongruenci, prožitou sebezkušenost,** ta si myslím, že je neoddělitelná od jáčasto **pracuji se změnou očekávání,** je mi blízká **práce s částmi, porod sebeúcty** – s tím jsem stále v kontaktu. **Dříve** jsem v té terapeutické práci používal **sochání,** dnes nemám pro to ve své pracovní pozici prostor, ale co je vždy užitečné, je **ledovec.** Ať už jsem v jakémkoliv kontaktu. Využívám ho dodnes, když jednám s protistranami. To vždy přemýšlím, kudy a jak se k člověku dostanu lépe než na úrovni rozumu."

Všichni účastníci výzkumu znají význam jednotlivých metod a technik a podle zaměření své práce, podle situace je pak uplatňují. V kontaktu s klientem už nepřemýšlejí, co z baterie nástrojů a metod použít, ale díky získaným a upevněným

dovednostem během výcviku je jejich jednání v používání tolika instrumentů už přirozené, v mnoha situacích automatické. Hovoří již o svém vytvořeném stylu práce. V tomto případě není podstatné provádět kvantitativní zjištění používání konkrétních technik a nástrojů.

INTUICE

V souvislosti s pokládanými výzkumnými otázkami se nabízela podotázka, a to: **„Podle čeho se účastníci rozhodují, že danou metodu použijí?“** Zároveň v tomto souboru jsou i ostatní odpovědi, které se váží k intuici.

Odpověď účastníka č. 1:

*„Myslím si, že v podstatě **pracuji hodně intuitivně**, ale občas je potřeba zapojit i rozum. Takže když se propojuji s klientem a intuitivně se mi to nedaří, používám nástroje. Intuice pak sama naskočí, ani si to neuvědomuji, co používám, co a proč to zrovna s daným klientem dělám. Je hodně důležité mít nástroje osahané, umět s nimi zacházet, protože s **intuicí si člověk nevystačí**. Ale jsem hodně intuitivní. A my jsme k intuici na výcviku takto, myslím si, přistupovali.“*

Odpověď účastníka č. 2:

*„Myslím si o sobě, že jsem intuitivní člověk a **intuitivně jsem vnímala, že Movisa pro mě není to pravé.**“*

Odpověď účastníka č. 3:

*„Myslím, že intuici, ale nespolehám na ni úplně. Je to vlastně jakási moje část, která je pro mě zahalena ještě trochou tajemstvím, ale nevím, proč ji tolik nevěřím. Takže **jaksi podvědomě svou intuici používám a uvědomuji si to až po tom, až si ten příběh znovu přehraji, až dělám zápis**. Model růstu hovoří o používání intuice a na výcviku, zejména na tom, kde jsem byla facilitátorem, jsme se o intuici hodně bavili.“*

Odpověď účastníka č. 4:

*„**Intuitivně se napojuji na člověka, klienta**. Poznám, když je vyladění oboustranné. Nedokážu to verbalizovat, ale poznám to, cítím to – z výrazu, tónu hlasu, projevu těla. A i když se pohybuji v úrovních konkrétního nástroje - ledovce,*

racionálně na to nemyslím, ale dělám to jaksi podvědomě, intuitivně. Na intuici moc důraz kladen nebyl. Ale já to mám tak, že na intuici dám a hodně."

Odpověď účastníka č. 5:

*„Dělám a říkám ty věci podle situace, rozpoložení klienta – někdy vycítím, co mám říct, někdy, kdy mám raději mlčet a tak. **Vnímám, že to je o napojení se s tím druhým.** Pokud napojení funguje, tak pak se dějí věci. Vše jde jaksi samospádem, věci a slova přirozeně nasedají. co se týká intuice, práce s intuicí – tomu jsme se nevěnovali, ba naopak.”*

Odpověď účastníka č. 6:

*„Často jsme s intuicí pracovali, když jsme se vraceli k sobě, jako k diamantu, k sobě jako člověku, který má určitou hodnotu a co vlastně tvoří naše já. Možná jsme s intuicí mohli pracovat i víc. **Vím o své přirozené intuici a spoléhám na ni. Vím, že do terapeutického procesu patří,** a je to to, co jsem se na výcviku naučila. Nebát se a důvěřovat ji.”*

Odpověď účastníka č. 7:

*„**Intuitivně používám postupy při práci v krizové intervenci** – u někoho si dovolím být přísnější, u některých klientů vnímám jejich potřebu pomalejšího tempa apod.”*

Odpověď účastníka č. 8:

*„**To, co jsem dělala intuitivně a já jsem hodně intuitivní člověk, najednou dostalo oficiální pojmenování.**”*

Odpověď účastníka č. 9:

*„Myslím si, že moc ne. Že ta naše skupina byla taková, že hodně lidí měla svá očekávání postavena na získání těch technik, dovedností, protože je to takové řemeslo.... **Intuice může celý proces významně posouvat dál, do hlubších vrstev,** než kdyby se někde šlo dlouhou dobu. **Intuice jakoby dovolí otevřít oblasti, které cítím, že jsou důležité, ale zároveň ten klient je nepojmenovává.** Ta témata zůstala spíše okrajově.”*

Všichni účastníci výzkumu v praxi svou intuici využívají. Vnímají, že intuice patří do terapie, a to i přesto, že v různých výcvikových ročnících k intuici lektoři přistupovali odlišně. V jednom případě intuice účastníkovi dávala informaci, že výcvik Movisa není ten správný výcvik pro něj.

MÍNUSY

V návaznosti na odpovědi k intuici se nabízela další podotázka, co účastníkům na výcviku chybělo nebo, co vnímali jako nedostatek?

Odpověď účastníka č. 1:

*„... lektoři říkali – ty už to znáš, tobě to jde, dej přednost někomu jinému. **Takže k věcem, které jsem neměl ještě zažité, tak jsem neměl ani příležitost si je vyzkoušet, protože jsem slyšel – dej šanci někomu jinému.**“*

Odpověď účastníka č. 2:

*„Dnes bych se rozhodla jinak. Vybrala bych si výcvik jiný, který by mně osobnostně více sedl. **Některé věci mi na Movise přišly nepravdivé. Taková ta velká přemírá lásky, absolutního pochopení, vcítování se.** Vlastně pro mě celá Virginia Satirová nebyla úplně přesvědčivá, a to díky zprostředkování našimi lektory.“*

Odpověď účastníka č. 4:

*„**S přesahem jsem se úplně nenaučila ve výcviku pracovat.** Asi to bylo i díky lektorům, kteří byli vesměs racionálně orientovaní. Tak např. dovednost používat intuici. Nám třeba intuice doporučována nebyla. Že je to neprofesionální a my máme umět používat nástroje a ne intuici. **duhovním rozměrem vůbec nezaobírali A podle mého, trochu to ten Model růstu poškozují.**“*

Odpověď účastníka č. 5:

*„Říkali nám, že jsme odborníci, tak **máme využívat svou odbornost a intuici k odbornosti neřadili.** Myslím si, že Satirová to měla, ale nám to nepředávali.“*

Odpověď účastníka č. 9:

„Jako že v průběhu všech těch procesů bylo tam mnoho různých kritických poznatků, a když se teď dívám zpětně, tak nepřicházím na nic.“

Jednotlivé výcvikové běhy pracovaly odlišně se spiritualitou, duchovním rozměrem, intuicí nebo aktivitou účastníků. Dva účastníci toto vnímali jako nedostatek ze strany lektorů. V jednom případě nebyla vnímána pozitivně přemíra lásky, absolutního pochopení a vcit'ování. Zaznamenala jsem rovněž jeden případ omezování aktivnějších účastníků. Odpověď účastníka o kritických poznacích, které si již s odstupem času nevybavuje, není možné přiřadit.

KONGRUENCE

I když rozhovory přirozeně plynuly a účastníci otevřeně na otázky odpovídali, nehovořili jsme přímo na téma kongruence. Původně jsem předpokládala, že nebudu muset položit konkrétní otázku, žel, nestalo se tak, proto zazněl doplňující dotaz. **Jak jste na výcviku přistupovali ke kongruenci?**

Odpověď účastníka č. 1:

*„Pro mě je kongruence těžko uchopitelná. Na výcviku jsem ji nemohl pojmout. Pochopit ano, ale ne pojmout. Dnes to mám tak, že **hledám napojení na klienta a přitom přesně vím, co se děje se mnou. Díky sebezkušenosti tomu rozumím a vím, jak se ošetřit, a to je důležité pro jakoukoliv práci. Poslouchám své signály a rozumím jim. Víím, jak zacházet se svou sebeúctou, aby nedošlo k nějaké překážce mezi mnou a klientem. Klientovi mohu říci o svých pocitech, ale musím mít v nich jasno, pak mohu klientovi říci, že se nezlobím na něj, ale jsem si vědom svého hněvu.“***

Odpověď účastníka č. 2:

*„Čtyři roky jsem se to učila vyslovovat a pojem a význam jsem si musela opět přeložit do své řeči, jako i spoustu jiných slov, jak jsem už řekla. **Nazvala jsem si to soulad, spokojenost sama se sebou, uvědomění si svých dobrých i špatných vlastností, mít se ráda a přijímat se taková, jaká jsem.“***

Odpověď účastníka č. 3:

„Přímá řeč a rozumím tomu tak, že jsem v souladu se sebou, vím, jakou právě prožívám emoci. A současně se s kongruencí setkává ještě můj profesní a osobní růst.“

Odpověď účastníka č. 4:

„Je to podle mě i stav mysli. Mám kongruenci spojenou s přijímáním jak toho dobrého, tak toho špatného.“

Odpověď účastníka č. 5:

„Asi je to pro mě soulad. Cesta, ale někdy se od ní odchýlím, ale zase se vrátím, je to takový ideální stav, jak bych to chtěla v životě mít.“

Odpověď účastníka č. 6:

„Dává naději na změnu – s tím vším, co se stalo, mohou lidé žít plnohodnotný život.“

Odpověď účastníka č. 7:

„Myslím si, že kongruence je hodně velký cíl výcviku - přeměna v hodnotě sebeúcty.“

Odpověď účastníka č. 8:

„Největším přínosem výcviku je pro mě kongruence = autentičnost.“

Odpověď účastníka č. 9:

„Kongruentní člověk, vysoce akceptuje sebe jako lidskou bytost se vším, co má a co nemá, se všemi svými částmi, stejně tak akceptuje druhé a do procesů jakýchkoli i terapeutických přistupuje s celým svým lidstvím, které vyvíjí i přesto, že protějšky se chovají velmi nekongruentně. Rozhodně ten výcvik usiluje o kongruenci terapeuta, výcvik je zaměřený na růst kongruence, sebezkušenost. Byla to těžká, ale nesmírně užitečná část výcviku.“

Každý z dotazovaných odpověděl, že kongruence je spojena se sebeúctou. Svou zkušenost, všechny procesy, které si účastníci prošli výcvikem a které se otázkou vynořily, se proměnily do způsobu jejich odpovědi.

VÝZNAM (ad 2.1 – Výzkumná otázka č. 4)

Odpověď účastníka č. 1:

*„Výcvik mi dal víc jistoty a svobody, že to, co mi nesedí nutně používat nemusím. Zejména první dva roky výcviku byly zaměřeny na **osobní růst**. To bylo moc dobré. Výcvikové prostředí bylo vhodným prostředím k hlubokému přemýšlení, to mělo pro mě velký význam.“*

Odpověď účastníka č. 2:

*„Takže výcvik na mě měl vliv, i když si myslím že ne, tak měl, protože jsem věci měnila. **Mnohem jednodušeji si mi pracovalo a dodnes pracuje.***

*Mně paradoxně výcvik pomohl v tom, že jsem došla k závěru, že **nebudu terapeutem s vlastní terapeutickou praxí**. Vzhledem ke svému realismu jsem se našla v poradenství.“*

Odpověď účastníka č. 3:

*„Takže **přínos je pro mě propojení mých částí. Dalším přínosem je sebeúcta**“*

Odpověď účastníka č. 4:

*„Ten výcvik je skvělý v tom, že **všechno se dá využít a použít i v běžné komunikaci, a to je super**. Zvládat konfliktní situace pozitivními alternativami, jiným náhledem, nabídkami k usmíření či přijetí daných skutečností bez hořkosti, křivdy apod. Je to **přístup k porozumění a snadnějšímu přijetí daných skutečností**. Nejde o to nevidět konflikt, vyhýbat se konfliktům, ale porozumět jim. Je to cesta humánního přístupu. **Takže využívala jsem a využívám Satirovou stále.**“*

Odpověď účastníka č. 5:

*„Výcvik mi dal **nahlédnout, porozumět i sobě** a tomu jaké procesy se v těle odehrávají a co na ně platí a proč. Movisa je dobrá v tom, že její koncepce je postavena na **propojení osobnostního – sebezkušenostního růstu s růstem profesním**. **Vůbec si nedovedu představit, že bych v mém případě oddělila osobní rovinu od profesní.**“*

Odpověď účastníka č. 6:

„Objasnilo, pročistilo se pro mě hodně situací a je mi dnes líp. Určitě je to o posílení sebeúcty, o tom, jak sama k sobě přistupuji a samozřejmě to má dopady na můj profesní život. Ten zisk jak sama sebe jako nástroj používám. Výcvik mě naučil hodně propojovat teorii s praxí, rozumět více sobě, procesům v těle, pracovat s vnitřním řádem. Moje téma byly hranice a výcvik změnil mé negativní nastavení k tomuto tématu. A uvědomuji si, že kdybych si ty “hranice” nezpracovala, asi bych dobře s klienty nemohla pracovat. Ten přínos výcviku je v tom, že se promítá do všech sfér života. Je zážitkový a otevírá cestu laskavější komunikaci. Naučila jsem se k sobě přistupovat s úctou. A to byl objev!“

Odpověď účastníka č. 7:

„Ten největší zisk mám v osobní rovině. Už tenkrát jsem měla a mám doted’, přeměna v hodnotě sebeúcty. U mě ta změna byla velká a jakoby zásadní. A terapeut kongruentní rozumí sám sobě, je v sobě dobře usazený a to pak může být dobrým terapeutem pro klienta, a pak je jedno o jakého klienta se jedná. Ale nejdůležitější je být ve spojení se svoji sebeúctou, což je základ.“

Odpověď účastníka č. 8:

„Největším přínosem výcviku je pro mě kongruence = autentičnost. A to bych řekla, že do obou – jak profesního, tak osobního života. Ono to prostě tak je, pokud jsem dobrý člověk, můžu být dobrý terapeut, jinak to nefunguje. Výcvik je úžasně lidský.“

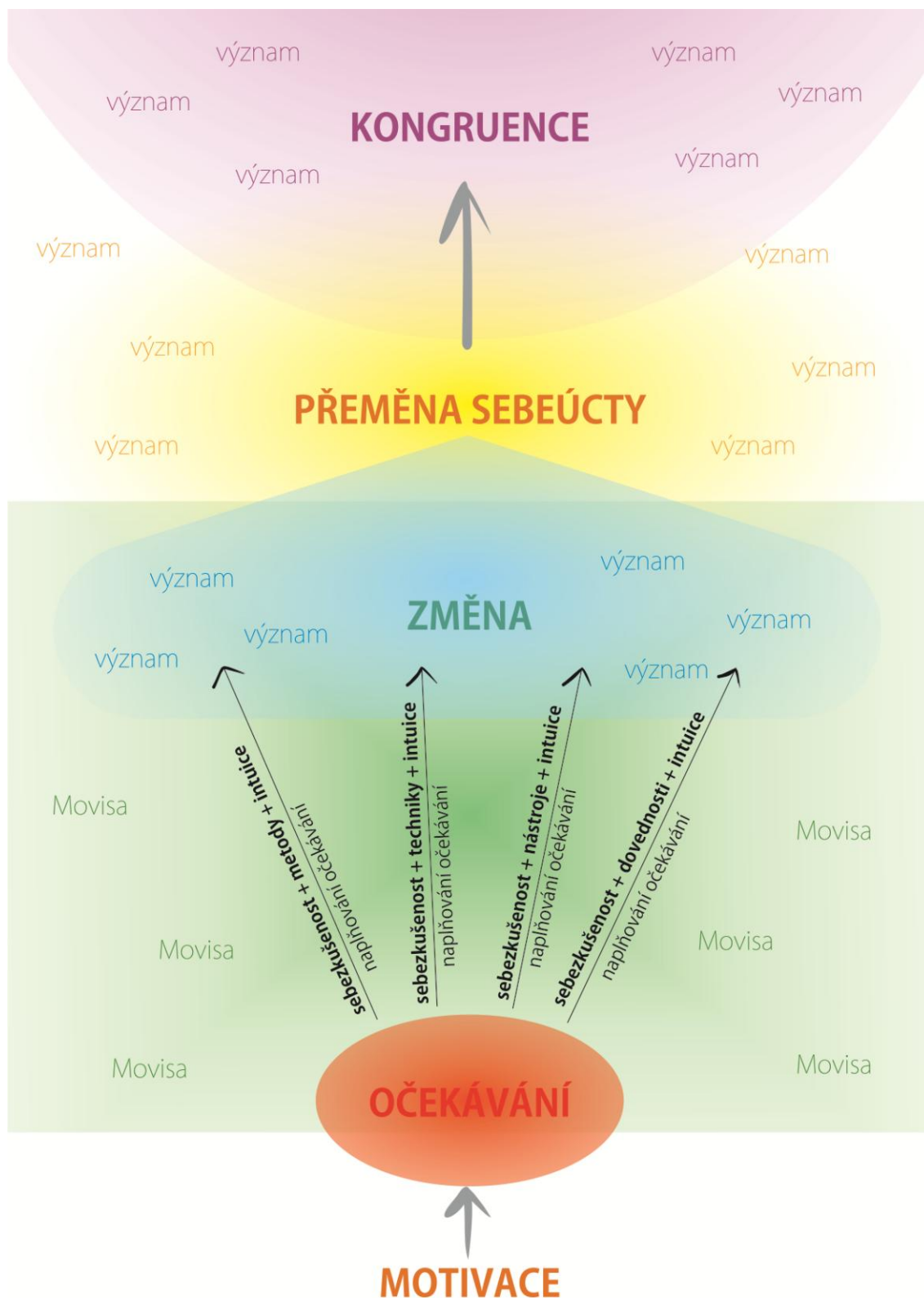
Odpověď účastníka č. 9:

„To co jsem se naučil ve výcviku jenom jako člověk, tak bez ohledu na terapeuta, jsou to věci, které tím, že jsou klíčové a jsou o růstu a o porozumění sobě samému, tak to je něco, co má trvalou hodnotu.“

Význam výcviku pro všechny účastníky výzkumu byl a je v získání vztahu k sobě, v přeměně své sebeúcty, což má trvalou hodnotu a dopady na osobní a profesní život.

Pro názornější interpretaci vzájemných vztahů mezi odpověďmi přikládám grafické znázornění (viz Schéma č. 1):

Schéma č. 1: Znázornění vztahů

DOPORUČENÍ

Poslední trs obsahuje odpovědi na otázku, která není výzkumnou otázkou, přesto, odpovědi jsou zajímavé a pro náš výzkum použitelné. **Pro které sociální pracovníky by byl výcvik Movisa doporučen hodný?**

Odpověď účastníka č. 1:

„Výcvik je vhodný pro sociální pracovníky na různých pozicích, ale také pro pracovníky v sociálních službách. Každý běh je ovlivněn těmi, kteří lektorují. Stačil by kratší výcvik, ale víc zaměřen na sebezkušenost. Sebezkušenost je potřebná, protože tím nejdůležitějším nástrojem je naše vlastní osobnost. Je to o změně, kterou chceme, aby klienti dělali, ale jak těžké je změnu provést je potřeba si vyzkoušet nejdřív na sobě. Výcvik Movisa je přínosný, podporuje odvahu a dává pracovníkovi lepší kompetence.“

Odpověď účastníka č. 2:

„Každopádně všem sociálním pracovníkům bych doporučila, aby si udělali sebezkušenostní výcvik, ale myslím si, že by nejdříve měli začít ochutnávkou různých směrů a také si zjistit něco o lektorech. Určitě všem sociálním pracovníkům, v jakémkoliv zařízení doporučuji výcvik obecně, hlavně tu sebezkušenost. I sociálnímu pracovníkovi - úředníkovi, dávkovému specialistovi a všem těm, kteří pracují v pomáhajících profesích. Nemuseli by mít čtyřletý, třeba kratší výcvik, ale aby prošli sebezkušením.“

Odpověď účastníka č. 3:

„Pomáhající profese je poslání a Movisa je pro toto poslání dobrým výcvikem. Určitě bych jej doporučila všem sociálním pracovníkům, ale jsem realista a vím, že mnohé může odradit délka, cena a vůbec záštita MZ. Přitom je potřeba projít sebezkušeností, abychom byli schopni zdravé sebereflexe a uměli kongruentně komunikovat.“

Odpověď účastníka č. 4:

„Všem, kteří se zabývají mezilidskými vztahy. Výcvik je opravdu vhodný pro všechny Tedy mám na mysli učení Virginie Satirové. Rozdíl, kteří lektoři jej vedou a jak se pak podílejí na jeho přetváření. je nutná sebezkušenost. Učení vlastním“

prožitkem. Nejdřív "ochutnat" z nějaké nabídky, všem pomáhajícím pracovníkům nevyjímaje úředníky – resp. pracovníky OSPOD. Možná kratší forma by stačila, ale se sebezkušeností."

Odpověď účastníka č. 5:

„Ano hned. Já jsem nadšený „satirovec“ a **dopřála bych ji všem**. Otázka je, co doporučuji. Protože nevím, kdo budou lektoři. Doporučuji Virginii Satirovou její Model růstu, ale lektoři si její učení trochu přetvoří podle sebe a taky mám informace, že každý běh se díky tomu liší.“

Odpověď účastníka č. 6:

„Výcvik bych určitě **doporučila lidem, kteří chtějí něco dělat se sebou, pro sebe, chtějí porozumět souvislostem z minula**. Já výcvik Movisa vřele doporučuji a výcvik v Modelu růstu bych doporučovala v jakékoliv formě. Čtyři roky je možná dobré pro toho člověka, který se chce profesně vyvíjet jako terapeut, ale jiná forma by byla vhodná pro všechny sociální pracovníky. Každopádně nutná je ta doba sebezkušenosti, a to zejména pro ten profesní rozvoj.“

Odpověď účastníka č. 7:

„Výcvik Movisa, výcvik TSTS je jeden z možných přístupů. Takže bych ho doporučila. Ale já třeba upřednostňuji poznat, seznámit se s vícero přístupy **Bez sebezkušenostního výcviku to dobře nelze myslím, že jsou dva základní výcviky, 1. sebezkušenostní výcvik a za 2. výcvik v krizové intervenci které by měl mít úplně každý sociální pracovník bez ohledu na to, kde pracuje.**“

Odpověď účastníka č. 8:

„Výcvik bych **doporučila pracovníkům na OSPOD, pracovníkům v sociálních službách. Pracovníkům, kteří pracují s celými rodinami, ale i těm ve službách, kde jsou klienti vytrženi z rodiny, protože to neznámá, že rodiny nemají**. Výcvik by měl v každém případě **zůstat zážitkový**, cílem by měla zůstat zmíněna kongruence a pak samozřejmě pochopení a osvojení si terapeutických nástrojů. Tak-že, když to shrnu, výcvik Movisa by **měl být zpřístupněn velkému množství sociálních pracovníků.**“

Odpověď účastníka č. 9:

„Já výcvik v Modelu růstu propaguji a doporučuji pro ten vlastní osobnostní růst. Jedna věc je ten model a druhá věc je, kdo ho vede. Ale že bych řekl, že je to ideální cesta nebo jedna z těch nejlepších cest, kterou by měli sociální pracovníci napříč nebo sociální pracovníci pracující s rodinou mít, tak to nevím.“

Z doporučení jednoznačně vyplývá, že výcvik Movisa všichni účastníci výzkumu doporučují všem sociálním pracovníkům, na různých pracovních pozicích, pracujících s různými cílovými skupinami. Všichni účastníci výzkumu kladou důraz na sebezkušenost. Pět účastníků doporučuje Model růstu, učení Virginie Satirové s důrazem na zjištění, kdo z lektorů výcvik vede. Dva účastníci doporučují také ochutnávku vícero směrů, aby si pracovník dobře vybral, aby mu samotný přístup dobře vyhovoval. Ve třech případech účastníci připouštěli možnost i kratšího výcviku, ale se zachováním sebezkušenostní části. Jedna účastnice výzkumu připouštěla možnou bariéru cenu, délku a záštitu MZ.

Na základě podrobné analýzy dokumentu v rámci porovnání vzájemných vztahů mezi výpověďmi, které byly obsahem trsu MÍNUSY a trsu DOPORUČENÍ **metodou kontrastů a srovnávání**, byla zjištěna tato skutečnost: Přesto, že všichni účastníci se shodli na významu výcviku pro jejich osobní a profesní život, i přesto, že jejich výcviková očekávání byla naplněna, tak byl mezi jejich vyjádřením o doporučení rozdíl. Ti účastníci výzkumu, kteří měli připomínku k výcviku nebo formulovali svou výpověď ve smyslu nějaké výcvikové nedostatečnosti, tak všichni tito účastníci doporučují brát v úvahu také znalost lektorů, neboť výcvik může být ovlivněn a i přetvářen těmi, kteří jej lektorují.

2.3 Diskuze

Všichni účastníci výzkumu, kterými byli sociální pracovníci výcvikových běhů Movisa I-III vstupovali do výcviku s určitým svým očekáváním. Chtěli se naučit používat techniky a nástroje v práci s klienty a získat dovednosti k lepšímu porozumění svým klientům, stát se jistějšími odborníky, protože školy (uváděli VŠ) tyto dovednosti neučí.

Jejich očekávání byla naplněna, dokonce v mnohých případech byla překročena. Stalo se tak díky sebezkušenosti, která byla mnohdy velmi náročná, ale cenná, a to do té míry, že v doporučeních ostatním sociálním pracovníkům se objevila jako nejdůležitější podmínka ke vstupu do jakéhokoliv výcviku. Sebezkušenost navíc pomohla tomu, že účastníci objevili pro sebe na výcviku to nejpodstatnější, a tím je vztah k sobě, je to změna sebepojetí a spojení se se svou sebeúctou. Změna v pojetí sebeúcty je pro všechny účastníky výcvikovým bonusem. Všemi svými sděleními podpořili informace, které jsou součástí kapitoly 1.2, a to, že vztah je v sociální práci základ. Terapeutický směr Model růstu si zároveň klade za cíl práci na kongruenci – viz kapitola 2.4 a tito účastníci shodně potvrzovali, že kongruence je spojena se sebeúctou, a to je přínos, který je pro ně nejdůležitější a trvalý a tato dovednost je také to, co mohou dále předávat svým klientům. Naučili se používat mnohé nástroje a techniky, ale shodně opět stvrdili, že nejdůležitějším nástrojem jsou oni sami, přes které se pak mohou dít změny na straně klientů. Výcvik splnil to, co si předsevzal – viz kapitola 3. Díky němu je o několik svobodnějších sociálních pracovníků více, pracovníků, kteří díky vlastní sebezkušenosti vědí, že každý člověk má své zdroje k zvládnání těžkostí, že každý může dosáhnout změny k lepšímu a že každý člověk byť minulost nezmění, může zmírnit její dopady na svou současnost a budoucnost. Toto je poselství, které si účastníci výzkumu z výcviku odnášejí a dále předávají klientům, a vůbec druhým lidem v různém kontaktu a v různém životním kontextu.

2.4 Etika výzkumu

Vzhledem k tomu, že výzkum probíhal v prostředí účastníků, respektovala jsem jejich možnosti a zavedené zvyklosti. Dohodnutí podmínek proběhlo ještě před samotným vstupem k účastníkům a při schůzce se stvrdilo písemným souhlasem (viz Příloha č. 4).

V rámci emočního bezpečí a nerušení potřebného vzájemného vztahu jsem došla k rozhodnutí, nezaznamenávat pozorování v rámci prováděných rozhovorů. Chybějící záznamy o vypořizovaných skutečnostech se mohou jevit jako nedostatek výzkumné práce, ale v kontextu samotného sběru dat, čímž byly rozhovory s účastníky výzkumu, se vždy potvrzovalo, že rozhodnutí bylo nanejvýš vhodné. Přesto si dovolím zveřejnit několik postřehů:

„Pozorováním byl zachycen soulad mezi oblékáním a vlastním prostředím účastníků výzkumu, dotazování se zpětně v myšlenkách vraceli k výcviku, k prožívaným situacím, ponechávali si čas pro jednotlivé odpovědi, který jsem vnímala jako prostor pro přesné vyjádření daného prožitku, ale také jako zvažování nakolik mi mohou důvěřovat. Atmosféru samotných rozhovorů je možné v konečném důsledku hodnotit jako bezpečnou a otevřenou, čemuž nasvědčuje fakt nabídky tykání ze strany některých dotazovaných a výsledné hutné rozhovory.“ (viz Příloha č. 5).

Mou interpretaci dat z pozorování je možné chápat jako kvalitní výpověď, neboť jsem v sobě neustále reflektovala dojmy, pocity a prožívání, které následně ošetřila individuální supervize.

ZÁVĚR

Motivaci vnímám jako silný podnět ke změně s cílem zisku v podobě lepší varianty, než jaká je ta současná. A byla to právě dlouhodobější motivace dobře posloužit druhým a současně přinést odpověď na otázku, jaký význam má psychoterapeutický výcvik Movisa pro práci sociálního pracovníka, která mě vedla k napsání této bakalářské práce.

Pracuji v Rodinné poradně jako sociální pracovník a terapeut. Dříve jsem pracovala s oběťmi domácího násilí a trestné činnosti a mám rovněž několikaletou praxi jako kurátor pro děti a mládež. Moje zkušenost je taková, že pokud nevytvořím dobré napojení s druhým člověkem, nemohu s ním účinně komunikovat, a tedy mu i pomoci.

Umění vytvářet vztahy patří k základům sociální práce. V teoretické části bakalářské práce přináším východiska, o která toto tvrzení opírám a praktickou částí se dostávám do konkrétního výcvikového prostředí, které vztahovou dovednost vyučuje.

Jelikož moje dosavadní výcvikové poznatky vykazovaly jen pozitiva, což nemusí přinášet objektivní pohled, bylo nutné znát, jaký význam přikládají výcviku Movisa ostatní sociální pracovníci. Proto, nezbývalo než, vydat se do terénu. Podrobným dotazováním jsem získávala zajímavé odpovědi. Následná analýza ukázala, že psychoterapeutický výcvik Movisa význam pro všechny účastníky výzkumu měl. Což by ještě nebylo tak překvapivé, ale co stojí určitě za pozornost je fakt, že všichni dotazovaní shodně vnímali přínos pro svou práci v získání vztahu k sobě, v přeměně sebeúcty a kongruenci. Může se zdát, že se jedná o přínos v osobní rovině. Dle vyjádření účastníků, osobní i profesní rovina je vzájemně propojena, jednu již nelze oddělit od druhé a změny, které díky sebezkušenosti všichni účastníci výzkumu udělali, je změna trvalá a různá doba od absolvování výcviku nehraje roli. Co se týká nástrojů a technik, dotazovaní se na výcviku naučili používat všechny, které Model růstu uplatňuje, ale shodně vypověděli, že tím nejlepším nástrojem jsou oni sami. Tuto skutečnost zároveň potvrzovali tvrzením, že se naučili rozumět sobě, používat sebe, a to je pro ně nejcennější dovednost. Na základě těchto zjištění byla všem účastníkům výzkumu položena také otázka, pro které další sociální pracovníky by výcvik Movisa byl doporučen hodný. Dotazovaní se opět ve výpovědích shodovali. Výcvik Movisa by doporučili všem sociálním pracovníkům.

Psychoterapeutický výcvik Movisa v České republice funguje od roku 2002. Výzkum jsem prováděla se všemi sociálními pracovníky ukončených výcvikových běhů a bylo jich jen devět. Je pravdou, že s otevřením každého dalšího výcviku se jejich počet zvyšuje, přesto si myslím, že zveřejnění výsledků zkoumání, které bakalářská práce přináší, může přispět k větší motivaci ostatních sociálních pracovníků při jejich rozhodování stát se těmi, kdo poskytují kvalitní pomoc a služby.

Bakalářská práce přinesla výsledky odpovídající záměru výzkumu, kterým bylo zjištění významu psychoterapeutického výcviku Movisa pro práci sociálního pracovníka. Zároveň však otevřela další možnosti zkoumání. Mohlo by být zajímavé porovnat kvalitní evaluaci výcvik Movisa s jinými výcviky rovněž zpřístupněnými nebo přímo realizovanými pro sociální pracovníky.

Seznam použité literatury

BALDWINOVÁ, M. *Osobnost jako terapeutický nástroj*. Brno: Cesta, 2013. 276 s. ISBN 978-80-7295-152-9.

BANMEN, J. *Transformační systemická terapie*. Ostrava: IVS ČR, 2009. 335 s. ISBN 978-80-254-4976-9.

BEDNÁŘ, M. *Kvalita v sociálních službách*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 153 s. ISBN 978-80-244-3069-0.

BEDNÁŘ, M. Naplňování zákona je zatím velkou neznámou. *Sociální práce*, 2006, č. 3. ISSN 1213-6204.

Česká psychoterapeutická společnost. *Institut Virginie Satirové, ČR*. [online]. [cit. 14.10 2015]. Dostupný z: http://psychoterapeuti.cz/?id=285&option=com_content&task=view

ELICHOVÁ, M., PAJMOVÁ M. Role osobnosti a edukace pro kompetence sociálních pracovníků. *Sociální práce*, 2014, roč. 14, č. 4. ISSN 1213-6204.

ELICHOVÁ, M., SÝKOROVÁ, A. Kompetence sociálního pracovníka: co učí školy a co vyžadují zaměstnavatelé. *Sociální práce*, 2015, roč. 15, č. 1. ISSN 1213-6204.

GOLEMAN, D. *Emoční inteligence*. Praha: Columbus, 1997. 348 s. ISBN 80-85928-48-5.

HAMBÁLEK, V. Rozhovor so Sharon Loeschen. In: *Inštitút Virginie Satirovej*. [online]. [cit. 15. 10. 2015]. Dostupný z: <http://www.satir-institute.sk/2010/04/rs-sl.html>.

HAMBÁLEK, V. Rozhovor s Walterom Zahndom. In: *Inštitút Virginie Satirovej*. [online]. [cit. 15. 10. 2015]. Dostupný z: <http://www.satir-institute.sk/2010/04/rs-wz.html>.

HAVRDOVÁ, Z. *Kompetence v praxi sociální práce*. Praha: Osmium, 1999. 165 s. ISBN 80-902081-8-5.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2.

CHYTIL, O., MUSIL, L. Minimální standardy vzdělávání v sociální práci. In: *Asociace vzdělavatelů v sociální práci*. [online]. [cit. 10. 10. 2015]. Dostupný z: <http://www.asvsp.org/standardy.htm>.

IFSW. *Definition of social work*. [online]. 04. 08. 2014. [cit. 28. 10. 2015]. Dostupné z: <http://ifsw.org/policies/definition-of-social-work/>.

KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. 5. vyd. Praha: Portál, 2006. 147 s. ISBN 80-7367-181-6.

KRATOCHVÍL, S. *Základy psychoterapie*. 5. vyd. Praha: Portál, 2006. 384 s. ISBN 80-7367-122-0.

MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. 384 s. ISBN 80-7178-548-2.

MATOUŠEK, O. Otevřené otázky vzdělávání sociálních pracovníků v ČR. *Sociální práce*, 2007, č. 4. ISSN 1213-6204.

MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012, 309 s. ISBN 978-80-73-67-331-4.

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách*. [online]. 04.01.2015. [cit. 24. 9. 2015]. Dostupný z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13640/108_2006_2015.pdf.

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*, Praha: Grada, 2006. 223 s. ISBN 80-247-1362-4.

MUSIL, L. Kvalifikovaný sociální pracovník je schopen s klientem samostatně pracovat. *Sociální práce*, 2007, č. 1. ISSN 1213-6204.

NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Zeman, 2001. 168 s. ISBN 80-903070-0-0.

NYKL, L. *Carl Ransom Rogers a jeho teorie*. Praha: Grada, 2012. 184 s. ISBN 978-80-247-4055-3.

PROCHASKA, J. O., NORCROSS, J. C. *Psychoterapeutické systémy – průřez teoriemi*. 4. vyd. Praha: Grada, 1999. 479 s. ISBN 80-7169-766-4.

RADOSOVÁ, M. Movisa Od kořenů k současnosti. [online]. In: *Institut Virginie Satirové ČR*. [cit. 14.10 2015]. Dostupný z: <http://www.institut-satirove.cz/movisa.php>.

RADOSOVÁ, M. Spiritualita a transformační systemická terapie. In: *Společnost rodinných a systemických terapeutů*. [online]. 21. 02. 2014. [cit. 4. 11. 2015]. Dostupný z: <http://www.soft-zs.cz/softforum/vsechny-clanky-abecedne/69-mudr-milada-radosova-spiritualita-a-transformani-systemicka-terapie>.

ŘEZNÍČEK, I. *Metody sociální práce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994. 75 s. ISBN 80-85850-00-1.

SATIROVÁ, V. *Kniha o rodině*. 2. vyd. Praha: Práh, 2006. 357 s. ISBN 80-7252-150-0.

SATIROVÁ, V., BANEMN, J., GREBEROVÁ, J., GOMORIOVÁ, M., *Model růstu Za hranice rodinné terapie*. Brno: Cesta, 2005. 303 s. ISBN 80-7295-071-1.

SATIR, V., BALDWIN, M. *Terapie rodiny*. Praha: Portál, 2012. 152 s. ISBN 978-80-262-0179-3.

Společnost sociálních pracovníků České republiky. *Etický kodex sociálních pracovníků*. [online]. [cit. 24. 9. 2015]. Dostupný z: http://www.vkci.cz/soubory/prilohy/67_0_eticky%20kodex%20soc%20pracovniku.pdf.

ÚLEHLA, I. *Umění pomáhat*. Písek: Renesance, 1996. 151 s. ISBN neuvedeno.

VYBÍRAL, Z. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál, 2000. 263 s. ISBN 80-7178-291-2.

ZAJACOVÁ, M. Profesionální sociální pracovník v současné společnosti. *Sociální práce*, 2014, roč. 14, č. 3. ISSN 1213-6204.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Výňatek supervizního zápisu

Příloha č. 2: Výňatek smlouvy o psychoterapeutickém výcviku Movisa IV.

Příloha č. 3: Vysvětlení vybraných technik.

Příloha č. 4: Souhlas s účastí ve výzkumu.

Příloha č. 5: Rozhovory s devíti účastníky výzkumu.

Příloha č. 1 – Výňatek supervizního zápisu

CENTRUM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB OSTRAVA
obecně prospěšná společnost
Jahnova 867/12, 709 00 Ostrava-Mariánské Hory
Telefon: 599 455 121, fax 599 455 115

Zápis ze společné supervize pracovníků Rodinné poradny ze dne 25. 10. 2012 -
hodnocení pracovníků

Olga

„Olga se snaží druhým ukázat jak mocná je důvěra v člověka. Klienty i kolegy vnímá jako individuální celistvé osobnosti, ke kterým si umí najít cestu, umí s nimi navázat vzácný vztah důvěry a podle potřeb nabídnout svou pomoc. Snaží se o otevřenou komunikaci a posiluje druhé, aby plně využívali svého potenciálu. Je člověkem velmi citlivým a vnímavým, s kolegy i klienty hovoří tak, že ctí jejich důstojnost. Stále se zamýšlí nad vylepšováním svých přístupů ke klientům. Dbá o svou odbornost, studuje literaturu, upozorňuje na zajímavosti, které mohou posloužit kvalitnější práci a sama zároveň vyvíjí aktivitu na „vyladování“ standardů sociální práce. Absolvovala mnoho seminářů a terapeutických výcviků. Je zároveň psychoterapeutkou díky dlouholetému výcviku v přístupu zaměřeném na člověka. Je vzorem, je učitelem a zároveň kolegou. Olga je především člověk, který svou práci vykonává poctivě, který má odvalu podívat se do svého nitra a přes svou vlastní sebezkušenost tak dokáže lépe porozumět druhým. Olga pomáhá tak, že pomoc nebolí.“

RODINNÁ PORADNA
Mgr. Monika Chlopčíková
vedoucí poradny
Jahnova 867/12
709 00 Ostrava - Mariánské Hory
tel.č.: 599 455 120
mobil: 605 292 252
e-mail: poradnaostrava@css-ostrava.cz
www.css-ostrava.cz

Příloha č. 2 – Výňatek smlouvy o psychoterapeutickém výcviku Movisa IV

I.

Předmět smlouvy

Předmětem smlouvy je úprava vzájemných vztahů smluvních stran **ve vzdělávacím projektu MOVISA IV.** – komplexním systematickým výcviku v psychoterapeutickém přístupu modelu růstu Virginie Satirové (dále „MOVISA“ nebo jen „výcvik“).

II.

Specifikace MOVISY

(1)

MOVISA byla v roce 2001 akreditována jako komplexní vzdělávací program Institutu Virginie Satirové Česká Republika pro oblast zdravotnictví. Akreditace programu je vedena pod č.j.:20010418/4.. Akreditace programu Movisa byla prodloužena v roce 2007 a vztahuje se na programy zahájené v letech 2007 až 2012. Akreditační komise byla složena ze zástupců České psychoterapeutické společnosti ČLS JEP, Psychiatrické společnosti ČLS JEP, Asociace klinických psychologů a IPVZ.

(2) Cíle MOVISY

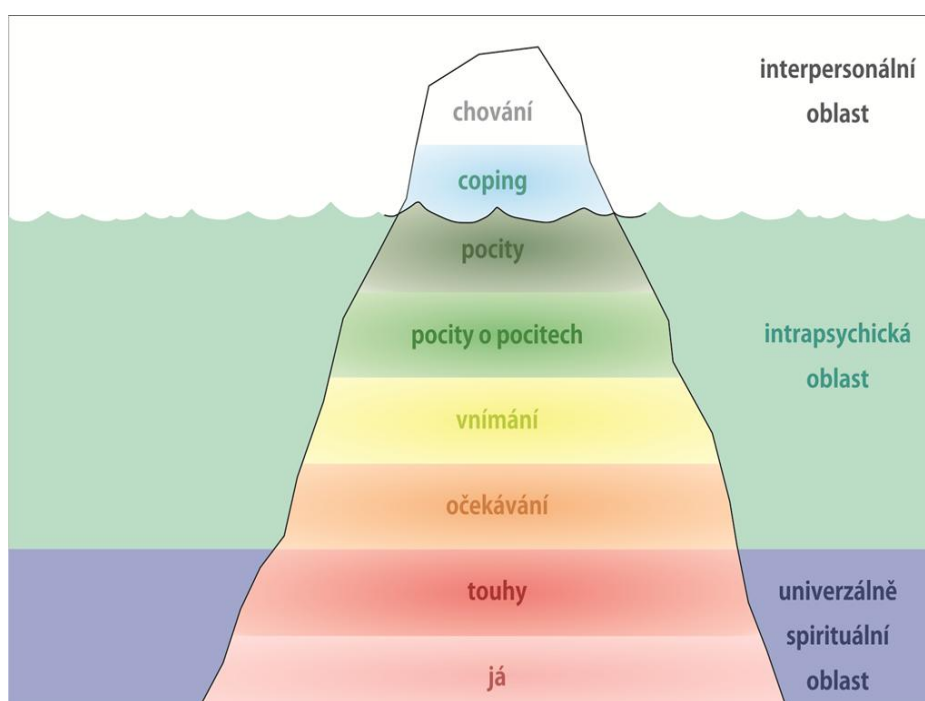
- podporovat a facilitovat osobnostní růst účastníků: zvyšování sebeúcty, nácvik kongruentní komunikace, zvyšování zodpovědnosti za sebe a své životní volby.
- vybavit účastníky potřebnými znalostmi a dovednostmi pro práci s jednotlivci, rodinami a skupinami lidí v Transformačním systemickém přístupu dle Virginie Satirové (TSTS).
- Zprostředkovat a ověřit znalosti účastníků o psychoterapeutických přístupech jiných škol.
- Získání dostatečných teoretických znalostí v Modelu Růstu (TSTS)
- Vedle osobnostního růstu a získání terapeutických kompetencí účastníků je také cílem výcviku naučit se vnímat Model růstu (TSTS) v kontextu psychoterapie.

Příloha č. 3 – Vysvětlení vybraných technik

1. Propojování tří oblastí terapeutické intervence

Terapie se soustředí na tři základní oblasti – intrapsychickou, interakční a na oblast primární rodiny.

I. INTRAPSYCHICKÝ SYSTÉM bývá v Modelu růstu popisován pomocí známé metafory **Ledovce**. Jde o způsob konceptualizace lidské zkušenosti. Zároveň je zde zohledněn fakt, že lidská zkušenost je svou povahou vnitřní a zároveň subjektivní. Jednotlivé komponenty zkušenosti zahrnují v lineárním, dvojdimenzionálním rámci a) chování, b) percepce, c) očekávání, d) touhy, e) Self

II. INTERAKTIVNÍ SYSTÉM. Zdrojem mnoha problémů, se kterými se v praxi setkáváme, jsou mezilidské vztahy. Dyadické vztahy, manželství, rodiny, vrstevnické skupiny. Model růstu vnímá vztah v pojmech „podobnosti a odlišnosti“. Satirova říkala, že podobnost nás přitahuje a sbližuje a díky odlišnostem se učíme a rosteme. V terapii se často setkáváme s konfliktním zacházením s odlišností. Model růstu se snaží hledat kongruentní způsob jejího zvládnutí.

III. PRIMÁRNÍ RODINA + **rodinne mapy**- změna negativního dopadu, vynoření zdrojů.

Model růstu se intenzívně zabývá rodinným systémem a jeho vlivem na člověka. K

největšímu posunu v práci s rodinou došlo ve způsobu používání rodinných map. Dříve se mapa používala jako prostředek navázání kontaktu mezi dětmi a rodiči na rovné partnerství. V současnosti je využíváme při řešení negativního dopadu minulé zkušenosti a při hledání zdrojů klienta. Dříve se mapy využívaly především v Rodinné rekonstrukci, dnes jsou běžnou součástí individuálních terapeutických sezení. Mapy samotné vypadají víceméně stejně jako ty, které používala Satirová, ovšem způsob práce s nimi a jejich tvorba se zásadně liší.

2. Práce s rodinnými mapami

Při práci s dospělým klientem vytváříme mapu jeho původní rodiny. Mapa obsahuje dvě základní roviny: aktuální přítomnost a vnímanou minulost. V praxi se osvědčilo vytvořit nejprve mapu aktuální současnosti a na ni navázat s prací na vnímané minulosti. Jakmile zahájíme terapii a narazíme na zážitky, které jsou z pohledu klientovy aktuální přítomnosti nesrozumitelné, má mapa svůj nezastupitelný význam. Pomáhá klientovi navázat kontakt se sebou a porozumět prožitkům, které jsou pro něj nepříjemné a rozporuplné. Smyslem a cílem tvorby map je změna negativního dopadu minulosti. Minulé události mohou klienta i v přítomnosti ovlivňovat, a to jeho chování, prožívání, percepce a očekávání. Dobrá zpráva je, že i tyto negativní dopady lze transformovat v pozitivní zdroje pro život. Při práci s rodinami lze pomocí mapy získat přehledný obraz faktické i percepční roviny v jediném kontextu.

3. Sebezáchovné pozice

Navázání kontaktu je v Modelu růstu požadavkem, bez kterého není další práce možná. Virginia Satirová na základě pozorování rodinných interakcí definovala několik základních způsobů komunikace, které nazvala „sebezáchovné pozice“. Sebezáchovné pozice jsou obecně známé:

a) obviňování, b) usmiřování, c) superracionalita, d) rušení.

Pokud terapeut nahlíží na klienta v intencích Ledovce a má představu o primární sebezáchovné pozici, může s ním navázat kontakt rychleji a efektivněji. Každý terapeut si o klientovi tvoří hypotézy. Pozorujeme jej jak prezentuje problém, jak hovoří, jak se projevuje neverbálně. Z těchto signálů lze usuzovat i na primární sebezáchovnou pozici. Sebezáchovná pozice nám může pomoci napojit se na vnitřní proces klienta.

Usmiřující klient slyší velmi dobře na otázky týkající se pocitů. Tito klienti jsou často depresivní, cítí se být obětí, mají pocity bezmoci a beznaděje. Přímá otázka na pocity

umožňuje rychle navázání kontaktu.

Obviňující klient si dobře uvědomuje vlastní očekávání. Terapeut se tedy soustředí na to, co klient chce a očekává, nikoli na jeho pocity.

Pokud je klient primárně **superracionální**, lze s ním navázat kontakt prostřednictvím percepce. Tito lidé jsou ukotveni „v hlavě“, v rozumu, logice a faktech. Přístup k emocím mají omezený. Před tím, než se terapeut pokusí přivést klienta k jeho pocitům, musí dobře prozkoumat jeho tělesné reakce a jeho očekávání.

Nejtěžší práce ve smyslu navázání kontaktu je **s klienty, kteří ruší**. Potřebují čas, odbíhají od tématu. Je potřeba, aby se uklidnili, usadili, aby nevnímali nátlak a začali důvěřovat. Klienti s ADHD jsou v pojetí Modelu růstu typickými představiteli rušících klientů.

Schopnost určit klientovu sebezáchovnou pozici a schopnost používat Ledovec značně redukuje dobu nutnou k navázání kontaktu s klientem. Jakmile je terapeut v intrapsychickém systému klienta, může pracovat na celém Ledovci, na celé osobnosti směrem k požadované změně.

4. Sochání

Když se Virginia Satirová snažila svým klientům ukázat, jaké to je, komunikovat z pozice sebezáchovy, používala k tomu metodu sochání. Při sochání externalizujeme naše vnitřní procesy. Sochání nám umožní znázornit naše vztahy s druhými, naše vztahy k sobě samému, také to, do jaké míry akceptujeme stávající kontext. Pomocí sochání vyjadřujeme, co aktuálně cítíme, jak vnímáme situaci, druhé a sami sebe, vyjadřujeme, jakou hodnotu si připisujeme, co očekáváme, po čem toužíme. Předností sochání je práce „tady a teď“, práce s aktuální přítomností, odklon od rozumářského postoje, ale také od rušení pomocí mnoha slov. Někdy jsou vztahy v rodině natolik narušené, že slova mohou bolet, a pak je sochání bezpečným prostředkem práce, která navozuje změnu. Techniku sochání můžeme využívat při práci s jednotlivcem, s párem, s rodinou a také při skupinové terapii. Při sochání využíváme těla účastníků rodiny, nebo používáme k sochání vztahu kameny. Když při práci s jednotlivcem chceme vynořit vztahy v rodině, můžeme používat kameny, hračky, korálky atd. Při práci na sebeúctě klienta můžeme použít např. látkové loutky atp.

Při práci s rodinou nejčastěji socháme pomocí členů rodiny. Je to bezpečný způsob, jak externalizovat intrapsychický systém klienta – cítění, vnímání a myšlení jednotlivých členů rodiny. Každý z členů si může uvědomit jednak své postoje, svoje

pocity, myšlenky, očekávání od druhých a také si uvědomí postoje druhých členů rodiny. To má samozřejmě dopad na vnitřní prožívání každého člena rodiny. Při sochání využíváme copingové sebezáchovné pozice. Členové rodiny neverbálně, stavěním svých těl do soch (pozic), ukazují vnitřní obraz, který zdaleka přesahuje lineární popis situace, než když by se vyjádřil slovy. Umožňuje vyjádření vnitřního prožívání členů rodiny, které by jinak mohlo být těžké vyjádřit. Proces sochání je individuální a jedinečná záležitost, stejně jako každý terapeutický proces.

5. Validování

Virginia Satirová pracovala s lidmi tak, že je validovala, tzn. že jim pomáhala, aby cítili svoji hodnotu, aby přijímali sami sebe i druhé. Podněcovala naději, potvrzovala zdroje, normalizovala, oceňovala, individualizovala, refletovala, vyjasňovala, překládala, přemostovala, přerámovala.

6. Kolo vlivů

Hvězda nakreslí sebe samu doprostřed kruhu, po jehož obvodu jsou zachyceni lidé, kteří na ni v dětství měli významnější vliv. Sílu vlivu v tomto grafickém znázornění reprezentuje síla spojnice mezi hvězdou a danou osobou.

7. Technika měření teploty

Měření teploty je technika, která nám ukáže náladu ve skupině, rodině. Umožňuje měnit tuto náladu a měnit vzájemné vnímání jednotlivých členů skupiny. Umožňuje sdělit přijatelnou formou zdánlivě nesdělitelné, přijmout a dát ocenění i podělit se o své sny.

8. Večírek částí

Jedná se o nástroj rozvoje sebepoznání. Jeho cílem je pomoci lidem, aby si uvědomili, že jejich osobnost je mnohvrstevná, pomoci jim tyto části vnímat, pochopit, přijmout, integrovat je a naučit se je harmonicky a smysluplně využívat. Všichni máme vnitřní části a každá z nich touží po naplnění. Některé mohou být ve vzájemnou konfliktu, jiné se mohou vzájemně tlumit a dusit. Večírek částí je příležitostí seznámit se s nimi, pozorovat je v interakci, dozvědět se, jak fungují a naučit se je integrovaně používat. Základem našich vnitřních částí jsou zážitky z dětství a jejich interpretace. Každá část má pro nás pozitivní či negativní hodnotu. Večírek částí je realizovatelný ve skupině

čítající nejméně deset osob. Terapeut vyzve hostitele (klienta), aby mu sdělil jména osob- ideálně z veřejného života, kteří ho nějakým způsobem v pozitivním nebo negativním slova smyslu oslovují a rád by je pozval na večírek. Terapeut sepíše seznam těchto jmen a hostitel ke každému z nich přidá jedno z jeho pohledu výstižné adjektivum a sdělí, jaký má z dané osoby dojem, pocit. Následně si hostitel vybere herce pro jednotlivé postavy. Je důležité, aby herec přesně rozuměl tomu, co charakteristika role pro hostitele znamená. Jeho úkolem je zahrát postavu tak, jak ji vidí hostitel. Jakmile všichni herci své roli rozumějí, pozve je průvodce na večírek, kde se začnou projevovat podle zadání. Terapeut je postupně instruuje, aby své chování dramatisovali a přidali na výrazu. Celý večírek má několik etap, a to setkání částí, konflikt mezi nimi, transformace částí a jejich integrace.

9. Rodinná rekonstrukce

Rodinná rekonstrukce je terapeutickým nástrojem, který nejlépe reprezentuje pohled Satirové na vývoj a změnu. Snaží se odhalit zdroje raných poznatků, jež si jedinec osvojil v dětství a na jejichž základě v dospělosti jedná. Lidé, kteří za nás v dětství odpovídali, měli rozdílné pohledy na svět a nám se dostalo směsice informací o našem místě v něm i o očekáváních, která na nás svět klade. Tyto informace byly často protichůdné a neúplné. Protagonista - hvězda rekonstrukce prozkoumá staré mýty a může doplnit chybějící kousky a skutečnosti.

Druhým cílem rekonstrukce je dovést hvězdu k poznání, že rodiče jsou jenom (a především) lidé.

Třetím cílem je, aby hvězda objevila svou lidskost. Jakmile má chybějící kousky skládky a je schopna vnímat rodiče jako lidské bytosti, může hledat nový způsob vlastní existence ve světě.

Rodinná rekonstrukce probíhá ve větší skupině, aby byl dostatek herců a muži hráli muže, ženy hrály ženy.

Základním přípravným krokem je vytvoření tzv. rodinné chronologie, která začíná narozením nejstaršího prarodiče, končí přítomnosti a zahrnuje pouze významné události. Rodinná chronologie stojí na časově návazném záznamu rodinných událostí, jako je narození, úmrtí, stěhování, sňatky a další události z pohledu hvězdy významné. Patří sem také významné světové události, hlavně ty, které měly na život rodiny bezprostřední vliv.

Dalším přípravným krokem je tvorba rodinných map. Rodinná mapa graficky znázorňuje tří generační rodinnou strukturu. Hvězda do mapy zaznamenává jména příbuzných podle toho, jak daného člověka vnímá, nebo co se o něm v rodině tradovalo. Příprava mapy je součástí terapeutického procesu. Hvězda se často dozvídá nové informace a otevírá se před ní obraz vlastních kořenů.

Třetím přípravným krokem je vytvoření kola vlivů.

Sama rekonstrukce má formu dramatu s klíčovými scénami:

- rodinná historie rodičů hvězdy
- seznámení, partnerství a uzavření manželství rodičů hvězdy
- narození dětí s důrazem na narození hvězdy

Terapeut odhaluje pomocí dostupných informací minulost, propojuje ji s pocity hvězdy, s její sebeúctou a připravuje cestu ke změně. Jakmile si hvězda začne uvědomovat, že dosavadní copingové styly patří minulosti, je připravena začít jednat z pozice možnosti volby, nikoli z pozice nutnosti.

Příloha č. 4 - Souhlas s účastí ve výzkumu

Vážená paní, vážený pane,

ráda bych Vás požádala o účast na výzkumu, který je součástí mé závěrečné bakalářské práce.

Jmenuji se Dagmar Ševčíková a jsem studentkou 3. ročníku kombinovaného studia na Universitě Palackého v Olomouci, Filozofické fakultě, oboru sociální práce.

Cílem mého výzkumu je zjištění, jakým způsobem v praxi sociální pracovník uplatňuje nabyté dovednosti a kompetence po absolvování psychoterapeutického výcviku Movisa a dále pak jaké terapeutické nástroje si sociální pracovník osvojil a které a jakým způsobem využívá ve své odborné praxi.

Vaše účast na výzkumu je samozřejmě dobrovolná a pokud se rozhodnete výzkumu zúčastnit, mohu Vám zaručit, že veškeré informace týkající se Vaší osoby budou anonymizovány. Výzkum bude proveden v souladu s příslušnými etickými principy výzkumu prováděných v sociálních vědách.

Výzkum provádím formou nahrávaných rozhovorů, který by neměl přesáhnout 60 minut.

Děkuji za případnou spolupráci.

Já souhlasím s účastí na výše popsáném výzkumu.

Dne Podpis

Příloha č. 5 – Rozhovory s devíti účastníky výzkumu

Účastník č. 1 – rozhovor ze dne 20. 3. 2015

V: Jsi vystudovaný sociální pracovník, jak dlouho se této profesi věnuješ?

J: Ano jsem vystudovaný sociální pracovník – mám maturitu na střední škole sociální právní a stanovené zákonem o soc. službách doplněné vzdělání 200 hodin. Pracuji v Krizovém centru na pozici krizového intervenanta už 10 let. Před tím jsem pracoval v komunitě pro drogově závislé jako terapeut.

V: Jak ses dověděl o výcviku Movisa, výcviku v Modelu růstu a co bylo Tvou motivací vstoupit a absolvovat tento způsob dalšího vzdělávání?

J: Máš zřejmě na mysli TST podle Satirové – TSTS – jak se nyní jmenuje. Když jsem začal v roce 2000 pracovat v sociálních službách v protidrogové prevenci v komunitě pro drogově závislé, tak tam se tento model používal – tenkrát ještě Model růstu podle Virginie Satirové. Byl jsem přirozeně s těmi lidmi v kontaktu a účastnil jsem se různých workshopů a terapeutických činností, akcí a až v roce 2003-4 se otevíral první oficiální běh Movisy. Tehdy jsem ještě váhal, zda je to pro mě úplně ono a nepřihlásil jsem se. Ale sledoval jsem to a když se otevíral 2. běh v roce 2006, tak jsem se přihlásil. Takže jsem k výcviku došel nějak přirozeně, vlastně od samého začátku jsem v něm určitým způsobem žil.

A motivace? Pro mě nebyla podstatná jen ta sebezkušenost, ten osobnostní rozvoj, díky práci, kterou jsem vykonával, jsem už o sobě cosi věděl, ale chtěl jsem se dobře procvičit v používání nástrojů a získat i ten certifikát. Než jsem vstoupil do tohoto uceleného výcviku, tak jsem napočítal, že už mám nějakých 600 hodin různých seminářů, vzdělávání, ale stále mě to neopravňuje k zařazení na pozici terapeut. Takže pro mě byl důležitý i certifikát.

V: Výcvik je časově i finančně náročná záležitost. Jakým způsobem jsi vyřešil úskalí spojená s těmito fakty?

J: Zaměstnavatel měl zájem, abych si výcvik udělal. Chtěl odborníky i co se týče stylu práce, a protože vyšly nějaké evropské projekty, ze kterých se mohly tyhle vzdělávací aktivity financovat, tak vlastně nebyl žádný problém a velkou část nákladů mně zaměstnavatel uhradil. Což byla velká pomoc. Nemusel jsem si brát ani dovolenou, řešilo se to formou služebních cest.

V: S jakými očekáváními jsi do výcviku vstupoval a splnil výcvik tvá očekávání?

J: Celkově bezesporu splnil. Během výcviku se mi však očekávání měnila a rostla a já začal mít více přání a očekávání a ta už naplněna nebyla. Ale to nebylo výcvikem, to bylo spíše tím, že jak se mi "křídla rozpínala", tak jsem chtěl víc. Ale výcvik mi opravdu splnil to, na co byl postavený. Potvrdil mi, že změna je možná. Že lidé v sobě mají zdroje ke zvládnutí svých problémů.

V: Hovořil jsi, že tvým zájmem bylo procvičit se v používání různých nástrojů. Naučil ses používat a využívat nové nástroje a způsoby práce?

J: Nechci být neskromný a bez pokory. Ale výcvik mě utvrdil a podpořil v tom, co jsem už jakýmsi způsobem praktikoval. A jestli jsem objevil něco nového? Já jsem se vlastně pohyboval v komunitě satirovců, takže o všem jsem věděl, ale neměl jsem vše dostatečně osahané. A tady se nabízel prostor více si na vše sáhnout. Trošku mě náš výcvik brzdil v tom, že mi lektori říkali – ty už to znáš, tobě to jde, dej přednost někomu jinému. Takže k věcem, které jsem neměl ještě zažité, tak jsem neměl ani příležitost si je vyzkoušet, protože jsem slyšel – dej šanci někomu jinému. To bylo pro mě trošku zklamání a kdybych měl jít příště do nějakého dalšího výcviku, jako že o tom uvažuji,

tak se budu tvářit, že nic neumím a nic nevím. Takže shrnu-li to, tak výcvik byl pro mě procvičováním řemesla. Uměl jsem vést rozhovor, uměl jsem validovat, uměl jsem nakreslit a pracovat s rodinnými mapami klienta, tyhle věci jsem uměl. Večirek částí jsem také několikrát zažil na komunitě, ale na výcviku jsem to dostal tak nějak uceleně. S výkladem trochu jiným než jak jsem ho dosud znal. **Takže já jsem si ty všechny nástroje upevnil.** Co třeba nemám rád a často nepoužívám je sochání. Mnozí jsou u vytržení ze sochání, ale já to osobně rád nedělám, není to můj výrazový prostředek, takže to s klienty moc často nepoužívám. Ale sochání umím používat. **Výcvik mi dal víc jistoty a svobody, že to, co mi nesedí nutně používat nemusím.**

V: Pracuješ na pozici krizového interventa, který pracuje především metodou krizové intervence, přesto hovoříš o tom, že využíváš výcvikové znalosti, nástroje, to se prolíná či doplňuje?

J: Ano jsou to různé přístupy ke klientům, ale dobře se prolínají. Jen si vždy musím uvědomit, jakého klienta před sebou mám, na co je potřeba se zaměřit. U krizové intervence mě zajímá bezprostřední minulost, současnost a bezprostřední budoucnost. Tady si mohu dovolit klienta trochu vést. V terapii je důležité mít zformulovanou zakázku, na čem chceme pracovat. V krizi klient toho není schopen.

Pokud se s klientem dohodneme na terapii, pracuji terapeuticky a tehdy **využívám těch výcvikových dovedností, ty úžasné nástroje.** Rodinnou mapu – tu poměrně často, je to pro mě velký zdroj informací od klienta a jednak mu tím umožním náhled na jeho rodinu nenásilnou formou. Hodně pracuji s ledovcem klientů a já často i klientům znázorňuji, kde, ve které části jeho intrapsychieho systému se pohybujeme a jaký to má vliv na jeho vztahy s druhými lidmi – takže jej propojuji i se systémem intropersonálním. Mám modifikované kolo vlivů, které používám na více způsobů. To jsou asi nejčastější nástroje, které používám. No a občas také sochání. Ale nejdůležitější pro mou práci jsou **přesvědčení, která zformulovala Satirová,** a to jsou ta základní terapeutická přesvědčení, že změna je vždy možná, pak **takové ty pravdy a svobody** – kdy jejich interpretace, porozumění a přijetí formou prožitku klientem, to znamená pro něj opět rozhoupat lodku svého života.

V: Čím se řídíš při rozhodování, kterou konkrétní techniku či nástroj použít?

J: Myslím si, že v podstatě pracuji hodně intuitivně, ale občas je potřeba zapojit i rozum. Takže když se propojuji s klientem a intuitivně se mi to nedaří, používám nástroje. Intuice pak sama naskočí, ani si to neuvědomuji, co používám, co a proč to zrovna s daným klientem dělám. Je hodně důležité mít nástroje osahané, umět s nimi zacházet, protože s intuicí si člověk nevystačí. Ale jsem hodně intuitivní. A my jsme k intuici na výcviku takto, **myslím si, přistupovali.**

V: Zmínil jsi přesvědčení Satirové, takové ty pravdy a svobody. S jejím Modelem růstu souvisí také pojem kongruence. Jak jste na výcviku pracovali s kongruencí?

J: Já možná ještě stále hledám odpověď na otázku, co vlastně ta kongruence je. **Pro mě je kongruence těžko uchopitelná. Na výcviku jsem ji nemohl pojmout. Pochopit ano, ale ne pojmout. Dnes to mám tak, že hledám napojení na klienta a přitom přesně vím, co se děje se mnou. Poslouchám své signály a rozumím jim. Není to o chápavém úsměvu vůči klientovi, ale i o tom – dát si povolení mít své pocity. Jsem tu pro klienta, ale pokud mě něco rozhodí, můžu mu to i říct, co se se mnou děje, že např. jeho postoje, způsoby vzbuzují ve mně hněv, ale důležité je si toto pojmenovat a uvědomit si proč to tak mám. Klientovi mohu říci o svých pocitech, ale musím mít v nich jasno, pak mohu klientovi říci, že se nezlobím na něj, ale jsem si vědom svého hněvu. Díky sebezkušenosti rozumím tomu, co se se mnou děje a vím, jak se ošetřit, a to je důležité pro jakoukoliv práci. Víím, jak zacházet se svou sebeúctou, aby nedošlo k nějaké překážce mezi mnou a klientem. Zejména první dva roky výcviku byly zaměřeny na osobní růst. To bylo moc**

dobré. Výcvik byl prostorem, kde jsem se mohl naladit na tyto otázky a přemýšlet o nich. Protože v tom běžném životě je mysl kontaminována i jinými věcmi, ale na výcviku je prostředí a čas, kde se o těchto věcech hodně mluvilo. Díky ostatním jsem absorboval i jiné názory a mohl si tak pro sebe hledat odpověď. V běžném životě je člověk vesměs na své úvahy sám, výcvikové prostředí bylo vhodným prostředím k hlubokému přemýšlení, to mělo pro mě velký význam.

V: Jak klienti reagují na tebe, když takto kongruentně komunikuješ?

J: Samozřejmě zjišťoval jsem, jak to mají i jiní terapeuti. A zjistil jsem, že i jiní, humanitně orientovaní terapeuti to takto dělají, že to není jen cosi naše satirovské, rovněž mě v tomto posilují i knížky od Yoloma a myslím si, že pro klienta to sice může být šok, ale je důležité podat jim to tak, aby pochopili, že je to vlastně v jejich zájmu. Nemyslím tím oblnout je, ale přesvědčit je, že v jejich zájmu je, aby byl mezi námi čistý stůl. A to si myslím jde tehdy, když je člověk kongruentní, protože pak nic nehraje je autentický. A myslím si, že většina klientů se s tím vypořádá velice rychle, protože jim to také dává možnost – dovolit si upřímnost. Protože součástí mé kongruence je, že nebudu odsuzovat. Tedy, že je neodsuzuji, ale současně stavím hranice našeho vztahu, svoji práci, osobní hranice, a to dávám najevo. Naopak si myslím, když toto neproběhne, tak klient zcela neví, na čem u pracovníka je a vědomě i podvědomě zkouší a ohmátává, co si všechno může dovolit.

V: Doporučil bys výcvik Movisa i jiným sociálním pracovníkům?

J: Ano. Myslím si, že výcvik je vhodný pro sociální pracovníky na různých pozicích, ale také pro pracovníky v sociálních službách. Já sám jsem zažil dva výcviky Movisy. Na prvním jsem byl frekventantem a na druhém jsem byl facilitátorem. Oba výcviky se od sebe v něčem odlišovaly. Na mém běhu bylo 24 účastníků, na tom druhém 36. Na mém výcviku nebyly triády a dvojice facilitátorů. Víím, že všechny běhy mají různé lektoři, takže i když koncepce učení a směru TSTS je ve výcvicích stejná, každý běh je ovlivněn těmi, kteří lektorují. Když tak o tom přemýšlím, myslím si, že pro sociální pracovníky by výcvik ani nemusel být čtyřletý, nemuselo by to být o takovém kvantu hodin, protože by nemusel být zaměřen tak odborně. Protože ty nástroje, které se tam probírají, vedou k tomu, že člověk si je osvojuje pro sebe a díky tomu, co se ve výcviku probírá, se sám posunuje. Stačil by kratší výcvik, ale víc zaměřen na sebezkušenost. Výcviky, které jsou zaměřené jen na zvládnání určité techniky, nemohou být podle mě v praxi až tak efektivní. Sebezkušenost je potřebná, protože tím nejdůležitějším nástrojem je naše vlastní osobnost. Pracovníci, kteří pracují s klienty, vytvářejí s nimi vztahy a potřebují projít sebezkušeností, aby sami sebe lépe poznali a zvládali. Aby rozuměli svým pocitům a svou sebezkušeností pak mohli posloužit dobře klientovi. Je to o změně, kterou chceme, aby klienti dělali, ale jak těžké je změnu provést je potřeba si vyzkoušet nejdřív na sobě. Co by ve výcviku pro sociální pracovníky asi nemělo chybět by byly techniky vedení rozhovoru. Nemuseli by se seznamovat se všemi nástroji - metodami, které jsou sice zajímavé – např. večírek částí, mandaly, ale které nejsou tak úplně v běžné sociální práci uplatnitelné a na ně je možné se přihlásit zvlášť – existují např. 3 denní semináře, kde se probere i spousta jiné terapeutické práce. Doporučil bych díky svým výcvikovým zkušenostem nástroje – rodinnou mapu, sochání, validování, práce se zdroji, práce v ledovcích, teploměr – tyto metody se dají uplatnit i v poradenství, v doprovázení. Pracovník nemusí dělat terapie a přesto může umět pracovat s terapeutickými nástroji. Výcvik Movisa je přínosný, podporuje odvahu a dává pracovníkovi lepší kompetence.

V: Děkuji za rozhovor :-).

Účastník č. 2 - rozhovor ze dne 10. 4. 2015

V: Jsi vystudovaná sociální pracovník, jak dlouho pracuješ ve svém oboru?

Š: Mám VOŠS a v současné době studuji VŠ obor – sociální práce. S klienty pracuji 15 let v přímé práci. Byla to terapeutická komunita, ale ještě dřív jsem pracovala se seniory a jako asistent pro handicapované.

V: Jak ses dověděla o výcviku Movisa, výcviku v Modelu růstu podle V. Satirové a co bylo tvou motivací vstoupit a absolvovat tento způsob dalšího vzdělávání?

Š: Myslím si, že je dobré mít kvalitní výcvik, když pracuji v pomáhající profesi a chci poskytovat kvalitní práci. A já chtěla poskytovat kvalitní práci. Další motivací bylo, že výcvik hradí zaměstnavatel. A koneckonců každý, kdo pracuje v komunitě, přichází na to, že by výcvik chtěl. Na výcvik mě přivedl můj šéf terapeutické komunity, který výcvik také absolvoval. A protože se v komunitě pracuje nejen s klienty, ale i s jejich rodinami, tak mi právě doporučil tento výcvik Movisa. Vyloženě mi doporučil Model růstu Virignie Satirové. A vzhledem k tomu, že jsem neměla žádné jiné informace o jiných terapeutických směrech, tak jsem vzala za vděk jeho doporučení, které si myslím, nebylo pro mě úplně šťastné. Dnes bych se rozhodla jinak. Vybrala bych si výcvik jiný, který by mně osobnostně více sedl. Pro práci se závislými je asi lepší SUR.

V: Jak velká byla podpora zaměstnavatele?

Š: To jsem měla velké štěstí. Renarkon podporuje tyto výcviky a já měla uhrazené úplně všechno. Tedy 70% nákladů hradil zaměstnavatel, dostávala jsem volno na výcviková setkání, hradil mi ubytování, cestůvky. To byl velký bonus vzhledem k tomu za „jaké“ peníze jsme dělali a děláme.

V: S jakými očekáváními jsi do výcviku vstupovala a splnil výcvik Tvá očekávání?

Š: Šla jsem do výcviku s tím, že se naučím nějaké techniky, praktiky, které pak budu používat. A to se splnilo. Neměla jsem však ponětí, že to bude až tak sebezkušenostní. Co se týče nástrojů, takže ty byly určitě pro mě nové a rozvíjející. Očekávání na té osobní rovině? Trošku jsem si připadala jako na jiné planetě, to jsem nečekala. Zpočátku jsem měla pocit, že jsem se ocitla v nějaké sektě, nezvykla jsem si, ale přizpůsobila jsem se. Někdy mě to stálo hodně úsilí.

V: Mohla bys říct, co bylo to, co ti ve výcviku nesedělo?

Š: Ono to ani nesouvisí s konkrétními technikami, ale co nedělám nebo co mně je nepříjemné, jsou dotyky, blízkost, intimita, narušování osobní zóny, pohledy do očí. Já tomu říkám všeobjímající dobro. Některé věci mi na Movise přišly nepravdivé. Taková ta velká přemíra lásky, absolutního pochopení, vcítování se. Myslím si, ale že je to díky lektorům, kteří Model růstu zprostředkovávají, protože mám zkušenost s jinými satirovskými supervizory a ti jsou podstatně chladnější, než byli naši lektoři ve výcviku. A přijdou mi přirozenější a pravdivější.

V: Děkuji za otevřenost. A měl výcvik vůbec význam pro tvou práci?

Š: Určitě. Jak jsem již řekla přizpůsobila jsem se – výcvik mě naučil větší toleranci, respektu. Změny se promítly do mého osobního života. Vyřešila jsem si dávné věci v primární rovině, podívala jsem se na vztahové věci doma, na individuálních sebezkušenostních sezeních jsem si řešila vztahy s muži – tátou, bývalým manželem. Nejsem si úplně jistá, že bych si výcvikem na něco zásadního přišla, ale udělala jsem několik změn, které jakoby samovolně šly. Takže výcvik na mě měl vliv, i když si myslím že ne, tak měl, protože jsem věci měnila. Nevím, jestli to nastartovala Movisa jako taková nebo ten individuál, supervize nebo pak vývoj i v té komunitě. Všechno se to nějak přirozeně propojovalo a já vlastně nevím, čím to bylo, že jsem byla schopna všech těch změn. Všechno se to u mě točí kolem technik, nástrojů, většího respektu ke

klientovi – výcvik mě naučil dívat se na věc z vícerostran. Umím se vcítovat do člověka, rozumět souvislostem, naučil mě pracovat s kontextem – s podmínkami, opět respekt k jedinečnosti každého člověka a hlavně, v čem vidím velký posun – jako, že ten člověk si vždy za všechno nemůže sám a já mu umím pomoci rozklíčovat ty dopady z minulosti. Vliv rodinných pravidel, rituálů, zvyků, výchovy, tabu, jak se v primárních rodinách zvládaly a řešily krize. Díky výcviku jsem se stala svobodnější v přístupu ke klientovi. Dokážu lidi více podpořit, upřímně jim rozumím. Na klienty v komunitě se každý dívá jako na poslední odpad. A oni potřebují přijetí a porozumění. Výcvik mi pomohl v tom, že jsem více empatická. Založením jsem rozumář, jsem v "hlavě" a myslím, že mám hodně životních zkušeností, hodně jsem se musela v životě rvát, a proto bylo pro mě nepochopitelné, že lidé nedokáží věci zvládat, takže v tomto mi výcvik pomohl. Stala jsem se díky výcviku vnímavější.

V: Virginia Satirová tvrdila, že změna je vždy možná. Ověřila sis na výcviku toto tvrzení?

Š: Ověřila jsem si to sama na sobě, jsem o tom přesvědčena a je důležité, aby tomu věřil sám klient nebo ten, kdo tu změnu chce udělat. Já se snažím po malých krůčcích toto poselství klientům předávat. Je potřeba znát zdroje klienta, vynořovat je, je to o určitém času nutném pro uvědomění si, že by změna šla. Klienti potřebují zažít malé úspěchy díky změně, kterou udělali a tak.

V: V čem se projevovala tvá změna v praxi po výcviku?

Š: Mnohem jednodušeji si mi pracovalo a dodnes pracuje. Mám nástroje, rozumím procesům, věřím a vidím změny. Naučila jsem se být trpělivější. Zpočátku jsem měla očekávání velkých změn, a teď se spokojím s tím, když klient udělá malou změnu, ale vidím že na základě té malé změny funguje. A to je super.

V: Které nástroje, techniky ti pomáhají?

Š: No především používám sochání, které velice dobře funguje. Pracuji ve skupinové terapii, takže můžu využívat klienty, což je dobré. A vzhledem k tomu, že máme do roka 4 rodičovské víkendy, tak pracujeme i s rodinami klientů, tak-že si myslím, že rodinnou terapii, jako takovou. Vlastně si uvědomuji, že spoustu nástrojů používám jaksi automaticky, aniž bych si uvědomovala a říkala, teď budu dělat to, teď využiji to a to. Pracuji s rodinnými mapami, primární rodinou, využívám kolo vlivů. Dokonce využívám techniku teploměru na poradách. Validuju i v soukromí – oceňuji, přerámovávám. Pracuji se zdroji klientů. Mám však svůj styl a i když využívám a pohybuji se v ledovcích, tak tyto pojmy nepoužívám. Určitě mi nejde přes pusu porod sebeúcty, ale samozřejmě vím, o co jde, ale vyhýbám se této terminologii. Možná, že je to dáno tím, kde pracuji, takže můj slovník se musí připodobňovat hodně klientům a způsob podání také. S čím se neztotožňuji jsou mandaly. Vlastně pro mě celá Virginia Satirová nebyla úplně přesvědčivá, a to díky zprostředkování našimi lektory. Jsem realista, nejsem nadšenec.

V: A jak jste to měli na výcviku s intuicí?

Š: Ano, často jsme o ni hovořili. Myslím si o sobě, že jsem intuitivní člověk a intuitivně jsem vnímala, že Movisa pro mě není to pravé.

V: :-) Zajímá mě ještě kongruence, jakým způsobem jste pracovali na výcviku s kongruencí?

Š: Čtyři roky jsem se to učila vyslovovat a pojem a význam jsem si musela opět přeložit do své řeči, jako i spoustu jiných slov, jak jsem už řekla. Nazvala jsem si to soulad, spokojenost sama se sebou, uvědomění si svých dobrých i špatných vlastností, mít se ráda a přijímat se taková, jaká jsem. Ale díky za tento rozhovor, vrátila jsem se zpátky a vidím věci v jiných souvislostech.

V: Přesto všechno, čím výcvik byl pro tebe, doporučila bys Movisu i jiným

sociálním pracovníkům?

Š: Každopádně všem sociálním pracovníkům bych doporučila, aby si udělali sebezkušenostní výcvik, ale myslím si, že by nejdříve měli začít ochutnávkou různých směrů a také si zjistit něco o lektorech, aby se zorientovali a aby si dokázali pak pro sebe dobře vybrat. Jak jsem řekla. Mně osobně Movisa v mnoha směrech nesesedla, ale myslím si, že mnoha lidem sedí na 100%. Já nejsem schopna doporučit konkrétně žádný směr, ale doporučila bych tu ochutnávkou. Určitě všem sociálním pracovníkům, v jakémkoliv zařízení doporučuji výcvik obecně, hlavně tu sebezkušenost. I sociálnímu pracovníkovi - úředníkovi, dávkovému specialistovi a všem těm, kteří pracují v pomáhajících profesích. Nemuseli by mít čtyřletý, třeba kratší výcvik, ale aby prošli sebezpoznáním. Mluvím za sebe, protože mě paradoxně výcvik pomohl v tom, že jsem došla k závěru, že nebudu terapeutem s vlastní terapeutickou praxí. Vzhledem ke svému realismu jsem se našla v poradenství. A i kdy na komunitě pracujeme se skupinami, s rodiči klientů, tak to vnímám, že je jiná terapeutická práce než mít svou soukromou praxi a otevírat Pandořiny skříňky.

V: Děkuji za rozhovor :-).

Účastník č. 3 - rozhovor ze dne 15. 5. 2015

V: Jsi vystudovaný sociální pracovník, jak dlouho se už této profesi věnuješ?

L: Pracuji jako konzultant pro rodiny v modelu růstu, a to 15 let. A co se týká sociální práce, tak tu vykonávám na pozici metodika sociální práce. A to asi 2 roky. Celou dobu pracuji s klienty. Nejdéle jsem pracovala s psychotiky na psychiatrické ambulanci, pak jsem pracovala s rodinami a teď pracuji s pěstounskými rodinami. S klasickými pěstouny i s pěstouny na přechodnou dobu. K tomu ještě pracuji s dětmi – věková kategorie – ZŠ. Pracuji zde v primární i sekundární prevenci a mám svou poradnu v nízkoprahovém zařízení.

V: Jak vše zvládáš a kloubeš?

L: Jde to, asi proto, že mě má práce baví.

V: Jak ses dověděla o výcviku Movisa, výcviku v Modelu růstu podle V. Satirové a co bylo Tvou motivací vstoupit a absolvovat tento způsob dalšího vzdělávání?

V: Já jsem se o výcviku dozvěděla přes kamarádku, velice dobrou přítelkyni z Ostravy, která mě seznámila s Virginie Satirovou a řekla o možnostech výcviku. Byla to náhoda, díky známému člověku. Tehdy se Satirová šířila jen mezi málo lidmi a já měla to štěstí, že jsem se brzy dostala mezi ně. Vlastně moje první zkušenost v Modelu růstu byla osobní. Pracovala jsem tehdy u MUDr. XY v občanském sdružení jako sociální pracovník, kdy jsem hledala zaměstnání pro klienty s duševním onemocněním a zároveň jsem s paní doktorkou přímo pracovala ve skupinách s klienty se sociálními fobiemi. Ona tehdy jezdila do Kanady a v Modelu růstu pracovala. No a já měla možnost být u toho, když v modelu pracovala. Rodily jsme sebeúctu a pracovaly na identitě diagsotikovaného nemocného člověka. A mělo to přínos. A to mě oslovilo v tom osobním, ale i profesním životě. Co mě oslovilo nejvíc, byla přirozenost a otevřenost. Chtěla jsem to umět, takže to bylo mou motivací, pokročit kousek dopředu.

V: Výcvik je časově i finančně náročná záležitost. Jak jsi měla vyřešeno toto úskalí?

L: Když jsem natupovala do výcviku, byla jsem už přestěhovaná v Praze a tehdy byla zaměstnanec Fokusu, kde jsem pracovala na pozici metodika. Výcvik byl sice drahý, ale organizace mi hradila supervize i část výcviku – což bylo zahrnuto do vzdělávání a já

byla za toto vděčná. Finance měla organizace z různých projektů, zbytek jsem si platila sama. Měli jsme 6 dnů studijního volna, takže jsem je využívala na prodloužené víkendy a zbytek šlo proplatit jako jako cestůky na vzdělávání. Byli tam vstřícní a hodně. Vím, že kolegyně, která dělala jiný běh Movisy, měla ve Fokusu podobné podmínky.

V: Jaká byla tvá konkrétní očekávání před vstupem do výcviku a splnil výcvik ta očekávání?

L: Očekávala jsem, že díky výcviku budu umět druhým lidem pomáhat objevovat jejich zdroje k tomu, aby mohli žít lepší život. Očekávala jsem, že se naučím používat nástroje, že jim porozumím, protože mi přišly už v ordinaci srozumitelné, že budu mít jakýsi ucelenější obraz o metodě, že pochopím souvislosti. A tak. Výcvik má očekávání naplnil daleko lépe než jsem čekala, ale otevřel další dveře otázek.

V: Jakých např.?

L: Jak jinak ještě využívat sebe. Ve výcviku se objevily odlišnosti, různorodosti i ve způsobu práce, což samozřejmě souvisí s osobností terapeuta a jedna z těch otázek samozřejmě byla – protože zatím jsem neměla VŠ vzdělání a přišlo mi to velice transparentní pro SŠ, tak jsem přemýšlela, jak tu práci dostat k co největšímu množství sociálních a středních zdravotních pracovníků, všude tam, kde je humánnost velice potřebná. A shodou okolností mě oslovila ředitelka Movisy, abych v následujícím běhu dělala facilitátora. V mezičase jsem pracovala v pražské neziskové organizaci Člověk člověku, kde jsem měla samostatný program Spokojená rodina a ve Fokusu jsem měla povoleno dělat nejen sociální práci, ale po výcviku také terapie i s rodinami. Vlastně v jazyku sociálních pracovníků "to" spadlo do odborného poradenství. A díky metodické práci jsem po výcviku začala vlastně vytvářet program a jazyk, který by srozumitelným způsobem zprostředkoval Model růstu MPSV a mohla se tak metoda dostat k většímu počtu sociálních pracovníků. No a to dělám doposud.

V: Máš na mysli akreditované programy vzdělávání pro sociální pracovníky?

L: Vlastně jsem ve fázi, kdy jsem odeslala koncepci dvouletého výcviku pro pomáhající profese – sociální pracovníky na MPSV a čekáme s kolegou, zda výcviku bude nebo nebude přidělena akreditace MPSV. Oba totiž pracujeme s rodinami, s pěstouny, setkáváme se s rodinami, odborníky a zjistili jsme, že poptávka existuje a neexistuje nabídka. Takže i profesionální pěstoun spadá do pomáhající profese. Hodně se jim vychází vstříc různými kurzy, semináři – tím existuje jakási možnost naplnit požadavky dané státem – povinné každoroční vzdělávání – ale už není zajištěno (např. supervizemi, nějakými jinými setkávání s pěstouny) jaký přínos, dopad stávající nabídka má. Jaký je praktický efekt, dlouhodobější dopad i na výchovu dětí a také jejich samotný dobrý pocit, satisfakci stát se profesionálním pěstounem. Proto jsme se rozhodli sestavit dvouletý výcvik, akreditovaný a doufáme, že to vyjde. V tuto chvíli mohu říct, že námi připravovaný výcvik bude mít 250 hodin teoretické části i praktické. Účastníci budou muset předložit i samostatnou práci – kazuisitiku, je počítáno se sebezkušenosti supervizi. Výcvik by byl na dva roky, ukončený atestem a prokázanými dovednostmi. Propojili jsme Model růstu TSTS se standardy a s legislativou ČR. Tzn. Standardy podle MPSV a když mluvím o legislativě, tak mluvím např o pěstounských rodinách – o úpravě v občanském zákoníku apod. Takže všechny tyto aspekty jsme propojili dohromady tak, aby používaly a využívaly nástroje pro sociální práci ne pro terapie. A to je podstatné.

V: Přesah výcviku do tvé praxe je tedy znát, přesto se zeptám, jaký konkrétní význam má výcvik Movisa pro tvou práci?

L: Rozdělila bych to. Výcvik je rozdělen do dvou částí – jedna je sebezkušenostní a druhá je profesní. Dva roky člověk opravdu pracuje na osobním růstu a já jsem s tím do

toho šla. **Chtěla jsem na sobě pracovat, abych mohla lépe používat sebe.** Je to logické, pak mohu lépe uchopit i nové nástroje lépe jim porozumím. Pro mě asi úplně nejvíc pro profesní život....., ale to nejde, nejde to úplně oddělit, je to, **že rozumím sama sobě.** **Takže přínos je pro mě propojení mých částí.** Co se týká technik, **Krásně umím pracovat s rozdílností – jinými slovy s jedinečností každého člověka., bez potřeby hodnotit. Což je vynikající pro sociální práci, protože jsi přijímající, bezpodmínečně přijímající.** **Dalším přínosem je sebeúcta, bez které se neobejde nikdo** a já si stojím za tím, že čeští lidé neumí a nerozumí tomu, co je sebeúcta, vnímají to, jako hanlivé?, nepatřičné?. Něco jako vážit si sám sebe, být na sebe hrdý? - to ne, to se nesmí. **Takže práce na sebeúctě – to bylo pro mě nové – a vysvětlování – co to znamená. A práce s rodinou – vlastně v ledovcích a jejich propojování. Je to vlastně jakási práce se skupinou. RM, sochání, práce na písku – to je pro mě rychlý zážitek. Písek vůbec – probíhá tam jakýsi příběh, hra a hra je úžasný nástroj. Ve výcviku jsem se naučila pracovat se zdroji. A to je nejvíc.**

V: Čím se řídíš při rozhodování, kterou konkrétní techniku či nástroj použít?

L: Intuici? Rozumem? Myslím, že intuici, ale nespolehám na ni úplně. Je to vlastně jakási moje část, která je pro mě zahalena ještě trochou tajemstvím, ale nevím, proč ji tolik nevěřím. Asi podvědomě ji využívám v poradenství, v terapiích. Možná nejvíc s teanegry, protože ti využívají nejvíce svých obran, a já na ně nějak zareaguji a nikdy mi neřekli tito kluci a holčiny (13-18 let), tedy nikdy nebyli v odporu, ale nechali se přizvat. Takže jaksi podvědomě svou intuici používám a uvědomuji si to až po tom, až si ten příběh znovu přehraji, až dělám zápis. Takže do doby než přizvu rozum. Myslím si, že výcvik mně ji pojmenoval. A i když intuici vlastně využívám podvědomě, tak je vlastně hodně důležitou mou součástí, bez které bych nemohla terapie vůbec dělat. Model růstu hovoří o používání intuice a na výcviku, zejména na tom, kde jsem byla facilitátorem, jsme se o intuici hodně bavili.

V: Model růstu usiluje o kongruenci, jak jste k ní na výcviku na přistupovali?

L: Kongruence = přímá řeč. Jsem zpracovávala hodně dlouho. K tomu mi pomohl ještě výcvik v Kanadě. **Moje intuice mi říkala, že i tahle kongruentní pozice může být pozice komunikační – pro mě tedy přímá řeč a rozumím tomu tak, že jsem v souladu se sebou, vím jakou právě prožívám emoci, dokáží tomu dát význam, pojmenovat to. A to mě naučil Model růstu. A současně se s kongruencí potkává ještě můj profesní a osobní růst. Který potom přináší do té naší práce a pomáhající profese přesně to, proč se tomu říká pomáhající profese. Myslím si, že člověk může mít podvědomě zakódováno, že je kongruentní – přímý, dobrý k sobě, k tobě, k druhým, k tomu, co se děje mezi námi a pořád to může být role. Dokud nejsem sama k sobě upřímná, dokud nedokáží klientovi říct, nezlobte se, já vás nemohu přijmout (a může to být i osobní důvod), když vím, že mu nemůžu pomoci, tak nejsem kongruentní.** Je potřeba si říct, já tomu člověku nepomáhám, on tady jen tak sedí, tak jsem upřímná sama k sobě a pak můžu říct ne.

V: Zmínila jsi novou koncepci výcviku v Modelu růstu pro sociální pracovníky v kratší variantě. Přesto mám dotaz, zda bys doporučila stávající čtyřletý výcvik Movisa sociálním pracovníkům, případně kterým?

L: Mně chybí ještě otázka, kdo by měl výcvik pro soc pracovníky vést? Od koho by se chtěli soc. pracovníci učit? Takže, když jsme sestavovali koncepci nového výcviku došli jsme k názoru, že výcvik pro sociální pracovníky Modelu růstu by měli vest sociální pracovníci, kteří absolvovali Model růstu v Movise a spolu s ostatními přizvanými odborníky z oboru sociální práce mající za sebou víceletou praxi. Ti, kteří se pohybují v zákonech sociální práce, ve standardech kvality, kteří rozumí problematice sociální práce v ambulantních či pobytových zařízeních, ale i v terénu. Sestavili jsme s kolegou výcvik tak, aby bylo jasné, že rozumíme problematice a těžkostem, kterým je sociální

práce vystavována a že máme zájem pomoci sociálním pracovníkům. Zajímá mě přínos pro praxi a byť je u nás hodně kurzů a školení, tak často slyším nářky, že uniká obsah a praktické uplatnění. Často jsou to vzdělávací aktivity, které se opakují, jen v nějaké jiné obměně. Rovněž tak pro absolventy škol, kteří jsou vybaveni teoreticky bych chtěla nabídnout právě už zmiňovanou chybějící sebezkušenost. Výcvik by měl mít i návazné aktivity, jako jsou např. kazuistické semináře. Podle mě, celoživotní vzdělávání je dobrá cesta. Takže abych odpověděla na tvou otázku. Pomáhající profese je poslání a Movisa je pro toto poslání dobrým výcvikem a určitě bych jej doporučila všem sociálním pracovníkům, ale jsem realista a vím, že mnohé může odradit délka, cena a vůbec záštita MZ. Přitom je potřeba projít sebezkušeností, abychom byli schopni zdravé sebereflexe a uměli kongruentně komunikovat.

V: Děkuji za rozhovor :-).

Účastník č. 4 - rozhovor ze dne 29. 5. 2015

V: Vystudovala jsi sociální práci, jak dlouho se v této oblasti pohybuješ?

M: Vystudovala jsem sociální práci na VŠ magisterský obor. Potom jsem pracovala v protidrogových službách v komunitním centru a tam jsem pracovala 2 roky a pak jsem přešla na terapeutickou komunitu, kde jsem pracovala jako terapeut a byla jsem tam opět dva roky. Potom jsem pracovala na magistrátu v okresním městě, tam jsem pracovala na vedoucí pozici sociální prevence a zastávala jsem funkci protidrogového koordinátora města – šílená zkušenost. Měla jsem pod sebou i nízkoprahové kluby, fakt bohatá práce, hodně administrativy, zároveň jsem docházela na ty kluby jako metodik činnosti, občas jsem měla i „jakoby“ klienty, psala jsem různé projekty. Pak jsem se přestěhovala do Prahy, bylo mi málo, tam jsem pracovala na OSPOD jako kurátorka pro mládež. Tam jsem byla necelé dva roky a narodila se mi dcerka a teď jsem na mateřské.

V: Co tě přimělo udělat si výcvik a zrovna v Modelu růstu? Měla jsi VŠ, zajímavou práci.

M: No, škola vůbec nestačí. Mě do praxe téměř vůbec nepřipravila. Teoreticky dejme tomu, ale chyběly mi dovednosti, způsob jak lépe uchopit práci, přístup, a tak. Hlavně, když jsem pracovala v komunitě, protože tam to byla velice intenzivní terapeutická práce, ke které se hned tak každý nedostane. Navíc skupinová psychoterapie byl vyšší level, než jen pracovat poradensky, a tak jak tomu bylo ve službách – jen něco doporučit, takže to byla pro mě i nutnost dodělat si výcvik. Bez něj jsem se cítila jako neprofesionál. Chtěla jsem něco jako ucelený koncept, který si pak přizpůsobím sobě, a který jako by mi pomůže být pevnější v kramflecích. Chtěla jsem být ve své práci jistější, profesionálnější, upřímně jsem si položila otázku, jestli jsem ochotna i změny na sobě a ochoty otevírat zapouzdřené rány.

No a proč Movisa? Vyskytovala jsem se s prostředím, kde všude kolem mě byla. Tehdy jsem pracovala v komunitě, kde šéf komunity ji měl a když jsme jezdili do Ostravy na semináře - lektorka také měla Movisu. Hodně mě ovlivnil přímý vedoucí, který přístup aplikoval v rámci terapeutické práce v komunitě. My jsme už tehdy pracovali s rodinnými mapami, aniž by kolegové výcvik v Movise měli, takže my jsme v tomto rámci už prakticky jeli. Takže to bylo logické vyústění, když už s některými metodami a nástroji pracuji, proč si neudělat v tomto směru ucelené vzdělávání. A výcvik v Modelu růstu se takto přímo nabízel. Ale je pravda, že mě především oslovil, kdyby ne, nedala bych si ho vnutit. Už jsem o něm hodně věděla, přišel mi, že mi osobnostně sedí, měla jsem něco prověřené praxi, a protože nejsem příznivce KBT a podobných edukativních směrů, myslím, že člověk je víc, než jen naučené chování a Satirová je zaměřena

prorodinně a v komunitě se o rodinách hodně mluvilo, takže jak jsem řekla – chtěla jsem ucelený koncept, Satirovou jsem měla osahanou a nastoupit do Movisy bylo logické přirozené vyústění.

V: Výcvik je časově i finančně náročná záležitost. Jak jsi vyřešila toto?

M: My jsme dostávali volno, tzn. že jsme jezdili na služební cesty. A to bylo super. 25 % nákladů jsem si hradila sama, zbytek zaměstnavatel. Když jsem z komunity odešla na magistrát, nový zaměstnavatel mi nehradil nic, a tak jsem pak všechny náklady musela hradit ze svého a volno z dovolené, ale dalo se to zvládnout.

V: S jakými očekáváními jsi do výcviku vstupovala a splnil výcvik Tvá očekávání?

M: Moje očekávání bylo, že v situacích, ve kterých si nevím rady, díky výcviku dostanu vodítko, jak se svoji nezkušeností, bezradností naložím. Potřebovala jsem něco, od čeho se můžu odpíchnout. Mnohdy jsem nevěděla kudy kam a chtěla jsem mít trošku jako kdyby strukturu práce, rozumět tomu, co dělám. Mít praktické dovednosti. Čehož se mi ve výcviku dostalo. Sice jsem mnoho věcí už znala, ale díky výcviku jsem jaksi tomu, co dělám, co využívám a které nástroje používám, lépe rozuměla. Bylo to o tom, že vlastně něco jsem intuitivně dělala a výcvik mi dal nahlédnout, porozumět i sobě a tomu jaké procesy se v těle odehrávají a co na ně platí a proč. Výcvik mi osvětlil, proč některé nástroje jsou v dané chvíli funkční a co se uvnitř v těle s člověkem děje, pokud zvolíme v danou chvíli správnou techniku, správný daný nástroj, zaujmeme správný daný postoj. Byla jsem spokojena s tím, co jsem získala díky výcviku. Movisa je dobrá v tom, že její koncepce je postavena na propojení osobnostního – sebezkušenostního růstu s růstem profesním. Vzpomínám si, že vždy, když jsem odjížděla domů, tak jsem zjistila, že to, o čem se bavíme se mě hodně dotýká lidsky i osobně. Vůbec jsem neměla v hlavě jen klienty, ale řešila jsem si své věci, uspořádávala jsem si věci v sobě, čistila jsem se. Takže mi výcvik vyjasnil a vylepšil mnoho věcí v osobním životě. A pak jsem najednou viděla ten přesah do profesní roviny. Ono je to spolu vlastně spjaté. Vůbec si nedovedu představit, že bych v mém případě oddělila osobní rovinu od profesní.

Později jsem došla k tomu, že mi ve výcviku i něco chybělo nebo jsem měla i výhrady, ale to až později. Já nejsem fundamentalista v ničem, takže některé věci jsem si přetvářela na sebe. Ve výcviku jsem postrádala čas věnovaný spiritualitě. Nejsem věřící člověk a s přesahem jsem se úplně nenaučila ve výcviku pracovat. Asi to bylo i díky lektorům, kteří byli vesměs racionálně orientovaní a nechávali na nás, abychom si sami spiritualitu doplnili.

V: Můžeš mi říci, konkrétně které nástroje a dovednosti sis z výcviku odnesla, které nadále využíváš a které máš naopak upozaděné?

M: RM, to už jsem zmínila, stresové pozice, sochání. Hledám zdroje, validuji. Ledovec - ten jaksi automaticky. Nepracuji s mandalami, meditacemi. Ale to souvisí s tou chybějící spiritualitou, jak už jsem řekla.

V: Chybělo ti ještě něco na výcviku?

M: Bohužel, díky skladbě lektorů byl náš výcvik racionálněji zaměřený. Ale vím, že jiné výcvikové běhy to mají jinak. Tak např. dovednost používat intuici. Nám třeba intuice doporučována nebyla. Že je to neprofesionální a my máme umět používat nástroje a ne intuici. Říkali nám, že nečarujeme s koulí. Na intuici moc důraz kladen nebyl. Ale já to mám tak, že na intuici dám a hodně. Je to jakýsi vnitřní pocit. Ničím to nejde změřit. Intuitivně se napojuji na člověka, klienta. Poznám, když je vyladění oboustranné. Nedokážu to verbalizovat, ale poznám to, cítím to – z výrazu, tónu hlasu, projevu těla. A i když se pohybuji v úrovních konkrétního nástroje - ledovce, racionálně na to nemyslím, ale dělám to jaksi podvědomě, intuitivně.

V: Model růstu usiluje o kongruenci, jak jste na výcviku na kongruenci pracovali?

M: Já vnímám kongruenci jako stav, kde bychom se rádi viděli, ani to vlastně neumím

úplně dobře popsat. Asi, že přijímám situace, to co se mi děje, nedělám úhybné manévry – kdy mě něco bolí, kdy chci utéct, tak nedělám to, že se bráním a kopu, ale přijímám to. Je to podle mě i stav mysli. Mám kongruenci spojenou s přijímáním jak toho dobrého, tak toho špatného. To je pro mě stav osvícení. Nedosažitelnosti. Neznám nikoho, kdo by byl kongruentní. Ano jsou situace, kdy jsem kongruentní, ale nejde to být stále.

V: Jaký význam pro tvou práci má, teď jsi na mateřské, tak asi měl výcvik Movisa?

M: Ten výcvik je skvělý v tom, že všechno se dá využít a použít i v běžné komunikaci, a to je super. Vše se dá aplikovat do mezilidských vztahů obecně. V rodině, mezi kolegy, na vedoucí pozici apod. Člověk je tím nasáklý, že jaksi podvědomě využívá získané dovednosti. Když bych to zobecnila, tak Model růstu Satirové pomáhá zvládat konfliktní situace pozitivními alternativami, jiným náhledem, nabídkami k usmíření či přijetí daných skutečností bez hořkosti, křivdy apod. Je to přístup k porozumění a snadnějšímu přijetí daných skutečností. Nejde o to nevidět konflikt, vyhýbat se konfliktům, ale porozumět jim. Je to cesta humánního přístupu. Takže využívala jsem a využívám Satirovou stále.

V: Doporučila bys tento výcvik jiným sociálním pracovníkům?

M: Určitě ano. A všem, kteří se zabývají mezilidskými vztahy. Výcvik je opravdu vhodný pro všechny. Tedy mám na mysli učení Virginie Satirové, ale jak jsem již řekla, je rozdíl, kteří lektori jej vedou a jak se pak podílejí na jeho přetváření. Samozřejmě jsou i výcviky krátkodobější, zacílené na získání konkrétních dovedností, ale došla jsem k poznání, že je nutná sebezkušenost. Učení vlastním prožitkem. Ale respektuji individuální odlišnosti a každý by si měl mít možnost nejdřív “ochutnat” z nějaké nabídky, a pak se rozhodnout. I podle toho, co dělá, které dovednosti potřebuje víc. Výcvik Movisa, když to řeknu nepěkně, je takový neškodný. Znamená to, že není v ničem dogmatický, snaží se oteplít vztahy mírumilovným způsobem. Já vnímám Satirovou na jednu stranu jako hippies, ale zároveň její učení není rozbředlé, není abstraktní, ale srozumitelné, není jen filozofické, ale velice dobře uplatnitelné, praktické. Během čtyř let jsem získala jak teoretické poznatky, tak praktické dovednosti, To, co učí, podepírá praxi a je to srozumitelné. Shrnuli to obecně, je Satirová doporučitelná všem pomáhajícím pracovníkům nevyjímaje úředníky – resp. pracovníky OSPOD. Možná kratší forma by stačila, ale se sebezkušeností. Mám ale zkušenost, že pracovníci na OSPOD, protože jsem s nimi byla v intenzivním kontaktu, výcviky moc nechtěli. Často i k supervízím přistupovali jako ke kontrole a ne k pomoci. Co se týká výcviků – většinou zaujímal postoj, že to pro ně vůbec není, že by na něco takového vůbec nešli. Odhalovat se – to ne, to by nezávůli. Je to ohrožující a oni vystupují většinou z té nadřazenější pozice ke klientovi. Musí si zachovat vnější obraz schopného, chytrého odborníka. Došla jsem k tomu, že výcvik absolvuje ten, kdo je určitým způsobem osobnostně nastavený učit se novým věcem, objevovat rezervy a možnosti a naslouchat jiným, ten, kdo je schopen jakési sebereflexe. Vynořování kostlivců není jednoduché, sama to dobře vím.

V: Chtěla bys ještě něco dodat?

M: Ano, chtěla bych říci, že mně na našem výcviku sedli naši lektori, výcvik mi vyhovoval, byl jasný, strukturovaný, lektori dobře zvládali konfliktní situace, ošetřovali emoce, ale racionalita lektorů nedala prostor spiritualitě. Přitom si myslím, že Virginia Satirová s touto dimenzí hodně pracovala. Byla, si myslím, i duchovní hledačkou, jezdila na různé konference, semináře, které jsou o spiritualitě. Na naší Movise jsme se duchovním rozměrem vůbec nezaobírali. Přitom jsme měli mezi sebou i kolegy křesťany a o této rozdílnosti na věc, jiných pohledech jsme se nebavili. To vnímám jako

nedostatek. Spousta klientů má téma – duchovno, spiritualita, jiná dimenze, na komunitě se mnoho klientů ptalo po smyslu života. Nejsem věřící člověk, ale a nebo právě proto, mi toto téma na výcviku chybělo. A podle mého trochu ten Model růstu poškozují. Přístup Satirové byl postaven na lásce k bližnímu – to jsou křesťanské principy, tak si myslím, že v jejím výcviku má být dán prostor této dimenzi. Ale je to o lektorech, pokud to sami nemají, asi to nemohou ani zprostředkovat. Ve výcviku byla jedna lektorka, ta i když o víře nemluvila, z ní to čišelo, bylo to znát. Přinášela sebe, svou celou osobnost, ona nehrála žádné role, ona taková byla. Nebyla tak strukturovaná, jako ostatní lektori, ale měla v sobě něco jiného. Všichni jsme to z ní vnímali, to ano, ale otevřeně se o tom nehovořilo, nebylo to pojmenováno.

V: Děkuji za rozhovor :-).

Účastník č. 5 - rozhovor ze dne 4. 7. 2015

V: Studovala jste sociální práci, jak dlouho se v této oblasti pohybujete?

M: V sociální sféře se pohybuji 9 let. Poté, co jsem ukončila studium sociální práce v Olomouci a následně pak v Ostravě, jsem nastoupila do Renarkonu, kde jsem pracovala jako kontaktní a sociální pracovník. Tzn. pracovala jsem se závislými, a to i v terénu. Pracovala jsem mnoho let v poradenství a pak jsem si dodělávala VŠ a zároveň i výcvik. A už se to začalo překlápět, kdy jsem si říkala – je to ještě poradenství nebo už terapie? Takže jsem si udělala výcvik, abych se více zorientovala a udělala si jasno. A nyní aktuálně pracuji v Modrém kříži, který pracuje také se závislými – alkohol, drogy, gambling, tady pracuji na pozici terapeut. Pracuji s lidmi, kteří se rozhodují nebo třeba už je to následná péče. Je to hodně poradenská péče, ale jdeme také do terapie.

V: Jak jste se dověděla o výcviku Movisa, výcviku v Modelu růstu podle V. Satirové a co bylo Vaší motivací vstoupit a absolvovat tento způsob dalšího vzdělávání?

M: Já jsem se o Viriginie Satirové poprvé dověděla ve Frýdku, protože kolega psycholog má výcvik a my jsme spolupracovali a mně i kolegům dělal dvoudenní seminář Rodinné mapy. Takže to bylo první seznámení se Satirovou a s prací a technikou rodinných map a hodně se mně to líbilo. Já sama jsem už dlouho přemýšlela o výcviku o prohloubení si dovedností, protože škola vás to nenaučí, dá vám teoretické znalosti, ale to je málo a když se otevíral výcvikový běh, tak pan psycholog mi zavolaal a informoval mě. Nebyla jsem tehdy úplně ve stavu, že aktuálně hledám směr, ale když mě oslovil, tak jsem si řekla, že to teda zkusím a uvidím. Měla jsem dobrou zkušenost s rodinnými mapami, a to bylo všechno. Říkala jsem si, že odejít můžu vžycky. A pamatuji si pak přesně na 1. výcvikové setkání, kdy jsem seděla ve velkém kruhu a něco se probíralo a já sama sobě jsem si řekla: "jo, sedíš ve správném vlaku". A bylo a je to stále o tom, že mně směr Virigine Satirové sedí lidsky. Samozřejmě získala jsem nástroje pro svou práci, ale kdyby to šlo proti mně, mému přesvědčení, nastavení, tak bych se v tom necítila. Takže kombinace funkčnosti, a to, že mi to ladí – co já si myslím o světě, lidech a tak ta filozofie, tak to bylo to hlavní. Potěšilo mě, když jsem po ukončení výcviku dostala nabídku pokračovat jako pomocný lektor. Aktuálně pracuji jako asistent Movisy V. Takže ještě si vzdělání rozšiřuji :-). Ale to už je jiné.

V: Jakou roli hrál fakt, že výcvik je časově i finančně náročná záležitost?

M: Já jsem to měla dobré. V Renarkonu, kde jsem tenkrát pracovala, jsme sehnali peníze a vzdělávání se hradilo z projektů. A když mi zaměstnavatel výcvik schválil, pro tu práci jsem výcvik potřebovala, tak bylo dáno, že 75 % nákladů hradí zaměstnavatel a zbytek já sama. A výjezdy byly v rámci služebních cest. Ale pokud výcvik zasahoval do víkendů, tak to už mi náhradní volno čerpat neumožnil, to ne, ale spíš, že jsem nemusela

čerpát dovolenou v rámci těch pracovních dnů. Akorát, že já jsem během výcviku otěhotněla, takže pak jsem si všechno musela hradit sama. Ale mohla jsem dokončit výcvik i s miminkem a nebyla jsem sama. Tatínci jezdili s maminkami. Já kojila syna a tatínek pak hlídal, pro mě to bylo náročnější, nemohla jsem být na výcviku jen sama za sebe. S miminkem je to náročné. Ale během čtyř let se nám ve výcviku narodilo hodně miminek.

V: Přestože jste se zmínila, že impuls a pozvání jste dostala od pana psychologa, rozhodla jste se sama, že výcvik zkusíte. Jaká jste měla očekávání a do jaké míry se naplnila?

M: Já jsem si, ale to mě zřejmě ovlivnila kolegyně, která hodila do SURu, představovala, že budeme sedět v kolečku a budeme útočit jeden do druhého. Takže to jsem očekávala, že dostanu do těla, že budu muset uhájit si své, ustát nebo naopak neustát nějaké své přesvědčení, postoje. Ale nic takového nebylo, pořád to bylo příjemné, objevené, všichni byli milí. Takže očekávání, že bude těžké odhalování sebe sama se nenaplnilo v té formě, jakou jsem si představovala, ale naplnilo se v průběhu prvních dvou let, a to daleko lépe, protože samozřejmě šlo o sebezkušenost, ale příjemnějšími prostředky. Pomohly k tomu i hodiny sebezkušenosti, kdy jsem si v individuálních sezeních pořešila svoje věci a potom zároveň, že jsme si jeli ty techniky přes sebe, vyzkoušeli jsme si všechno sami na sobě, což pro mě bylo velice cenné, chápala jsem význam, viděla jsem smysl, apod. Že jsem si to vyzkoušela na sobě, tak potom dokážu líp se vžít do klienta, že to nevnímám – tak tady mám soubor, baterii technik, tak to dneska nějak použiju.

V: A mohla byste mi říct, které techniky, metody práce, nástroje Vás oslovily a které nejvíce využíváte ve své praxi a které třeba ne?

M: Já bych to možná rozdělila. Pracuji v Modrém kříži, kde mám jiné klienty než v soukromé praxi. Takže s klienty závislími v práci hodně využívám rodinné mapy, ale asi ne tak podrobně, jak jsem se to učili, ale je to pro mě dobrý nástroj pro propojení se s jejich primárními rodinami a zjištění pravidel, která je utvářela. Dlouho pro mě rodinná mapa byla jen o sbírání informací, ale díky výcviku se dostávám rodinnou mapou k těm pravidlům a pak k jejich transformaci a hodně využívám v práci s pozitivními úmysly, cíli. Protože to výborně sedí na tu závislost. To užívání drog je jen prostředek, za tím je ten cíl, a ten zůstává. Takže když klient bojuje s abstinencí, tak to není o tom vyrvat něco, ale zjistit, co to je, co mu to saturuje, co mu to dává. Zároveň je to pro klienta bezpečné, že já uznávám to, že potřebují být svobodní, na chvíli si ulevit, na to oni slyší. Samozřejmě ledovec, ale to už je víceméně zautomatizovaná záležitost, že se propojujeme na určité úrovni a klienta spojují se sebou. Práce se sebezáchovnými pozicemi. Zjišťuji, že už jaksí samozřejmě využívám to, či ono, že ta práce není o tom, a teď bych mohla postupovat podle toho, užít to, ale jaksí přirozeně ty věci nasedají samy. Dále sochání, ale to více v soukromé praxi, s více motivovými lidmi. Je to pro ně více zážitkové. Zkoušela jsem sochat i s mladistvými, ale to se mně moc nedařilo, bylo to pro ně trapné. Teploměr jsem využívala v komunitním centru na skupině. Využívám ho i v párové terapii a opět ne úplně všechny chlívěčky postupně, ale oceňujeme, vynořujeme, co se dařilo a tak. To je asi to nejdůležitější s čím pracuji. Samozřejmě pracuji se zdroji klientů, potažmo se sebeúctou. V sochání se může objevit, jak to klienti mají se svými obranami – sebezáchovnými pozicemi. V soukromé praxi pracuji také s rodinnými pravidly, sebeúctou, přesvědčeními – asi to není nějaká konkrétní technika, ale filozofie Virginie Satirové, která mě prostě sedí.

V: Jak poznáte, že se vám práce s klientem daří?

M: Nevím asi to dobře neřeknu. Ale celkem si stojím za tím, že terapeut nemůže dát klientovi něco víc, dál, než došel on. Takže pokud já jsem v pohodě, v souladu,

přemýšlím o životě, zamýšlím se nad sebou, nad možnostmi a upřímně o tom mohu se všemi hovořit, tak jsem toto schopna předat klientovi a dělám a říkám ty věci podle situace, rozpoložení klienta – někdy vycítím, co mám říct, někdy, kdy mám raději mlčet a tak. Vnímám, že to je o napojení se s tím druhým. Pokud napojení funguje, tak pak se dějí věci. Vše jde jaksi samospádem, věci a slova přirozeně nasedají.

V: O tom, že to takhle umíte, že to tak děláte, jste věděla už před výcvikem a nebo ve výcviku jste si začala uvědomovat mechanismy, naučila jste se věcem jinak rozumět?

M: Asi něco bylo předtím, dělala jsem s klienty, nedovedu ani určit, jestli jsme tyto dovednosti řešili na výcviku, konkrétně, co se týká intuice, práce s intuicí – tomu jsme se nevěnovali, ba naopak. Říkali nám, že jsme odborníci, tak máme využívat svou odbornost a intuici k odbornosti neřadili. Ale prohlubovali a učili jsme se hodně napojování přes ledovec.

V: Model růstu pracuje s kongruencí, jak jste na výcviku k ní přistupovali?

M: Já si představím sama sebe, v soše, ve které je vše v pořádku. A snažím se i s klienty pracovat tak, abychom se dobrali nějaké harmonie, vyladěnosti, něčeho, co je pro ně v pořádku. Jak já vnímám kongruenci? Asi je to pro mě soulad. Cesta, ale někdy se od ní odchýlím, ale zase se vrátím, je to takový ideální stav, jak bych to chtěla v životě mít. Ale podle mě nejde být stále kongruentní, ale je to něco, na co myslím, k čemu bych se stále nebo se snažím přibližovat. A k tomu mi pomohl výcvik. Možná, domnívám se, že někteří absolvovali výcvik a všechny ty věci, informace po nich sklouzly, neotevřeli se, nezvládali změny. Ale jsou to moje domněnky. Mně výcvik dal hodně, byla jsem v něm naplněná. Chtěla jsem vytěžit maximum. A svůj posun vidím v tom, a k tomu mi dobře nasedá Yalom, že jsme s druhými spolucestující, vzájemně se můžeme ovlivňovat, obohacovat.

V: Jaký význam má provás, pro vaši práci absolvování výcviku Movisa?

M: No -----, myslím si, že to pro mě byla dobrá cesta. Opravdu k tomu podívat se na svých spoustu těžkých míst, která jsem si jak ve výcviku, tak v jeho rámci v individuálu řešila. Dokonce s kolegyní kamarádkou jsme si denně volaly, a to probíhala taková vlastní forma terapie, kdy jsme věci ještě rozebíraly a tak a po výcviku bych řekla, že se mi žije líp. Objasnilo, pročistilo se pro mě hodně situací a je mi dnes líp. Určitě je to o posílení sebeúcty, o tom, jak sama k sobě přistupuji a samozřejmě to má dopady na můj profesní život. Práci jsem take jistější. Ten zisk z výcviku nejsou hlavně nástroje, jako spíš ten přístup k nim, a to, jak sama sebe jako nástroj používám. To, že jsem schopna ostatním zprostředkovat a zažít jim, že všechno to dobré pro zvládnutí v sobě mají, že jim umožním začít kvést. Já sama jako nástroj mám zároveň velkou zodpovědnost. Už před výcvikem jsem se nad tím hodně zamýšlela, ale výcvikem se to umocnilo. Abych člověku neublížila. Kde jsou hranice, jak je ctít a dodržovat. Opravdu se dostáváme k druhým hodně blízko, vstupujeme do citlivých zón. A zároveň klienti nejsou naši kamarádi, a přesto si můžeme udržet vřelou formu. Výcvik je cenný v tom, že vše, čím pak disponujeme – myslím nástroje, jsme si vyzkoušeli na sobě, víme, jak působí a pak vím, proč je s klienty používám. Movisa je funkční. Mám zkušenost, že pokud se propojujeme v tom lidském, tak se věci hýbou. Výcvik mě naučil hodně propojovat teorii s praxí, rozumět více sobě, procesům v těle, pracovat s vnitřním řádem. Moje téma byly hranice a výcvik změnil mé negativní nastavení k tomuto tématu. A uvědomuji si, že kdybych si ty “hranice” nezpracovala, asi bych dobře s klienty nemohla pracovat.

V: Doporučila byste výcvik i jiným sociálním pracovníkům, případně kterým?

M: Ano hned. Já jsem nadšený satirovec a dopřála bych ji všem. Otázka je, co doporučuji. Protože nevím, kdo budou lektoři. Doporučuji Virginii Satirovou její Model

růstu, ale lektoři si její učení trochu přetvoří podle sebe a taky mám informace, že každý běh se díky tomu liší.

V: Je něco, co vám ve výcviku chybělo?

Asi ta dimenze více do hloubky, ty přesahy, spiritulita. Myslím si, že Satirová to měla, ale nám to nepředávali. Cítila jsem to z jedné lektorky, ta se podle mě Viriginii asi nejvíc přibližovala, ale nemuvila o tom, prostě tak žila. A pro mě byla velkým zdrojem učení.

V: A na závěr – můžete prozradit vaše plány do budoucna?

M: Asi s tou poradnou – soukromou praxí. V únoru jsme si ji s kolegyní otevřely, zjišťujeme, že nestíháme, tak uvidíme. Je to jiná práce, klienti jsou motivováni. Ale asi bych si chtěla nechat obě práce nakombinované.

V: Děkuji za rozhovor :-).

Účastník č. 6 – rozhovor ze dne 17. 7. 2015

V: Vystudovala jsi sociální práci, jak dlouho se v této oblasti pohybuješ?

M: Pracuji jako terapeut 5 let a jako sociální pracovník 10 let. Sociální práci jsem studovala ještě za totality. Takže tam už to začalo a později jsem si dodělávala VŠ na Ostravské univerzitě, obor sociální pedagogika, což byl jeden z oborů, který se otevíral po revoluci a týkal se i sociální práce a mně se tento obor hodně líbil. Byl zaměřený na prevenci a resocializaci, což mi přišlo v té době zajímavé, protože se objevilo hodně sociálně patologických jevů, které do té doby moc neexistovaly nebo i existovaly, ale možná se o nich tolik nemluvilo. Mě problematika oslovila a dodnes čerpám z té doby, když realizuji různé preventivní a resocializační programy. Pak jsem ještě studovala dva roky na Ostravské univerzitě sociální práci s poradenským zaměřením. Pracovala jsem také v Krizovém centru a ve Fondu ohrožených dětí.

V: Jak ses dověděla o výcviku Movisa, výcviku v Modelu růstu podle V. Satirové a co bylo tvou motivací vstoupit a absolvovat tento způsob dalšího vzdělávání?

M: V podstatě už na VŠ jsem přemýšlela o nějakém praktickém výcviku. Po škole jsem získala příležitost být jedním z členů v Krizovém centru v Ostravě. Udělala jsem si potřebný výcvik v krizové intervenci, což pro tu práci bylo potřebné, ale stále jsem si uvědomovala, že se mi dějí v životě věci, kterým moc nerozumím a trochu mě brzdí v tom, abych mohla jít dál. Na výcvik Movisa mě navedla kolegyně z Krizového centra, která právě absolvovala Movisu I. A já jsem se pak pro Model růstu rozhodla také díky osobní zkušenosti, kterou jsem udělala, když jsem se zúčastnila rodinné rekonstrukce jedné kolegyně. Ta zážitková forma a komunikace mezi těmi lidmi, i to jak se k sobě chovají a jak mají blízko..... Byli jako z jiného světa, otevření, upřímní, a to mě hlavně přesvědčilo, abych nastoupila do výcviku. Prošla jsem výběrovým řízením, prohlédla jsem si místo, kde měl výcvik probíhat - všechno bylo příjemné, sympatické a jediné, co mi šlo hlavou bylo – jak to zaplatím?

V: Jakou tedy roli hrál fakt, že výcvik je časově i finančně náročná záležitost?

M: Já v té době měla více zaměstnavatelů. Pracovala jsem v jedné neziskové organizaci, psala jsem projekty, sháněla peníze na provoz a vzdělávání. Sociální pracovníci dle zákona o sociálních službách mají povinnost každoročně absolvovat 24 hodin vzdělávání. Takže, kde to šlo a mohlo se nějakým způsobem napasovat, napsala jsem a peníze částečně tímto způsobem zaměstnavatel uhradil. Samozřejmě jsem to se zaměstnavateli prodiskutovala. A většinou jsem podporu měla. Věděla jsem, že se chci rozvíjet v problematice práce s rodinou, a protože jsem pracovala také s komunitou, rodinami a chtěla jsem být s nimi ještě v lepším kontaktu a zaměstnavatel

usoudil, že výcvik je pro mě rozvojový, tak jsem pak problém se zafinancováním výcviku neměla. Ale samozřejmě značnou část jsem si musela uhradit já sama. Co se týkalo uvolnění na jednotlivá setkání – někdy jsem si musela brát dovolenou, někdy jsem si čas musela nadpracovat. Někdy jsem byla také uvolněna na pracovní cestu. Prostě jsem kombinovala. Bylo to složitější, ale moje motivace byla silnější. Takže jsem si z toho udělala prioritu a když jsem narazila na bariéru, nebyl to pro mě důvod k ukončení.

V: S jakými očekáváními jsi do výcviku vstupovala a splnil výcvik tvá očekávání?

M: Očekávání bylo, že naleznu odpověď na otázky, na které mi VŠ odpovědi nedala. Přišlo mi, že studium sociální práce je hodně zaměřeno na konkrétní věci, jasně dané, ale nepracovalo se s ohledem na okolnosti, na kontext, proč se ten člověk dostal do této situace, proč se mu to děje opakovaně a jak vlastně z toho může vyjít ven. Takže čekala jsem odpovědi. A v osobní rovině jsem očekávala, že pochopím sama sebe. Tušila jsem, že se bude chtít ode mě otevřenost, že to bude duševní masáž. Už přijímací pohovor byl zaměřen hodně osobně. Prožívala jsem v té době náročné období, ale šla jsem do toho a pouštěla jsem zábrany. Udělala jsem dobře a vytěžila tak z výcviku pro sebe a pro svou profesi maximum. Já do výcviku vstupovala jako nesebevědomá ženská, hledala jsem sama k sobě vztah a očekávala jsem, že ho najdu. Výcvik splnil, předčil má očekávání a posunul mě dál.

T: Jaké dovednosti jsi výcvikem získala, a které nástroje sis osvojila a využíváš dnes při své práci s klienty?

M: V podstatě, to, co jsem se naučila ve výcviku uplatňuji jak v osobním soukromém životě, tak v pracovním životě. Naučila jsem se uvědomovat si vnitřní procesy, co se se mnou děje skrze ledovec, můžu se podívat na svou mandalu nebo na kolo vlivů. Určitě používám rodinné mapy, je to jako diagnostický nástroj při práci s klienty, kterým zachycují důležitá data, ale i důležité informace, které klient popisuje. Takže pro mě je to výborné, výborné. Je to pomůcka, která mi pomáhá rychle se zorientovat a když není možné s rodinnou mapou pracovat, tak si ji ve spise ponechám a kdykoliv se k ní můžu vrátit, doplnit apod. Dále pracuji s pravidly, intrapsychickým procesem, interpersonální rovinou, copingovými pozicemi, teploměrem, prostě všechno. Od výcviku ve své práci využívám vše, co jsme se na Movise naučili. Nejdříve jsem nové poznatky aplikovala na své rodině, dětech a dobře to zafungovalo. Já hodně vysvětluji a spojuji klienta se sebou, klient si zážitkově na některé věci nově přijde, tím se prohloubí náš vztah, klient má větší důvěru a pouštíme se dál. Vlastně hodně vysvětluji co právě děláme. K čemu to slouží. Rodinnou mapu si mohou vzít i domů, rovněž tak i ledovec, kolo vlivů. A doma mohou ještě přemýšlet. Někdy klienta "navedu" a on si některé informace a věci dodělá sám. Je to hodně kreativní, barevné. Ledovec slouží i k tomu, když je člověk hodně racionálně založený, tak skrze toho, že pozornost zaměří na to, že si to sám tvoří, tak začne jinak přemýšlet. Stále ten vliv toho rozumu je znát, ale už přicházejí a otevírají se i věci, které by do té doby nepřipustil. Toho jsem si všimla u racionálně založených lidí. Že kreslení rodinné mapy, kola vlivů nebo časové osy, kde si zaznamenává důležité věci, že tohle je pro ně hodně jiné, objevné. Ten přínos výcviku je v tom, že se promítá do všech sfér života. Je zážitkový a otevírá cestu laskavější komunikaci. Vybavuje se mi ještě další dovednost, a to opírat se o své zdroje a čerpat z nich sílu. Dovednosti i nástroje jsou uplatnitelné jak v terapii krátkodobé, dlouhodobé, tak i v poradenství.

V: Je něco, co z výcviku vůbec nepoužíváš?

M: Nevím, jestli něco nepoužívám. Co asi používám méně je sochání. Místo toho pracuji s kameny. Ale i přesto jsem sochání zkoušela, ale možná bych tuto techniku nechala ke klientům, se kterými už mám nějaký vztah, nepouštěla bych se do toho

hned. Je to podle mého názoru pro klienty, kteří chodí pravidelněji a dlouhodoběji.

V: Jaký význam pro tebe, tvou práci má výcvik Movisa?

M: Vnímám velký rozdíl teď a před výcvikem. Kdysi jsem nějak zareagovala, ale nevěděla jsem, proč tak reaguji, bylo to automatické. Nějakým způsobem jsem prošla tou situací a pak se mi v ledovci rozjely ty pocity, co a jak jsem mohla udělat jinak, vyčítala jsem si to, nebyla jsem k sobě dost hodná. Dnes je to jiné, když se něco děje ve mně, když klient něco rozehraje, tak už to umím pojmenovat. Rozumím tomu. Je to důležité a někdy to i klientovi řeknu. Víím, mám to výcvikem ověřené, že to klientovi můžu říct. A nejenom, že to umím pojmenovat, ale znám i příčinu např. nějaké rozladěnosti. Je to jakási schopnost sebereflexe, upřímnosti k sobě. Víím, že jsem v té situaci, projedu si těmi pocity, ale odpovím si – nemohla jsem v danou chvíli nic jiného dělat, stalo se a jsem na sebe hodnější. A když jsem v situaci, že víím, že jsem ohrožená, tak hledám to, co mi pomáhá, a to jsou ty naše zdroje. Ukotvím se sama v sobě a přijímám to, že situace není zcela ideální, ale já víím o své hodnotě. Víím, že jsem dobrá, nejsem špatný člověk. Dříve jsem o sobě pochybovala. Přemýšlela jsem, jestli jsem si to třeba nezasloužila. Dnes to mám jinak. Výcvik pro mě osobně znamenal velmi moc. Naučila jsem se k sobě přistupovat s úctou. A to byl objev! A díky němu mohu přivádět k sobě samým i klienty, ale i všechny lidi, se kterými jsem v kontaktu.

V: Hovoříš o kongruentní komunikaci?

M: Samozřejmě. O kongruenci, opravdovosti.... Absolvent Movisy je schopen umění přijímat sebe i druhé s chybami a nedostatky. Učí se pracovat s napojením na sebe, na své já, propojuje se se všemi částmi v sobě a dochází k přesvědčení, že to co se stalo, se stalo, to nezměníme, ale ten dopad do budoucna, ten změnit můžeme. Nemusíme žít s vinou nebo nepříjemnými pocity celý život. Přes tuto sebezkušenost, pak toto poselství je schopen předávat svým klientům.

V: Když takovou informaci klient dostane, co to s ním udělá?

M: Obvykle se diví, v první fázi to někteří nejsou schopni přijmout, mají potřebu stále o tom mluvit, že si zaslouží ty špatné věci a nebo se rozpláčou, uznají, že ani jinak reagovat nemohli a pak dojde k velké úlevě, když vnímají pochopení toho druhého člověka a neodsuzování. A já říkám, že nehledám viníka, spíš porozumět tomu, proč se ty věci dějí a způsob, jak z toho ven. Neodsuzování je pro lidi úlevné. Ale díky intuici vycítím, kdy je potřebné, aby lidé ještě v bolístce byli a kdy už to potřebné není. Model růstu dává naději na změnu – s tím vším, co se stalo, mohou lidé žít plnohodnotný život.

V: zmínila jsi intuici, hovořili jste na výcviku o užití intuice v praxi?

M: Často jsme s intuici pracovali, když jsme se vraceli k sobě, jako k diamantu. K sobě jako člověku, který má určitou hodnotu a co vlastně tvoří naše já. Možná jsme s intuici mohli pracovat i víc. Ale v rámci výcviku jsme měli možnost setkat se s J. Banmenem, který i když vedl seminář v angličtině, byl tím, který o intuici o individuálních schopnostech každého z nás zajímavě hovořil a předával nesdělitelné. Dneska víím, že bych přivítala další semináře na intuici, ale v době před 10-ti léty i to bylo hodně! Víím o své přirozené intuici a spoléhám na ni. Víím, že do terapeutického procesu patří, a je to to, co jsem se na výcviku naučila. Nebát se a důvěřovat jí.

V: Doporučila bys výcvik Movisa i jiným sociálním pracovníkům?

M: Výcvik bych určitě doporučila lidem, kteří chtějí něco dělat se sebou, pro sebe, chtějí porozumět souvislostem z minula. Co se týká profesní roviny, výcvik Movisa pomáhá k tomu, abychom vytvářeli lepší kontakty s druhými lidmi, s klienty. Já výcvik Movisa vřele doporučuji a výcvik v Modelu růstu bych doporučovala v jakékoliv formě. Čtyři roky je možná dobré pro toho člověka, který se chce profesně vyvíjet jako terapeut, ale jiná forma by byla vhodná pro všechny sociální pracovníky. Každopádně nutná je ta doba sebezkušenosti, a to zejména pro ten profesní rozvoj. Ale chápu

finanční a časové omezení. Víím, o čem mluvím, protože jsem to také různě kombinovala, ale dnes bych za takovým výcvikem jela třeba i na Slovensko. Učení Virginie Satirové je dobře aplikovatelné v praxi.

V: A tvé plány do budoucna?

M: Moc ráda bych prošla výcvikem zaměřeným na attachment – primární vazbu. Primární vazba se také objevila v učení Satirové, takže úzká vazba, pouto je to, co mě teď zajímá při práci v náhradní rodinné péči. Tam to vnímám jako hodně důležité a potřebné.

V: Děkuji za rozhovor :-).

Účastník č. 7 - rozhovor ze dne 24. 7. 2015

V: Studovala jste sociální práci, jak dlouho se v této oblasti pohybujete?

P: Mám vystudovou sociální práci na VŠ. V současné době pracuji jako vedoucí Krizového centra asi 10 let a předtím jsem pracovala jako terapeut a sociální pracovník v psychiatrické ambulanci v terapeutické komunitě pro drogově závislé. Z mé vedoucí pozice vyplývá, že se zabývám především metodickou činností, ale nechala jsem si ještě úvazek i pro terapeutickou práci s klienty, a to pro krizovou intervenci.

V: Jste také absolventkou výcviku Movisa, výcviku v Modelu růstu podle V. Satirové. Zajímalo by mě, jak jste se o výcviku dověděla a co bylo vaší motivací k rozšíření vzdělání tímto způsobem ?

P: To je už hodně dávno. Jsem absolventkou 1. běhu, takže jsem končila v roce 2006. Já jsem ve výcviku byla ještě předtím, než jsem nastoupila do Krizového centra. **Chtěla jsem se dál rozvíjet terapeuticky, psychoterapeuticky a nejdřív jsem absolvovala dvouletý výcvik Integra, kde nám představovali různé psychoterapeutické směry a nejen představovali, ale v rámci těch směrů jsme trávili např. 2 dny v logoterapii a mluvili o sobě a takhle jsme si prošli všemi směry a mě nejvíce oslovila Virginia Satirová a logoterapie. Motivací byla pro mě i garantka výcviku, kterou jsem znala z dřívějšíka a její způsob práce a přemýšlení mi vyhovoval.**

V: Výcvik je časově i finančně náročnou záležitostí, jakým způsobem jste vyřešila úskalí spojená s těmito fakty?

P: Zpočátku jsem si výcvik hradila sama. Pak jsem byla sama sobě vedoucí, takže pomocí grantů jsem sháněla peníze na provoz zařízení, ale také na vzdělávání. Tím pádem jsem to měla vyřešeno.

V: S jakými očekáváními jste do výcviku Movisa vstupovala a splnil výcvik vaše očekávání?

P: **Ten výcvik předčil mé očekávání** a **ten největší zisk mám v osobní rovině.** Už tenkrát jsem měla a mám doteď. **Očekávala jsem nějakou teorii, kterou umocním technikami, naučím se zvládat metody a osvojím si nějaké terapeutické nástroje.** Bylo to pro mě o nastavení hodnot mě jako člověka, což samozřejmě je v úzké vazbě v nastavení hodnot člověka terapeuta. Ale opravdu největší zisk jsem měla po absolvování výcviku v rovině osobní.

V: I když tedy ten největší přínos byl pro vás v osobní rovině, přesto, můžete najít i přesah do profesní oblasti? Např. výcvikové dovednosti, nástroje, techniky, které vás oslovily...

P: Mám pocit, že už mám svůj přístup, který se za ty roky jaksi zautomatizoval. **Já umím naslouchat a při práci zapojuji i levou i pravou hemisféru a co v danou chvíli udělám, na co se klienta zeptám, apod. je výsledkem obojího. Intuitivně používám**

postupy při práci v krizové intervenci – u někoho si dovolím být přísnější, u některých klientů vnímám jejich potřebu pomalejšího tempa apod. Ale co používám hodně je validace, oceňování. To bylo pro mě nové, to byla změna. Do té doby jsem neoceňovala. Hodně využívám dotyků, objetí. Dodnes pracuji s tělem, kotvím změny v těle. To všechno dělám a před výcvikem jsem nedělala. Jo a ještě – nevím, jak se to jmenuje, ale přeměnění, přeformulování věcí a vidění na pozitivní –

V: přerámování

P: ano, přerámování do pozitivního významu. Tak něco mi zůstalo a stalo se mou terapeutickou součástí. Další se mi vybavuje – změna očekávání, samozřejmě znám teploměr, ale nepoužívám jej. Znáám ledovec, ale vědomě jej nevyužívám. Když přemýšlím nad klienty, tak ano, ale v krizové intervenci pracuji trochu jinak. V krizové intervenci je to o tom kotvení, uzemnění, o prioritách a primárních potřebách než o terapeutické práci. Mnohokrát jsem využívala mapy s klienty a sama pro sebe, meditace, ale to bylo během výcviku a po výcviku. Ještě bych přidala sebezáchovné pozice, které vlastně stále využívám - resp. pracuji s nimi od dob výcviku. Mám je někde zvědomělé a staly se zřejmě součástí mé samé. S manželem jsme se zúčastnili rodinné rekonstrukce, večírku částí párů a ten přínos, znovu opakují, byl osobní. Už to, že se manžel zúčastnil, on, který je velice neterapeuticky směřovaný.

V: Mám ještě otázku, jakým způsobem jste na výcviku pracovali s kongruencí?

P: Ta změna v osobnostní rovině, která má za následek změnu v profesní oblasti. Myslím si, že kongruence je hodně velký cíl výcviku - přeměna v hodnotě sebeúcty. U mě ta změna byla velká a jakoby zásadní. Při práci s klienty, ať už terapeuticky či poradensky je nástrojem sám terapeut. A terapeut kongruentní rozumí sám sobě, je v sobě dobře usazený a to pak může být dobrým terapeutem pro klienta, a pak je jedno o jakého klienta se jedná. Ale nejdůležitější je být ve spojení se svoji sebeúctou, což je základ. A ten má Virginia Satirová především na mysli.

V: Doporučila byste výcvik Movisa i jiným sociálním pracovníkům?

P: Výcvik Movisa, výcvik TSTS je jeden z možných přístupů. Mě osobnostně Virginia Satirová hodně sedí. Výcvik, který zprostředkovává Model růstu je hodně lidský, ukazuje na důležitost spojení člověka s jeho sebeúctou, což je, jak jsem již řekla základ. Takže bych ho doporučila. Ale já třeba upřednostňuji poznat, seznámit se s vícero přístupy a podle potřeby a vlastní intuice se pak rozhodnout. Asi není úplně vhodné seznámit se s nástroji a pak je po nějaké "ochutnávce" používat. Bez sebezkušenostního výcviku to dobře nelze. I sociální pracovníci, kteří hledají lepší uchopení své práce a nemusí to být terapeuti, ale i ti, kteří pracují v poradenství, by měli projít sebezkušeností. Po svých pracovnících žádám za 1. sebezkušenostní výcvik a za 2. výcvik v krizové intervenci. A to si myslím, že jsou dva základní výcviky, které by měl mít úplně každý sociální pracovník bez ohledu na to, kde pracuje.

V: Děkuji za rozhovor :-).

Účastník č. 8 - rozhovor ze dne 14. 8. 2015

V: Jsi vystudovaná sociální pracovník, jak dlouho se této profesi již věnuješ?

Š: Dostudovala jsem vyšší školu sociálně právní a hned po ní jsem nastoupila na tehdy se tomu říkalo protialkoholní oddělení všeobecné nemocnice – to byl rok 1988 a nastoupila jsem na pozici sociální pracovníce. Pracovala jsem s mládeží, dělala jsem depistáž – jestli se jedná o jednorázový jev nebo opakovaný problém. To byl můj začátek. Ale protože jsem se ocitla u Apolináře, který tehdy byl pod vedením a vlivem MUDr. Skály – to byla tehdy "mekka" psychoterapie, tak jsem už v roce 1990 vstoupila

do psychoterapeutického výcviku pro střední zdravotní personál, což zahrnoval tehdy i sociální pracovníky. Byl to výcvik 2,5 letý. Jezdila jsem do Brna. U toho Apolináře se léčily závislosti a bylo nemyslitelné, aby pracovník, který přímo pracuje s klienty neměl terapeutické vzdělání. A dodnes je to tak postaveno. Dnes např. nikoho nepřijmou, kdo by neměl alespoň započatý psychoterapeutický výcvik. A takhle jsem začala svou terapeutickou práci – vzdělávání - to mi bylo 27 roků a dodnes jsem neskončila, a to mi je už 55. To se všechno potom nabalovalo, ale už ty následné kurzy nebyly ze strany zaměstnavatele, ale byly mojí potřebou. Časem jsem změnila zdravotnické prostředí za sociální oblast. V roce 2006 jsme pak spolu s kolegy založili neziskovou organizaci, která funguje dodnes. Sídlíme ve stejném domě, pod stejnou střechou, ale nemáme stejného zaměstnavatele. Dnes nepracuji na protialkoholním oddělení, ale jsem zástupkyně ředitele občanského sdružení.

V: Jak ses dověděla o výcviku Movisa, výcviku v Modelu růstu podle V. Satirové a co bylo tvou motivací vstoupit a absolvovat tento způsob dalšího vzdělávání?

Š: Těší mě, že se na to ptáš. Ráda o tom hovořím. Ale nebyla to jednoduchá cesta. Ten první výcvik, o kterém jsem se zmiňovala byl v SURu – Skála, Urban, Rubeš – a já dostala pro sebe takový ten základ terapeutického vzdělání, ale tento výcvik byl postaven pro skupinovou práci. Pro práci s alkoholikama se skupinová práce využívá, takže to byla potřeba a bylo to tak v pořádku. Ale když jsem pracovala s mladistvými, musela jsem pracovat i s jejich rodiči a s celými rodinami a tady mi výcvik v SURu nestačil. Vedle na ambulanci pracoval Petr Boš. Já se chodila dívat, jak on pracuje s rodinami, získávala jsem zkušenosti, a to bylo jedinečné. On se ve své práci opíral hodně o Satirovou. Ale to jsem tenkrát ještě nevěděla. Všechno to bylo u mě o vývoji. Chodila jsem na všechny ochutnávky, workshopy – biosyntéza, bioenergie apod., nasávala jsem moderní směry, ale také psychoanalýzu. V té souvislosti je důležité říct, že jsem po tom 2,5 letém výcviku chtěla něco víc v osobním růstu. Proto jsem se přihlásila do psychoanalýzy a chodila 4 roky "na kanape" 2x týdně. Ale to nebyl výcvik, to byla příprava před vstupem do psychoanalytické školy, o které jsem tenkrát uvažovala. Vlastně jsem hledala odpovídající další vzdělání mé potřebě. Chtěla jsem být dobrou terapeutkou, ale neměla jsem zkušenost, jak správně uchopit individuální a rodinné terapie. Dnes tvrdím, že po všem, co jsem absolvovala, je nejcennější sebezkušenost. Takže, během všech výcviků jsem stále chodila na náslechy k Bošovi a poznávala, že práce s celou rodinou je jakási prevence dalších patologií. Pomůže jednomu a vidím okamžitý dopad na další lidi. Fascinovala mě ta efektivita. Takže jsem byla rozhodnuta zkusit výcvik v tomto. Chtěla jsem, aby výcvik vedl muž a aby pracoval podobně jako Petr Boš. Vyložene k systemikům jsem nechtěla, nepřišli mi tak laskaví (alespoň ti, kteří výcvik tenkrát vedli), takže jsem hledala dál. Až jsem se dostala k Satirové, ale tady mi zase chyběli muži, ale v jejím učení bylo to, co jsem viděla v praxi u Boše.

V: Vnímám, že jsi šla cíleně za tím, co jsi potřebovala. Když ses pak rozhodla pro výcvik Movisa, s jakými očekáváními jsi do tohoto výcviku vstupovala a splnil ti tvá očekávání?

Š: Do výcviku jsem šla s poměrně velkou praxí a zároveň s jistotou, že práce s rodinou je pro mě přesně to gró, ale očekávala jsem a potřebovala jsem teoretické základy. Během toho mého výcviku se to krásně nabalovalo a já zjišťovala, proč to dělám, nebylo to už jen o mé intuici, ale uměla jsem věci, které dělám umístit, pojmenovat a hovořit o tom i s klienty. Nástroje, se kterými jsem jaksi už pracovala nabyly jiného významu a všechno dobře dosedlo a do sebe zapadalo. Takže výcvik předčil má očekávání.

V: Jak říkáš, od Petra Boše jsi mnohé pochytila, přesto, naučila ses používat a využívat nové nástroje, způsoby práce...?

Š: Bylo to, jako bych si na vše posvítila, sáhla, prohloubila, pojmenovala a integrovala. To, co jsem dělala intuitivně a já jsem hodně intuitivní člověk, najednou dostalo oficiální pojmenování. Dostala jsem jazyk pro to, co jsem dělala. Díky němu jsem mohla věci a procesy více sdílet s ostatními. Naučila jsem se pojmenovávat jednotlivé kroky. Např.: očekávání – to je jasné slovo, ale tak jednoznačně a srozumitelně i pro ostatní – to bylo ono, co jsem potřebovala – mít stejný jazyk. Všechno se mi zjednodušilo i v komunikaci s klienty. A co je důležité, snadno tomu rozumí i oni.

V: Jakým způsobem výcvikové znalosti, nástroje či zkušenosti uplatňuješ v praxi?

Š: Umím dobře pracovat s rodinami a Virginii Satirovou využívám na 100 % a myslím si, že už to vůbec neskončí. V tom roce 2009 jsem dostala nabídku pracovat jako facilitátor v dalším výcvikovém běhu. Nabídku jsem přivítala, protože to, co jsem znala, jsem si mohla ještě více prohlubovat. Ještě více v tom být, více to dostat pod kůži, integrovat. Je to pak o tom, že člověk tím žije a ne že to dělá. Pracuji především jako terapeut, ale prakticky i v běžném životě, v rodině či i na pozici zástupkyně ředitele ve sdružení všude je ve mně Satirová. Myslím si, že to neumím oddělit a přepínat se do rolí. A vlastně ani nechci. Vše, co jsem se od Satirové naučila a ve výcviku upevnila, se dá krásně aplikovat do běžného života. Co se nástrojů týká, využívám je jaksi intuitivně. Ve výcviku jsme totiž pracovali hodně s vcitčováním se, navazováním vztahů s druhými, takže se snažím být hodně vnímavá a poslouchám signály a pak podle toho přistupuji k druhým lidem. Takže které? No jsou ty běžné, ale zároveň ty velké - jako je validování, práce se zdroji, práce v ledovcích, rodinné mapy, sochání. Ale je pravda, že sochání využívám ze 75 % - tam je změna vždy přes zážitek, přes tělo a je to rychlé. Mám to ráda, je to hodně prožitková forma. Z těch druhých, pro mě menších, využívám teploměr, meditace. Velké nástroje jsou jako skalpel a malé nástroje jako koření.

V: Jaký význam pro tvou práci mělo, má absolvování výcviku Movisa?

Š: Největším přínosem výcviku je pro mě kongruence = autentičnost. A to bych řekla že do obou – jak profesního, tak osobního života. Ono to prostě tak je, pokud jsem dobrý člověk, můžu být dobrý terapeut, jinak to nefunguje. Poprvé jsem to slovo slyšela až na výcviku, to je pravda, kdy se vysvětlovalo, že co asi to je a pak změnou usilujeme o to, abychom tu kongruenci žili. Musím říct, že ačkoliv jsem byla vychovávána tím Petrem Bošem, on termín kongruence nikdy nepoužíval, ale on takový byl. Když si ho vybavím, jak příjemné bylo vedle něj žít, existovat, tak on rozhodně kongruentní byl.

V: Doporučila bys výcvik Movisa i jiným sociálním pracovníkům?

Š: Výcvik je úžasně lidský. A i když v něm je přednáška o psychopatologii, tak mi to pořád zapadá do toho lidského přístupu. Osvícení sociální pracovníci si výcviky hledají, protože je bezesbýtku v praxi využijí. Já osobně si nedovedu představit službu, kde by se nemělo pracovat terapeuticky. Výcvik bych doporučila pracovníkům na OSPOD, pracovníkům v sociálních službách. Pracovníkům kteří pracují s celými rodinami, ale i těm ve službách, kde jsou klienti vytrženi z rodiny, protože to neznamená, že rodiny nemají. A i když se "jen s jednotlivcem pracuje terapeuticky", když se udělá "náprava", ten dopad na ostatní členy rodiny může být veliký.

Nevím, jakou ochotu má MPSV akreditovat velký výcvik, ve zdravotnictví jsou na toto zvyklí, možná by pro MPSV byla přijatelnější kratší forma – dejme tomu 100-200 hodinový výcvik. Otázka je, jestli by se "Satirová" vešla do 200 hodin. Ale myslím si, že ano. Výcvik by měl v každém případě zůstat zážitkový, cílem by měla zůstat zmíněna kongruence a pak samozřejmě pochopení a osvojení si terapeutických nástrojů. Tak-že, když to shrnu, výcvik Movisa by měl být zpřístupněn velkému množství sociálních pracovníků. Virginia Satirová není jen pro zdravotníky, je pro lidi.

V: Ještě mám poslední otázku, výcvik je časově i finančně náročný, jakým způsobem jsi vyřešila tato úskalí?

Š: Od samého počátku jsem měla velkou podporu. Z historie našeho pracoviště vyplývá, že se podporuje rozvoj terapeutických kompetencí. Je pravda, že neziskovka má omezený přísun financí. U nás to bylo nastaveno tak, že každý zaměstnanec na celý úvazek má nárok na příspěvek 10.000,- Kč na rok na vzdělávání a nemusí si brát dovolenou. U nás by to bylo spíš tak, že by pracovník měl problém, kdyby do výcviku nechtěl. Takže v tomto to bylo možná jednodušší. Každopádně částečná úhrada je určitá motivace. Podpora zaměstnavatele je důležitá, je to o tom, že mu záleží na kvalitě služby a že seberozvoj má smysl. Ten postoj zaměstnavatele je hodně důležitý.

V: Děkuji za rozhovor :-).

Účastník č. 9 - rozhovor ze dne 21. 8. 2015

V: Jsi vystudovaný sociální pracovník, jak dlouho se této profesi věnuješ?

D: V roce 1996 jsem ukončil obor sociální poradenství a rekvalifikace alias profesně pracovní poradenství, což byl obor, který se studoval na katedře psychologie na FF Ostravské univerzity a tehdy se v Česku ještě sociální práce příliš nestudovala, takže byl to v podstatě začínající obor a nebyl tudíž moc podřaditelný pod nic. Následně jsem se po roční přestávce vrátil na navazující obor – studium na téže katedře téže fakulty, téže univerzity – byl to obor sociální práce s poradenským profilem, což bylo určité štěstí, protože dneska po mnoha změnách disponuji kvalifikačními předpoklady pro činnost sociálního pracovníka. Do praxe jsem nastoupil v roce 1996 co by sociální pracovník do jedné nevládní organizace poskytující sociálně právní poradenství. V podstatě v téže roce jsem se začal zabývat modelem občanského poradenství ve Velké Británii, který jsem poté s dalšími kolegy začal aplikovat v České republice až do fáze, kdy se podařilo prosadit do zákona o soc. službách jako základní sociální poradenství. Byla to taková profesní účast na prvním reformním paradigmatu, na kterém jsem se podílel. Když bych to shrnul – tak prvních 6 let jsem se pohyboval v oblasti sociálního poradenství v přímé práci i v řízení, zhruba 1,5 roku jsem se podílel na podpoře osob ohrožených domácím násilím nebo jinou trestnou činností a následně jsem nastoupil na KÚ jako vedoucí oddělení sociálních služeb, kde jsem měl na starosti širokou paletu toho, co kraj činí mimo oblast sociálních dávek a ekonomiky a u tohoto zaměstnavatele funguji až dosud. Posledních 5 let působím na roli víceméně manažerské, a to vedoucí odboru sociálních věcí. Když bych tu profesní profilaci ještě rozšířil, tak bych do doplnil o oblast inspekce kvality sociálních služeb zaměřenou zejména na práva lidí s postižením, kteří využívají sociální služby, zejména služby pobytového charakteru, takže ještě jaksí stále patřím do mikrokomunity inspektorů kvality v sociálních službách. A další oblast, která výrazně motivovala oblast mého profesního života, tak to je oblast psychoterapie. Byl to dlouholetý psychoterapeutický výcvik Movisa, výcvik v Modelu růstu. Této oblasti jsem se dobrovolně věnoval a poznatků využíval v pastorační péči.

V: Co bylo tvou motivací vstoupit do výcviku Movisa a absolvovat tento způsob dalšího vzdělávání?

D: Na období, kdy jsem zvažoval výcvik si pamatuji velice přesně. Byl jsem 3-4-5 let mimo oblast přímé péče, v církvi jsem se věnoval pastorační péči, kde probíhala ať už práce s jednotlivcem, párem či rodinou nebo celým systémem, což je velmi klíčovým tématem, zároveň jsem se v práci věnoval oblasti NRP – zejména zprostředkování těch dětí do rodiny – a tady se odvíjela ohromná psychologická témata, do kterých úřad svou úředničinou zasahuje no a v neposlední řadě jsem v tom profesním uvažování dost přemýšlel o návratu k přímé práci a vlastně jsem byl rozhodnut, že pokud půjdu zpátky do přímé péče nebo přímého kontaktu s klienty, tak se nechci vracet k tomu základními

sociálnímu poradenství – v té orientaci o právech a povinnostech systémových, ale že bych se daleko více chtěl věnovat té práci v oblasti růstu lidí, nějakých posunů v jejich osobnostech a ne jen poskytování základního odborného poradenství.

V: Proč zrovna Model růstu a výcvik Movisa?

D: Proč Model růstu Virginie Satirové (V.S.)? To byla shoda náhod. Zajímá jsem se o celou řadu výcviků, kdy jsem nebyl úplně přesvědčen, že chci absolvovat některý z těch klasických dlouhodobě etablovaných škol uplatujících jenom jeden model přístupu – např. filozofie založené jen na příčinách problémů lidí, takže mě zajímaly modely, ve kterých se řešila osoba nebo rodina jednak systémově a jednak i jako osoba jako celistvá bytost. V rámci tohoto hledání jsem absolvoval třídenní sebezkušenostní ochutnávku sochání v Modelu růstu – což je jako psychodrama, a to mě velice zajímalo. Vlastně to byl jeden ze stylů práce, který mě zajímal – výcvik v psychodramatu, výcvik ve skupinové práci. No a to mě zaujalo natolik, že jsem si něco více nastudoval o Modelu růstu a pak se přihlásil k dlouhodobému výcviku.

V: Výcvik je časově i finančně náročná záležitost a při tvém pracovním vytížení jak moc bylo reálné kloubit vše i s dalšími výcvikovými povinnostmi?

D: Platil jsem si to všechno sám, z vlastních prostředků jsem si hradil výcvikové náklady a na výcvik jsem si bral dovolenou. Bylo to náročné.

V: Jaká byla tvoje očekávání spojená s výcvikem?

D: Moje největší očekávání byla sebezkušenost. Nějaká touha po rozšíření dovedností, získání kompetencí, ale spojených se sebezkušeností, u které jsem věřil, že člověk může pracovat s druhým jen do té míry, až kam sám v životě doroste. Že je vlastně obtížné, aby žák přeskočil svého učitele, čemuž věřím, že u psychoterapie málo mohu dovést lidi k třeba nějaké velkorysosti, nadhledu v životě, porozumění sobě i druhým, když sám sobě nebudu rozumět. Jakoby ta sebezkušenost osobní růst – to je to největší očekávání, které jsem měl od výcviku. Abych mohl, ať už formálně nebo neformálně dávat druhým lidem podporu k tomu, aby rostli. Určitě u mě byla i představa, kterou jsem ale poměrně brzy opustil, že člověk získá, naučí se i nějaké techniky. Podle mě psychoterapeutická práce v tomto modelu není primárně o technikách, ale o lidech. Tak-že očekávání bylo osobnostní růst, sebezkušenost a jaksi intuitivně jsem také očekával, že na konci budu vědět víc než dosud umím a že si v podstatě rozšířím kvalifikaci. Tak-že to očekávání té formality, to tam také určitě bylo.

T: A naplnila se ta očekávání?

D: Když se na to dívám dnes s tím odstupem, tak musím říci, že se naplnila zcela. Jako že v průběhu všech těch procesů bylo tam mnoho různých kritických poznatků a tak, a když se teď dívám zpětně, tak nepřicházím na nic víc, než na tu sebezkušenost, růst dovedností, tak to se to naplnilo.

T: Zmínil jsi intuici, pracovali jste na výcviku s intuicí?

D: Myslím si, že moc ne. Že ta naše skupina byla taková, že hodně lidí měla svá očekávání postavena na získání těch technik, dovedností, protože je to takové řemeslo a že bychom nějak zásadně hovořili o intuici v tom smyslu, že je dobře, že terapeut naslouchá tomu svému vnitřnímu já, že to může být moment, který klienty přenáší a rychleji posouvá – tak teď jsi vůbec nejsem jistý, jestli je to můj výklad a porozumění tomu procesu nebo to formálně na výcviku zaznívalo. Rozhodně v těch částech, kterým jsme se začínali věnovat, ta témata zůstala spíše okrajově. Bylo to téma – části, kterým říkáme spiritualita, což bychom potom mohli posunout k intuici, ale ta spiritualita a části s ní spojené jsme myslím prošli jen dost okrajově.

V: Podle tebe, patří intuice do psychoterapie?

D: Myslím si, že ano. Věřím tomu, že terapie má podporovat lidi v tom, aby dosáhli nějaké změny – tomu myslím věříme všichni stejně. Věřím tomu, ale to už jsem říkal, že

osobnost terapeuta ovlivňuje ten samotný terapeutický proces a že jsou situace, ve kterých terapeut jednak musí rozumem přemýšlet, kam práci posunovat, kde jsou jeho hranice a zároveň mohou nastat okamžiky – moje zkušenost – že intuice může celý proces významně posouvat dál, do hlubších vrstev, než kdyby se někam šlo dlouhou dobu. Intuice jakoby dovolí otevřít oblasti, které cítím, že jsou důležité, ale zároveň ten klient je nepojmenovává.

V: Model růstu usiluje o kongruenci terapeuta. Co můžeš říci k tomu, jak se na výcviku pracuje s kongruencí a jak ji rozumíš?

D: Pojmu kongruence rozumím tak, že jde o celistvost, ucelenost, schopnost reagovat konzistentně a na vzniklé situace reaguji a komunikuji na úrovni dospělý-dospělý.

Kongruentní člověk, je člověk který disponuje vysokou kongruencí – umí reagovat dospěle, umí přijímat pozitiva i negativa, umí zůstat otevřený celé řadě možností, vysoce akceptuje sebe jako lidskou bytost se vším, co má a co nemá, se všemi svými částmi, stejně tak akceptuje druhé a do procesů jakýchkoli i terapeutických přistupuje s celým svým lidstvím, které vyvíjí i přesto, že protějšky se chovají velmi nekongruentně. Rozhodně ten výcvik usiluje o kongruenci terapeuta a můj osobní názor je, že do značné míry záleží na – vlastně ne - úplně záleží na ochotě účastníků – ten růst podstoupit.

Setkal jsem se v životě s lidmi, kteří absolvovali sebezkušenostní výcvik, disponují mocí, kterou ovlivňují životy klientů, ale chovají se tak, jak se chovají – řečeno řečí V.S. velice nekongruentně. A já mám dojem, že i u nás někteří prošli velkými změnami, byly to těžké věci, což si myslím, že bylo i u mě – nechal jsem ty procesy na sebe působit a vidím, že v osobním životě jsou u mě díky výcviku ty věci jinak než před výcvikem, ale s některými z výcviku se po letech setkávám a oni si řeší stejné věci, jako si řešili tehdy, což je mi líto, že přes mnohé a mnohé procesy u nich nedošlo k tomu náhledu na sebe, sebehodnocení. Tito konkrétní lidé zůstali u toho, že okopávají cizí zahrady, ale ne ty svoje. Ale jinak si myslím, že ten výcvik je zaměřený na růst kongruence, ale na druhé straně ty procesy mohou zajistit jen tolik, kolik je ochota účastníků a možná také dovednost lektorů.

V: A které podněty vedly k tvému růstu?

D: No, je to už dávno a vyjádřit se hned je těžké. Určitě není možné na ně nazírat nějak jednotlivě, ale dílčí podněty, které způsobovaly, že se věci otevíraly, tak to byly podněty, které vycházely ze skupinové dynamiky – ať už to byly procesy vlastní nebo cizí, které člověka někam vedly. Já si pamatuji momenty, které otevřely jiný pohled na některé oblasti mého života a ty vycházely z individuální práce v rámci tréningu nějakých drobných dovedností, technik, ale ty drobné momenty otevřely témata, která byla daleko za tím řešeným tématem. A ani to nebylo v té práci ve skupině, ale bylo to o svém vlastním odžívání. V jednom momentu vím, že jsem zaslechl něco od svého výcvikového terapeuta, kdy jsem byl klient, on ani neví, co způsobil za proces – měl jen nějakou poznámku, která mě hodně popudila, v intuici to považoval za dobrý žert – protože pojmenoval něco, co cítil, ale pro mě to bylo, no takže podněty byly i z takové lidské normální komunikace, ale ve výcvikovém kontextu. Takže skupinová práce, individuální práce, vlastní odžívání i vybírání, kdy si člověk uvědomil, že chce na nich růst. Rozhodně sebezkušenost, individuální sebezkušenost. Člověk musel jít hodně dál a díky zkušenostem supervizní lektorky jsem tam odpracoval velký kus práce. Byla to těžká, ale nesmírně užitečná část výcviku a dále ještě supervize, kdy jsme navázali na ten individuál, byť to bylo posunuto více ke klientům. Ale v těch supervidovaných případech jsme stejně šli zpátky k nám, což zase napomáhalo těm kompetencím a mému růstu.

V: Které dovednosti získané na výcviku vnímáš jako přínosné?

D: V době výcviku i po výcviku jsem se stále věnoval té pastorační činnosti v oblasti

práce s jednotlivcem a s rodinou na dobrovolné bázi, takže jsem mohl růst terapeuticky, ale díky své rodinné situaci jsem tuto část opustil, ne zcela, ale dočasně, prozatím. Ano, zatím mě ve volném čase potřebují více mé děti. Jinak, pokud vezmu osobnost, možná kongruenci, prožitou sebezkušenost, ta si myslím, že je neoddělitelná od já a museli by asi jiní posuzovat nějaký dopad nebo nedopad.

V: Využíváš ty dovednosti i na své současné pracovní pozici?

To co jsem se naučil ve výcviku jenom jako člověk, tak bez ohledu na terapeuta, jsou to věci, které tím, že jsou klíčové a jsou o růstu a o porozumění sobě samému, tak to je něco, co má trvalou hodnotu a kdybych dělal např. finančního manažera a prodával hypotéky, tak bych použil získané dovednosti méně, než když ze své současné pozice často jedním s lidmi, ať už s podřízenými nebo se stranami. Jsou to věci, které nemůžu od sebe oddělit, odpárat, staly se už součástí mě samotného.

V: Přesto, že jsi říkal, že psychoterapie v tomto modelu - Modelu růstu je především o lidech ne o technikách, byly to i nástroje, se kterými jste se seznamovali, které jste si osvojovali. Jak to s nimi dnes máš, používáš některé?

D: Já dodnes, i na pozici, ve které jsem, často pracuji se změnou očekávání, je mi blízká práce s částmi, porod sebeúcty – s tím jsem stále v kontaktu. V práci pro to není úplně prostor, pokud člověk nepřejde do jiné role – nevymění klobouk – podle Satirové, ale je to téma – např. v církevním prostředí, které je časté mezi lidmi. Nemusí jít přímo o terapeutický proces, ale lidský kontakt, který má rozměr přátelské pomoci. Dříve jsem v té terapeutické práci používal sochání, dnes nemám pro to ve své pracovní pozici prostor, ale co je vždy užitečné, je ledovec. Ať už jsem v jakémkoliv kontaktu. Využívám ho dodnes, když jedním s protistranami. To vždy přemyslím, kudy a jak se k člověku dostanu lépe než na úrovni rozumu. Což je nesmírně užitečné, zvláště tady, kde dnes dělám, protože tady nic jiného než rozum a peníze, zdá se, nehraje roli.

V: Jaký význam pro tebe, tvou práci mělo absolvování výcviku?

D: Je to poselství V.S., které není o tom, že jsou lidé lepší a horší, hloupější a chytřejší nebo, aby ti chytřejší pomáhali hloupějším, ale klíčové je, a to není něco, co si odnáším z výcviku, je to něco, co jsem věděl, ale nesmírně dobře jsem si to na výcviku pojmenoval. Což bylo pro mě nesmírně užitečné. A to je přínos takový ten všeobecný. Např. v oblasti sociální práce dneska se dělíme na ty chytré a ty hloupé nebo na ty, kteří ví a ty, kteří potřebují být vedeni. To, co se mi na výcviku líbilo a na celém Modelu růstu co oceňuji, je to, že zdůrazňuje tu lidskou podstatu nás – já si to překládám ve své spirituální části, že jsme stejní lidé ať máme IQ 60 nebo 150 a jsou to principy, které jako kdyby se mi už v těch posledních letech daří dobře ve své řídicí pozici prosazovat do přístupu k sociální práci jako takové. Tak, jak ji tvoříme, máme zodpovědnost a nechceme, aby to bylo primárně o tom expertním přístupu, kdy ti moudří a vzdělaní vlastně dávají rady, vedou, vynucují, ale, aby ty strany vystupovaly jako lidé. Je to nesmírně těžké, protože se velmi rádi schováváme za ty "klobouky" a máme za to, že ať už formální vzdělání a nebo i psychoterapeutický výcvik z nás dělá schopné sociální pracovníky nebo dovedné psychoterapeuty.

V: Jistě, diplom ještě není záruka kvalitního sociálního pracovníka, člověka. Přesto doporučil bys výcvik Movisa i jiným sociálním pracovníkům?

D: Já nemám žádné srovnání s jinými výcviky v osobním růstu a lidství jako takovém, takže nevím, jak to mají jiné směry. Ale na základě své zkušenosti, já výcvik v Modelu růstu propaguji a doporučuji nejen jako výcvik, ale zejména pro ten vlastní osobnostní růst. Ale, že bych řekl, že je to ideální cesta nebo jedna z těch nejlepších cest, kterou by měli sociální pracovníci napříč nebo sociální pracovníci pracující s rodinou mít, tak to nevím. Protože mám spoustu kolegů, kteří se věnují systemické práci s rodinou a styl práce je velmi podobný. Movisu přesto bez obav doporučuji dalším lidem, ale všem

lidem otevřeně říkám, že bych se velmi pečlivě rozmýšlel v tom smyslu, že jedna věc je ten model a druhá věc je, kdo ho vede. A pokud výcvik nevedou lidé, kteří mají životní zkušenost, která ukazuje, že ti lidé za sebou mají již nějaké výsledky a že jsou schopni fungovat velmi dobře i jako lidé, pro které není úplně nejdůležitější mocenská pozice a zviditelňování se v nějakých institucích, tak to by bylo pro mě ještě klíčovější než jen ten model, protože model naplňují lidé.

V: Děkuji za rozhovor :-).

ANOTACE

Jméno a příjmení autora: Dagmar Ševčíková

Název katedry a fakulty: Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UP

Název bakalářské práce: Význam psychoterapeutického výcviku Movisa pro práci sociálního pracovníka

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Veselský, Ph.D.

Počet znaků: 87 429

Počet příloh: 5

Počet použitých zdrojů: 35

Klíčová slova: vzájemné vztahy, sociální práce, sebevzdělávání, dovednosti, sebeúcta, kongruence, růst

Key words:

Interrelation, social work, self-education, acquirements, self-esteem, congruency, growth

Anotace:

Cílem bakalářské práce je zjistit, zda má psychoterapeutický výcvik Movisa, výcvik v Modelu růstu, přínos pro práci sociálního pracovníka.

Teoretická část bakalářské práce přináší pohled na sociální práci z hlediska jejího základu, kterým je poskytování pomoci vycházející ze vzájemného vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem. Práce se opírá o terapeutické paradigma a v návaznosti na poznatky vyplývající z psychoterapeutických směrů, ze kterých sociální práce čerpá, seznamuje s požadavky praxe kladenými na sociálního pracovníka. Zároveň přináší jednu z možností, jak potřebám vyhovět, a tou je psychoterapeutický výcvik Movisa. Praktická část této bakalářské práce je založena na kvalitativním výzkumu. Analýza provedených polostrukturovaných rozhovorů přináší zjištění, zda sociální pracovníci v průběhu výcviku získali potřebné kompetence a jakým způsobem je uplatňují ve své odborné praxi.

Annotation:

The aim of this bachelor thesis is to find whether the psychotherapeutic training Movisa has positive impact on the social worker and his profession.

Theoretical part brings the overview into a social work from the point of view of the basics of social work, which is providing help coming from the interrelation between the social worker and the client.

This thesis relies on the therapeutic paradigm and the knowledge arising from psychotherapeutic approaches which are the sources for the social work. The thesis also introduces the claims of this profession. It also gives one of the opportunities of how to reach these demands. It is meant by Psychotherapeutic training Movisa. The practical part of this bachelor thesis is based on qualitative research. The analysis of the semi-structured dialogues finds out if the social workers gained the competencies needed for their profession and how they apply them in their work.